

అంకురార్పణము

సంతానముకొఱకై ప్రతినిముషము నువ్విష్టారుచు ఉప
వాసములు వ్రతములుచేసి పవిత్రమగు మాతృత్వమును
వహించెను—

మాతా! నీ యాశయములు దివ్యములు!

అనుక్షణమును అభివృద్ధిని కాంక్షించి ఆహారపానీయముల
నిచ్చి కంట వత్తిడుకొని కాపెట్టి పెంచి పెద్దజేసెను—

తల్లీ! నీ త్యాగ మమోఘము!!

భావితవితమున ప్రభవాన్నితలై మనుటకు సర్వవిధముల
నా దర్శప్రాయవై నోటితోనుడువక చేతితోచేసి
చూపెను—

మాతృమూర్తి! నీ మహిమ యనంతము!!!

1937 మే
 10 మే 10
 10 మే 10

గృహ పరిశ్రమలు

శ్రీమతి కనువర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు గత సంచికయందు శారదలేఖలో “సోదరీమణులలో నెవరే గృహపరిశ్రమల నెఱిగియున్నను నద్దానిని దాపణికములేక గృహలక్ష్మియందు ప్రకటించునట్లు గృహలక్ష్మి కృపి చేయవలయును. మరియు గృహపరిశ్రమల కుపకరించు చిన్నచిన్న యంత్రములేమైన యున్నచో వాని వివరములు లవిదొరుకు స్థలములు గృహలక్ష్మిలో ప్రకటింపవలయును. గృహపరిశ్రమల విషయమై యొక వ్యాసమును రచించిన యొక స్త్రీకంటె నొక పరిశ్రమ నాచరణయందుంచు స్త్రీకి బహుమానమొసంగునట్లు ప్రకటింపవలయు” ననుచు గృహపరిశ్రమలనుగూర్చి వ్రాయుటలో చేసిన సూచన పాఠకులందఱెఱిగియే యుందురు. మరియు వీరన్నటుల ‘స్త్రీల

యారోగ్యసౌభాగ్యముల పెంపొందింప నుదయించిన గృహలక్ష్మి స్త్రీల యార్థిక సౌభాగ్యమునకు కూడ’ దోడ్పడదలంచి యాదినుండియు వలయు ప్రయత్నములు చేయుచునేయున్నది. కాని తన యాశయములందు సంపూర్ణమగు విజయమును బొంద జాలక పోయినది. దీనికి కారణము ఆంధ్ర నారీమణుల యుదాసీనతయు, నుత్సాహ హీనతయు సహకారతలేమియునై యున్నవని వ్రాయవలసి వచ్చినందుల కెంతయో విచారమగుచున్నది. ఎవరే కార్యముచేయ బూనుకొన్నను పట్టుదలయు నుత్సాహమును సహకారతయు లేకుండిన నదియభివృద్ధికి రాజాల కారణమునందే యంతరించుటకు హేతువగును. స్త్రీల సన్నివిధముల నభివృద్ధికి తీసికొనివచ్చు తలంపుతో నాంధ్ర

గృహలక్ష్మి

సోదరీమణుల సహకారమును గోరి పెక్కు మారులు పెక్కు విషయములనుగూర్చి ప్రకటించియుంటిమి. కొన్నింటి విషయములో కొందరారంభమున మాత్రముత్సాహము జూపిరి. సశక్తియుతులయ్యు నితరులుమిన్న కుండిరి. అందుచే కొంతవఱకు మాస్రయ త్నములు మానుకొనవలసివచ్చినది. అట్లు చేయుటకు మాకిష్టములేనందున యభివృద్ధి విషయములగూర్చి పలుమరు ప్రకటించుచునేయున్నవారము. కాని ఎప్పటి యట్ల యాంధ్రనారీలోక ముత్సాహము జూపెట్టుట లేదు; సహకారముప్రదర్శించుటలేదు. వారు తమకవిచ్చిన్న కార్యోత్సాహము సహకారముకొరవడుటలేదని ప్రదర్శింపబూనుకొను వఱకును పైసూచనల గృహలక్ష్మి యాచరణలోజెట్టుటకు సాధ్యముగాదు.

ఐదారు మాసములనుండియు, గృహపరిశ్రమలవిషయమై గృహలక్ష్మియందు మేము గావించిన ప్రకటనలును, దానికి వచ్చిన సమాధానములును దీనికొక నిదర్శనము.

దేశము పరాక్రాంతమై సంపదంతయు విదేశములపాలై పరిశ్రమలు మంటగలసి నతి దీనస్థితికి వచ్చియున్న నేడు గృహోద్ధరణమునకు గృహోద్ధరణమే దేశోద్ధరణము— మూలకారకులైన స్త్రీలు, పూర్వమునందు వలెనే తమకు ముఖ్యముగ గావలసియుండు వస్తువుల నితరులపై నాధారపడక గృహపరిశ్రమల మూలమున సమకూర్చుకొన్న యభివృద్ధికదియు నొకమార్గమగునను నుద్దేశముతో గృహలక్ష్మియందు గృహపరిశ్రమ

లచే డబ్బు గడించుటెట్లను విషయమును కొన్ని మాసములుగా ప్రకటించుచుంటిమి. ఆపరిశ్రమ లిట్లుండవలయునని మేము గావించిన నిబంధనలే మాయభిప్రాయముల తేట వఱచుచున్నవి.

గృహిణు లిలువీడకనే స్వయంసహాయముచేతనే చేసికొనదగిన పరిశ్రమయై యుండవలయును ననుటందులో మొదటిది. అనగా ప్రతిసంసారమునందును స్త్రీలు ఇలువీడకుండు నవసరముండవచ్చును. దీనికై బయటికిపోవుటకు ప్రయత్నించిన యితర పనుల కభ్యంతరములు గలుగవచ్చును. అదియును సాధారణ గృహిణి తనకుదానే యీపరిశ్రమ నిర్వహించుట పీలుగనుండవలయును. అటుల జేసికొనుటలో విదేశ వస్తువులేమియు నందుజేరకూడదు. మన దేశమునందు ప్రతిపరిశ్రమయు విదేశవస్తువులను సాధ్యమైనంతవఱకు వాడకుండుటకు ప్రయత్నించినగానిలాభముండదు. అంతియ కాక పరిశ్రమలచే సమకూడువస్తువులిపుడు మనదేశమునందు విరివిగ వాడబడుచున్న విదేశవస్తువుల స్థానమాక్రమించు నవియై యుండవలయును. అటులని పరిశ్రమలందుపయోగించు వస్తువులెంతో కృషిచేసిన గాని దొరకనివిగా నుండగూడదు. సులభముగా లభింపని వస్తువులతో స్త్రీలు పరిశ్రమలను కొనసాగింపజాలరు. ఈసర్వ సామాన్యముగా లభించువస్తువులచే నిర్వహింపబడు పరిశ్రమ లితరుల జీవనాధారముల కడ్డు తగులగూడదు. ఈ పరిశ్రమవలన లభించు

వస్తువు లందరికి సత్యంతావశ్యకముగనుండి త్వరగా కర్చగునవిగా నుండవలయును. అందువలన పరిశ్రమనిరంతరాయముగా కొనసాగుటకు వీలగును.

ఈ యుద్దేశములనే నిబంధనలుగా గృహలక్ష్మియందు జూచుచున్న సాతక సోదరీమణులిందలి ప్రాముఖ్యమును గమనించి తగిన పరిశ్రమ యోచించి వివరములతో తమతోడి సోదరు లెఱుగవలసిన సలహాలతో వ్రాయరైరి. వ్రాసిన వారిలో చాలమంది నూలువడుకుటకును గూర్చి మాత్రము వ్రాసిరి. అది గృహిణుల కర్మకలాపములో కేర్పవలసినముఖ్యాంశమయ్యు పైన పొందు పరుపబడిన యుద్దేశ్యముల నెకవేర్పవలయును. తదితరులు వ్రాసిన పరిశ్రమలు చేయుటకు సులభమయ్యు సంతముఖ్యమైనవిగ గన్పట్టవు. ఇందులో నొకముఖ్యాంశమేమనగా వివిధ పరిశ్రమలను అందలి సాధకబాధకములను గుర్తెఱిగిన వారొక్కరైన ముఖ్యముగ చేయవలసిన పరిశ్రమల విషయమై వ్రాయరైరి. అట్టి యాంధ్రనారీమణులు లేరనుటకు సాహసింపజాలము కాని వారి కా విషయములు వ్రాయుటకుగాని సలహాల నిచ్చుటకుగాని తగుశ్రద్ధ లేకున్నదేమోయని గట్టిగ సందేహింప వీలుగలుగుచున్నది. ఇక నైన సోదరీమణు లీ ముఖ్యాంశముల గమనించి యిట్టి పరిశ్రమలగూర్చి వ్రాయుదురను నాశయముతో నిపుడొక్కటిని గూర్చి వ్రాయుచున్నాము.

గృహపరిశ్రమలవలన సాధ్యమైనన్ని వస్తువులను జేసికొనసాధ్యమై యున్నను నేవీయెక్కు డావశ్యకములో సులభము లెవ్వయో, వానినిగూర్చి ముందుగా ప్రయత్నించు టు తత్తమము.

గృహపరిశ్రమలన్నంత మాత్రమునవిరామకాలమునందు చేయనగువస్తువులను పనులనుగూర్చి యాలోచించెదరు. పరిశ్రమలు విరామ కాలముననే జేయదగియున్నను, తాము దినమునకు రెండుమారులు సిద్ధము చేయవలసిన యాహారపదార్థములందు ముఖ్యముగ సుపయోగపడునట్టియును నతి సులభముగ లభించునదియును అగు ఉప్పువంటి వస్తువులయెడ వారిదృష్టి పారుట లేదు.

నిరంతర మాహారపదార్థములను సిద్ధపరచుటకు పెక్కువస్తువుల గొనవలసినవచ్చుచుండును. వానిలో బియ్యము, పప్పుదినుసులు, తుదకు కూరగాయలుకూడ మంచివా కావాయనియు, నితరవస్తువులతో చేరక నిర్మలముగానున్నవాయనియు నెంతయో శ్రద్ధతో పరీక్షించిగాని కొనరు; ఉపయోగింపరు. కాని ఉప్పు విషయమున మాత్రమిదేమియులేదు. పైగా చౌకగ దొరుకు ఉప్పునే వాడుటకు ప్రయత్నింతురు. ఉప్పు సర్వసాధారణముగా నతి చౌకగా లభించు వస్తువులందొక్కటియయ్యు నితరవస్తువుల కంటె విరివిగ వాడదగు పదార్థమని యంద రెఱిగినదే.

గృహలక్ష్మి

ఇంత సామాన్యముగ వాడు పదార్థము శుభ్రమైనదా కాదాయను యోచన యెవ్వరును చేయమి విచారనీయము. మనదేశమునచేయు నుప్పు సముద్రజలమును భూమిపైకి పారించి సూర్యరశ్మికి ఎండించి చేయు దురనియు, భూమిపై నిల్చిన యుప్పునందు రాళ్లును మట్టియును కలసియుండుననియు గమనింపవలెను. కావుననే ఉప్పు మలినముగా గనబడుట, దీనికితోడు వ్యాపారమునందు లాభముగడించు నుద్దేశముతో కొందరు ఉప్పురంగుగల రాళ్లనుకూడ కలుపుచున్నారు. దీనినికొని స్త్రీలా విధముగనే పంటల కుపయోగించెదరు. అందువలన మనకు దెలియకనే మన యాహారపదార్థములమూలమున మట్టియు రాళ్లును మన శరీరమునందు ప్రవేశించుచున్నవి. వీనిచే అజీర్ణసంబంధమగు రోగములును మూత్ర రోగములును గలిగి యారోగ్యము చెడుచున్నది. పండ్లు కూడ యొక్కప్పుడు చెడిపోవుచున్నవి. శరీరము నందంతయు గనులుపెట్టుకొని ప్రతిపదార్థమును శుభ్రపరచితిమను నమ్మకముతో నుండువారే ఉప్పు రాళ్లతోను మట్టితోడను నిండియున్న దని యెఱుగక నటులనే యుపయోగించుట వలన రాళ్లురప్ప లుండవని యెంతో ఆనందముతో భుజింప బూనుకొనువారి నోటియం దాకస్మికముగ కనిపించి పళ్లను పటపటలాడించి తాము కొన్నితిట్లుదిని వండిన వారికి కొన్నితిట్లును వడ్డింపించి రసాభాసము చేయురాళ్లు మరి యే యితరపదార్థముల నుండియైన వచ్చుచున్నవా? కొద్దిగనో

గొప్పగనో ప్రతివార లీ యనుభవముల బొందినవారే! చీదరించుకొనువారే! కాని ప్రతిక్రియమాత్రము దలపెట్టుట కోపిగగాని శ్రద్ధగాని జూపరు. కొందరుమాత్రము మీ బాధనుండి తప్పించుకొనుటకై యింగ్లండు సందతినిర్మలముగ తయారుచేసిన టేబిల్ సాల్ట్ (Table Salt) అని యమ్మబడుచున్న ఉప్పును వాడుట కారంభించిరి. ఇది సాధారణపు టుప్పునుండి జేయనగును. విదేశమునుండి దిగుమతికాబడిన యీ యుప్పును 1 పౌను (40 తులములు) అణా మూడుకానులు, రెండణాలవంతున నమ్ముచున్నారు. అదేఉప్పు మనదేశమున రెండు కానులుకూడ కాదేమో? ఇంతచౌకగ మనకిది దొరుకుచున్నను పైకారణమువలన మన ధనమంతయు విదేశములకు బోవుటో లేక అనారోగ్యము గలుగుటో యగుచున్నది.

స్వదేశాభిమాను లీ విదేశపు టుప్పును బహిష్కరింపవచ్చునుగాని యొకమా రల వాటుపడినవారు సులభమునా వాడుకను త్యజింప కష్టముగ గన్పడవచ్చును. ఈకష్టము కూడ లేక మన కతిసులభముగ చౌకగ లభించుఉప్పునే పాశ్చాత్యులవలె శుభ్రపరచుకొని యుపయోగించవీలులేదా!

ఉప్పును నిర్మలముగా చేయు పద్ధతుల నిదివఱకే గృహలక్ష్మి ప్రకటించియున్నది. ఆవిధముగానైనను, తమకుదెలిసిన మరేవిధముగానైనను సాధారణపు టుప్పును టేబిల్ సాల్ట్వలె నిర్మలముగా చూచుటకు మనోజ్ఞ

ముగాచేసి యీ వివరములన్నియు మాకు వ్రాసినచో వానిని ప్రకటించుటయగాక తగిన సహకారము యివ్వగలము. ప్రతిపాతక సోదరీమణియు సీకార్య మిసుమంతైన శ్రమ యని యెంచక, ఒకరూపాయకు బజారులో దొరుకు నుప్పునుగొని దానిని పైజెప్పినరీతి నిర్మలముచేసి, చేసినపద్ధతియు, దానికైన యితరవ్యయము, నిర్మలమైనయుప్పు యెంత మిగిలినదియు, దానిని నష్టమురాకుండ పాను ఎంత కమ్మదగియుండునదియు, మొదలైన వివరములన్నియు వ్రాయగోరుచున్నాము. వీనితోగూడ తాముచేసిన ఉప్పుకొకపానును అరెజుప్తురు పార్సెలుద్వారా మా కార్యాలయమునకు పంపవలయును. ఈవిధముగ పంపబడిన వానిలో శ్రేష్ఠముగ చేయుపద్ధతి ప్రకటింపబడును.

ఈ రీతి నుప్పునుచేసి వారు తమ తమగ్రామలందే నమ్ముకొనగును. వారటులచేయుటయు సాధ్యముగానిచో లేక అదియంతయు నచట కర్చుకొనిచో వారు దానిని మా కార్యాలయమునకు బంపుకొనవచ్చును. మే మిచట గృహలక్ష్మీ భాండాగారమనియో లేక సోదరీమణులందఱంగీ కరించు మరొక్క పేరుననో యొక భాండాగారము (Stores) నేర్పరచి చెన్నపురి యందే యమ్ముటకు సౌకర్యముగలిగించి వారిపైకమును పంపుప్రయత్నముల గావించు

తుము. ఈయుప్పునుగూర్చి మాప్రతికయందుచితముగా ప్రకటన యేర్పాట్లుగూడ చేయగలము.

దీనినిగూర్చి ప్రతిసోదరియు శ్రద్ధవహించునని మానమ్మకము. ఈవిధముగ సాహార పదార్థములందే ముఖ్యముగ గమనింపదగినవి పెక్కుగలవు. వానినెల్ల యాలోచించి యుప్పువలె విదేశవస్తువుల స్థానమాక్రమించు వస్తువులుగాచేయుపద్ధతులను పలహాలను ఆహ్వానించుచున్నాము. వారందరికి కూడ పైకనుపరచిన సాయముచేయగలము.

అదియును గాక గృహపరిశ్రమలవలన చేయనగువస్తువులను వారే యమ్ముకొనుట కేవిధముగానైన నశక్తులైనపుడును, చేయుటకే యితరసహాయము గావలసివచ్చినపుడును తోడ్పడుటకు మా కార్యాలయము కేంద్రస్థానముగానుంచి యొక సంఘమును (Limited Concern) స్థాపింపదలంచుకొని యున్నాము. దానికి గృహలక్ష్మీచందా దారులైన స్త్రీలందరును భాగస్వాములుగా నుండి రూపాయపాటాలనేర్పరచి వసూలైన మొత్తముతో గృహపరిశ్రమలు చేయువానికి తోడ్పడునగునని యూహించుచున్నాము. దీనినంతయు స్త్రీలే నిర్వహింపనగును. ఈ విషయముపై సోదరీమణులు తమయభిప్రాయముల నిత్తురని ప్రార్థించుచున్నాము.

‘నిరుద్యోగులైన స్త్రీలు’—సంపాదకీయవ్యాసమును చూడుడు.

సీతాదేవి యంతఃపురము

(సీతాదేవి భర్తయగు శ్రీరామచంద్రుని పట్టాభిషేకమునకు సర్వసిద్ధమై యుల్లాసముతో నెదురుచూచుండ శ్రీరాముడు విచారముతో ప్రవేశించును.)

సీ:- (రామున కెదురుబోయి) ఆర్య పుత్రులకు నేడు పట్టాభిషేక శుభదినము గదా. శ్వేతభద్రాది రాజలాంఛనములతో భద్రగజాధిరూఢులై రాక విన్నబోయిన పదనముతో నిటు కాలినడకను విచ్చేయుచున్నారేమికారణము?

రా:-దేవీ! పట్టాభిషేక కార్యక్రమ ముగిసిపోయినది.

సీ:-ఏల?

రా:- మున్నొకప్పుడు దేవాసురులకు సంగ్రామము ప్రవర్ధిల్లినతఱి మాతండ్రిగారు దేవేంద్రునిచే ప్రార్థితులై వారికి సహాయంబుగా యుద్ధంబు జేయవెడలిరి. తత్సమయంబున నొకానొక నిశీథమున శతమాయుండగు తిమిర్ద్యువాసురుడు దేవతలపై బడి పోరాడదొడంగెను. మాతండ్రిగారు రవ్వార్త విని యతిసాహసంబుతో వానినెదుర్కొని కడుదూరముపోరాడి తుదకు క్షతగ్రాస్తులై రథంబుపై నొరగిరి. అత్తఱి మాతండ్రికి

రథంబునడపుచున్న మాతల్లియగు కైకేయీ దేవి యత్యంతనైపుణ్యముతో సంగ్రామ రంగంబునుండి యరదంబు తొలంగద్రోలి మా జనకులు రక్షింపఁజూచుచు బడకుండ కాపాడెను. అందులకు మాతండ్రిగారు రానందించి యామెయెడ ప్రసన్నులై రెండు వరములొసంగిరి.

సీ:-రఘుకులతలకులకు ధర్మదార్యములు రెండును పెట్టని సొమ్ములుగదా.

రా:-ఆ వరముల నామె యప్పుడేకోరిక అవసరము గలిగినప్పుడు వినియోగించుకొందున నెను. ఆ వరముల నేడడిగిరి. అందొకవరము నేను పదునాలుగేండ్లు కానన వాసమునేయుట, రెండవవరము తమ్ముడగు భరతుడు నాకు మారుగా యావ రాజ్యాభిషిక్తుడగుట.

సీ:-ఎంత దారుణములగు కోరికలు! అనుచితములగు నీ వరంబులొసంగుటకు మామగా రంగీకరించిరా?

రా:-ఇననంశదీపకులగు మాతండ్రిగారికి సత్యవాక్యపరిపాలనమును నాకు పితృవాక్య పరిపాలనమును, అవశ్యక ర్తవ్యములు.

సీ:-మఱి నాకర్తవ్యము?

రా:-నీవు మా జననీజనకుల సన్నిధిని
నిండేయుండి వారు నా వియోగఖిన్నులు
గాకుండ సేవింపవలయును. మఱియు ప్రభు
డగు భరతునియొక విమనస్కువై యాతని
నెగ్గులాడక విధేయతతో వర్తింపవలయును.
కైకేయాది మా మాతృసంఘము నెడల
గూడ భక్తిగౌరవములు గలిగి వర్తింప
వలయును.

సీ:-నాథా! ఇవియేటి హితబోధలు!
సాధ్వియగుస్త్రీకి భర్తానుగమనంబు పరమ
ధర్మంబుగదా.

రా:-ప్రియా పరదత్తముగు వనవాసవిధి
నాకుమాత్రమే. భార్య భర్తయొక్క
యథాంగి. అర్థభాగమగు భర్తను నడవి
కేగుమనినచో కేషిండిన యర్థభాగమగు
భార్యనుగూడ పొమ్మనినటులేగదా. ఇందు
లకు ప్రత్యేక శాసనమెందులకు? వెటుగుతో
నీడయు చుద్రునితో వెన్నెలయు, నిర్గమిం
చుట సహజమే గదా.

రా:-కాంతా! కాంతారవాసమత్యంత
కష్టభాజనము. శిరీషకుసుమకోములగు
స్త్రీజనంబులు వనవాస క్షేత్రముల భరియింప
జాలరు.

సీ:-ఆర్యపుత్రా! కాసల్యా దేవి గారాబు
తనయులగు తాము భరియింపజాలిన కష్ట
ముల నేను భరియింపనోవనా? నాథా!
మీరులేని యయోధ్య నాకడవి. మీతో
గూడియున్నయడవి నాకయోధ్య. మీరు
లేక రాజోపభోగములతో నలరారునీయంతః

పురావాస మొక్కక్షణమైనను సంగీకరింప
జాలను, దయయుంచి తమవెనువెంట విచ్చే
యుట కనుజ్ఞ దయసేయుడు.

రా:-దేవీ! వనవాస క్షేత్రములు వివిధ
ములు. నానావిధ సుఖభోగముల కాటపట్టు
లగు రాజాంతఃపురములవనించు నీవు వానిని
యూహింపజాలవు. వనవాసమనిన నేమిగా
తలంచుచుంటివి? శిలాకగటక పరీతములగు
దుర్గమపథములలో నడువవలయును. భయం
కరమృగవ్యాళములమధ్య వసంపవలయును,
కఠిన శిలాతలాబులపై పరుండవలయును,
నారచీరల గట్టవలయు కాయగసురుల మెనవ
వలయును. అవియు దొరకనిశాపుల నుప
వాసమే చేయవలయును. ప్రియా! యిట్టి
దుర్భరకష్టముల నీవు సైరింపజాలవు, కాన
నీ విచటనేయుండి మా తలిదండ్రులప్రాపున
సుఖంబుగ ప్రార్థలుచుచుము.

సీ:-నాథా! పతిప్రాణనగు నాకు మీ
వియోగమేకష్టము గాని కాననవాసము కష్ట
ముగాదు. వనవాస క్షేత్రములు మీకు మా
త్రము పరిచితములా? మీ కనుభావ్యము
లైనవి నాకేల యనర్హములగును? దేవతా
నీకముతో దేవేంద్రుడైతివచ్చినను నిర్జింప
గల తమ సాన్నిధ్యమున నా కేలాటియాప
దలును ప్రాపింపవు. సతికిపతితోడిదలోకము.
ఆర్యపుత్రులు నన్ననుగ్రహింపవలయును.

రా:-ప్రియా! దుర్గమపథములలో
నడచునెడల సరుణములగు నీపాదపల్లవ
ముల సరయజాలకయు, సూర్యాతపముచే

వాడుబాటిన నీ ముఖారవిందమును చూడ జాలకయు నా చిత్తము నీ వనవాసనిర్గమంబున కంగీకరింపకున్నది. అలమటజెందకుము, అన్యథాభావింపకుము, అయోధ్యనుండుట కంగీకరింపుము.

నీ:—నాథా! సశ్వరమగు శరీరసుఖంబు కొఱకు అధర్మమార్గమున నెట్లు ప్రవర్తింతును? మీయెడ బాటున కెట్లంగీకరింతును? ప్రాణేశ్వరా! మీతో విహరించినవ నీ విహారంబులు నా కుద్యానవనవిహారంబులు. మీతో విశ్రమించిన కఱకుకానేలలు నాకు హంసతూలికాపాన్పులు. మీరు చేజేత బెట్టిన కందమూల ఫలములు నాకు మధుర హారంబులు స్త్రీకి తలిదండ్రుల సేవగాని య త్రమామల సేవగాని విధాయకంబుగాదు. పతిసేవయే పరమధర్మంబు అది యట్లుండె. హృదయేశ్వరా! జలజల బాటుసలయేర్లు కలకలకూయు పక్షిగణములు గమగమలాడు పుష్పప్రకరములు అహ! ఎంత నిసర్గ మనోహరమా కానన దృశ్యము. నాథా ప్రకృతిశోభ తిలకింప ననుగ్రహింపుడు.

రా:—దేవీ! నావెనువెంట విచ్చేయు సుత్కంఠచే వనవాసక్షేతముల చులకన జేయుచున్నావు కాని నిశాచరవిహార భీకరంబగు సరణ్యం బబలాజన ప్రవేశ యోగ్యంబుగాదు. దుర్మార్గులగు రాక్షసులు పెక్కుమాయలు బన్నుచుందురు. మనము దురంతకష్టముల బడవలసియుండును. కావున నామాటవిని వనవాసగమనేచ్చ విరమింపుము.

నీ:—దేవా? విశ్వవిఖ్యాతమగు తమ కోదండపాండిత్య మెవరెఱుంగరు? తాటకాసుర సంహారము విశ్వమిత్రయాగ సంతకము శివధనుర్భంగము పరశురామ గర్వ విచ్ఛేదమాది తమ విజయగాథలన్నియు నింకను చెపులందు గింగురుమనుచున్నవి. నాథా! నేనేమి యపరాధమొనర్చితినని నాకీదారుణ వియోగశిక్ష విధించెదరు?

రా:—దేవీ యది దైవనియోగము మన యెడబాటు తప్పదు.

నీ:—ఆర్యపుత్ర! మీమృదుల హృదయ మింత కాశిన్యత్రవహించిన నాకీకశరణ్యమేది? స్త్రీకి పతితోడిదలోకమను నార్యోక్తికి సారకతయేది? నాథా! మీరరిణ్యమున కేగిన పిమ్మట చిలుకలేని పంజరమువలె నున్న యీ యంతఃపురమున నేను మనగలనా? నీరుననో, నిప్పుననో, విషంబుననో, అసువులవీడుదును. ప్రాణేశ్వరా? మీకదియే సమృతమా? నన్ను ఆత్మహత్య మహాపాతకమునకు గుఱిచేసెదరా? మీసేవాశిశూషలచే పవిత్రనగు భాగ్యంబు గల్పింపరా? మీవియోగార్ణవమగ్ననై నేనిట ప్రాణ విముక్తను కావలసిదేనా? అయ్యో! యెంత కష్టమెంతకష్టము! పతితో కాననవాసము చేయుదునని విప్రులగు దైవజ్ఞులు మున్ను చెప్పిన మాటలుగూడ వమ్మయ్యెనే! ఏ దైవము తోడ్పడాలకపోయెనే. దేవితేశ్వరా! మనయెడబాటు నిత్యమేనా సత్యమేనా? హః హః హతవిధి! (రాముని గుండెయలపై తలమోపియేడ్చి పాదములపైబడును.)

రా:—(తటాలునవంగి) ప్రేయసీలెమ్ము.
(అని రెండుచేతులతో లేవనెత్తి గుచ్చి
కాగలించుకొని) ప్రియా! సుకోమలగాత్రి
వగు నిన్ను కాననవాసక్లేశములకు గుఱి
చేయలేకసంకోచించినందుల కెంత యలజడి
చెందితివి. రమ్ము దుఃఖము మానుము.
కాంతారవాసంబుకంటె నావియోగమే నీకు
దుర్భరమగునేని లెమ్ము. వనవాసమునకు
సిద్ధముగమ్ము. నీ ధనకనకవస్తువాహనమణి
నిచయంబులెల్ల విప్రులకు, భిక్షులకు, పరిజనం
బులకు లెస్సగ బంచిపెట్టుము.

సీ:—ధన్యను. అర్యపుత్రులకు శతసహస్ర
ప్రణామములు. తమ యనుగ్రహమునకు
సర్వదాకృతజ్ఞను. ఇదే తమయానతి నిముస

బాల!

చతురవార్ధీపరీత విశ్వంధరాత
లంపుతూగుటుయ్యాల పాలకుండవీవ!
అన్యబింబాన మందహాసాంకురములు
లాన్యమాడునుబాల! విలాసగతుల.
సాంద్రదుచులీను మృదుముఖాబ్జంబు వింత
వింత భావాలమార్పుతో వెలయచుండు
శష్టసౌఖ్యాల పాలిమేరగండ్లువాటు
నిత్యకృత్యమేడ్చిగ నగ నీకుబాల!
నచ్చిరానెట్టి జలిలిబిలక్కులాడి
అమ్మ! ఆమ్మంచుబిలచి నాయాసమంది
మెత్తనిగులాబిరేకుల పెడిమలడుతు
ఆమెరాక నీకును ముదమగును బాల!
పదినెలలుమోసి కన్నట్టివలెఘమని
ఆమెచ్చెల్లనిమిరి ముద్దాడబోవ
కాలియందెలు ఘలుఘలుఘలురనగ
మృదుకరంబులెత్తెడవు హసించిబాల!

ములో నిర్వర్తింపెదను.

రా:—దేవీ! మఱియొక ముఖ్యవిషయము
చెప్ప మఱచితిని.

సీ:—ఏమది?

రా:—వనవాసము పదునాలుగేండ్లు నేను
బ్రహ్మచర్యాదినిష్ఠుర నియములతోగూడిన
వాన ప్రస్థాశ్రమధర్మముల నెఱవలయునని
కై కేయిమాత యనుజ్ఞ.

సీ:—మంచిది గృహస్థవానప్రస్థ ధర్మముల
రెండిట భర్త ననుసరించినదే గదా సహ
ధర్మిణి.

రా:—(మందహాసముతో సీతాదేవి
వెన్నుదట్టును.)

గుంటుపల్లి వెంకటేశ్వరరావుగారు

నిన్నముద్దాడ నేతెంచుచున్న యెదుల
ఒకపరింగాందినవ్వి మరొక్కతూరి
హృదయముద్రవింప నేడ్చెద విట్టిచెయ్యి
ఎవరికడనభ్యసించితి వీవుబాల!
నీకు నలుసంతకాటుక నెమ్మడిగడ
నడిగనయనాంబుదముల బాష్పములువ్రాలి
కఠినహిమఖండహృదయమల్ కఱుగజేసి
వేడికన్నీటి జాలునెట్టోడుబాల!
పదమలాగంద నహృదయసమయమగుట
ప్రకృతివైచిత్ర్య భావపరింపరాను
భవముగణియించి సుఖదుఃఖభావమెఱుగు
వేర్చి ప్రకృతిస్వయాభుడవు బాల!
పాలమునిపండ్ల దూసుకొనచుచ్చజేత
నెవ్వ చల్లనివెన్నెలల్ నాట్యమాడి
నలుగడఁ పూత పసిడిపెఱులనుదిద్దు
గృహపు బాలశాంకడవీవు బాల!

వి మా న యా న ము

మిసర్స్ హిజాబ్ ఇన్స్టిట్యూషన్ ఆలి 1908 వ సంవత్సరము జన్మించిరి. ఈమె వైమానికురాలేగాక కవయిత్రికూడ. ఉర్దూ సారస్వతిమునందు ఆధునిక కవయిత్రులందీమె యగ్రస్థానమునహించినదని తెప్పబడుచున్నది. ఈమె పుట్టుకతో కవయిత్రి; పరిశ్రమతో కవిత్వ మలపరిచికొన్నదిగాదు. మహమ్మదీయసంఘమందలి పరదా మొదలగు దురాచారములను తీవ్రముగ ఖండించుచు పెక్కుపుస్తకముల రచించి ప్రసిద్ధిచెందిన నీమె తల్లినుండియే నీమెకు కవిత రచనాశక్తి సహజముగ నలవడినది.

కీర్తిశేషులైన సయ్యద్ మహమద్ ఇస్మాయిల్ గారు యీ కవయిత్రితండ్రి. వారు నైజాము నవాబుగారివద్ద గనులకును రైళ్లకును సహాయకార్యదర్శిగా బనిజేసిరి. వారు మహమ్మదీయపనితల యభివృద్ధికై నిరంతరము కృషిసల్పినవారు; నవీనాభిప్రాయములతో నేకీభవించి పాటుబడినవారు. వీరు యీ కవయిత్రిని రెండుసంవత్సరములక్రింద లాహోరు నం దొక సుప్రసిద్ధ పత్రికావిలేఖరికిచ్చి వివాహముగావించిరి.

నేను వైమానికవిద్యలో ప్రథమపాతం 1935 డిశంబరు 23-వ రేదిన నేర్చుకున్నాను. నేనెప్పుడూ వైమానికురాలవుదు ననుకొనలేదు; కాని నా అభ్యాసం కొలదికాలంలోనే నా అభిప్రాయాన్ని మార్చేసింది. ఈ విద్యలో నాకుగురువు దస్తూర్ ఆమనాక్ పార్సీవారు. వారు వైమానికవిద్యలో యూరపు ఖండాన సంవత్సరాలకొద్దీ అభ్యాసంపొందారు; ప్రస్తుతం ఇండియాలో నిపుణులైన వైమానికులలో నొకరు. వారిపుడు Northern India Flying club లో బోధకులు.

చాలామంది మోటారు వడుపుటకు విమానము వడుపుటకు భేద ముద్భేదమందని ఆచారపడుతూంటారు. కాని అది ఆలూకాదు; వీటికిమధ్య ఎంతో వానివుంది. కారులోవున్న స్టിയరింగ్ గేరుకిమధ్య విమానంలో 'స్టిక్'అనే నడిపేసాధనం వుంటుంది. ప్రేమలు కొన్నివిమానాల్లోనే వుంటాయి; మిగతా

వానిని నిలుపాలంటే మిషన్ నిలిపేతయవలసి వుంటుంది.

మొదటిదినం నేను పదినిమిషాలుకాలం నేర్చుకున్నా రెండోదినం యిరవైనిమిషాలు ఈవిధంగా విమానము నడపడం క్రమక్రమంగా మెచ్చిస్తూ వచ్చాయి. తెల్లవారి లేవడంలోటి విమానాశ్రయానికి పరుగెత్తేదాన్ని; సాయంత్రం మరొకమారు వెళ్లుతుంటాను. గాలితీవ్రంగా దుమారం లేగుతూన్నవాల్లో నేను ఎగిరిదానికి సన్నుతించేవారుకారు. అంతేతెల్లవారి పడకమీదనుంచి లేచి కిటికీలోనుంచి ఆకాశం నిర్మలంగా లేకపోలే ఎంత నిరుత్సాహం పొందేదాన్నో వాకు బాగా బాపకం వుంది.

నేనే ఏకాంతంగా ఎగిలేలోజాలు త్వరలోనే వచ్చాయి. ఒకరోజు మాగురువుగారు నన్ను పంటరిగా పంపుకున్నానని కాబట్టి భయపడకూడదని చెప్పారు.

నా మొదటి అనుభవాలు

ఈమె రచనలెంతో రసవంతముగనుండును. ఎంత సామాన్యవిషయమైనను, సామాన్యవస్తులైనను ఈమెదృష్టిలో మానవులకు మహిమాన్వితపాతముల గలపజ్వాలి యుండును. ఈవిడకు గలిగిన తల్లివియోగము నామెచే హృదయమును గరగించు రచనల గావించినది. కొన్ని యాంగ్లమునకుగూడ సనువాద మొనరింపబడినవి. ఉత్తరహిందూ స్థానమున సుప్రసిద్ధమగు ఆలంగీర్, నెయ్రాంగియ్ - ఖయాల్, హాహాబ్ సాఫీ, ఇస్మాత్ మొదలైన ప్రతికలన్నియు నామె రచనలకై యువ్వెల్లారుచుండును.

ఈ కవయిత్రి వైమానికయానము దభిలాషజూపి అఖిలభారతదేశమందు వైమానికురాలుగా ఏ లైసెన్స్ పొందిన ప్రథమహమ్మదీయ నారీమణి. 'నా వైమానిక ప్రథమానుభవము'లని యామె రచించిన ఉర్దూ భాషావ్యాసమునుండి క్రిందవిషయము లనువందింపబడినవి.]

దానికి నాకు భయంవేయకపోగా ఎంతో సంతోషం గలిగింది. ఆ ఎగరడము తరువాత మాడుకోజాలకు నిర్ణయించబడింది. దురదృష్టవశాత్తున ఆమాడు రోజుల్లోనే నేను నడుపవలసిన విమానము ఇంకొకరిచే చెడ గొట్టబడింది. మిగిలివున్న విమానాలుకూడా విమానాశ్రయంలో రిపేరి చేయబడుతూవున్నవి. రెండు వారాల కన్నీ సిద్ధమవువనీ ఎ.డి.బి. మిషనుతో సిద్ధ పరుస్తారనీ తెలిసింది. ఈమిషనుపే నాకు నచ్చదు; కాని కాలము వృథాగాపోకుండా దానితోనే ఎగరాలని అనుకున్నా. మరుదినం ప్రశాంతంగా వుంటే విమానం నడుపుటకు అనుజ్ఞ యివ్వవలసిందంటూ గురువుగారి వడిగిలే వారంగీకరించారు. నాభర్తగారి కీ సమాచారం చెప్పితే వారంతో ఆదుర్దాపడట్టు కనబడ్డారు. నావిమానం నీలంగానూ తెల్లగానూ వుండేది. దాన్ని ఇంజనీయరు శ్రద్ధగా పరిశోధిస్తూ వున్నట్టుచూచి నాకు అది రిపేరికి వెళ్లవలెనేమో అని అనుమానం గలిగింది. దస్తూరుగారు వచ్చి అక్కడున్న వాళ్లందరి ముందూ ఆదినము వుదయం భయపడకుండా ఎగిరేటందుకు పూనుకుంటూవాఅని అడిగారు. వారినిమాస్తే నాకు భయమనే

మాటేలేదు. కాని దస్తూరిగారి కొకవిధమైన ఆదుర్దా లేకపోలేదు. వారు కడపటిపటికూ నాకోసం ఉపదేశాలిస్తూనేవున్నారు. నేను విమానయంత్రాన్ని ప్లాట్ చేశాను. గురువుగారు సంతోషంతో చేతిగుడ్డ విసిరారు. వారి కభివందనాలిస్తున్నా యెగరడాని కారం భించాను. అక్షణంలో కలిగిన అదృశ్యతానుభవం ఎప్పుటికీ మరుపుకురాదు. 2000 అడుగులు ఎత్తుకుపోయి క్రిందకుయాచాను. విమానాశ్రయము బొమ్మరిల్లులా కనపడింది. యంత్రాన్ని ఆపి క్రిందికి దిగవారంభించాను.

విమానయానంలోకల్లా దిగడమే కష్టం; వైమానికుడు దిగునపుడు ప్రాణాల్ని ఆరచేదిలో పెట్టుకుని వుంటాడు. ఈ అదృశ్యతృప్త్యాన్ని అతిశ్రద్ధతో నిర్వహించి సురక్షితముగా క్రిందకుదిగాను. వెంటనే అక్కడున్నవారంతా గబగబా నావద్దకు వచ్చి అభివందనాలు ఆర్పించారు. కాని ఇంకా యెన్నో గంటలు ఆకాశంలోతిరిగి లైసెన్సు సంపాదించుకోవలసివుంది.

ఈలోపల దురదృష్టసంఘటన మొకటి సంభవించింది. నేనుఅభ్యసిస్తూవున్న మంచివిమానాన్ని యింకొ

గృహ లక్ష్మీ

కరు విరుగకొట్టారు. అది సరిపోవడానికి కొన్నివారాలైనా పడుతుంది. ఎండకాలలో లాహోరునందు వుండడము అలాగోగ్యమని త్వరగా కొండ్రపదేశాలకు వెళ్లాలనివాళ్లైద్యులు సలహాయచ్చారు. అలాపలకే లైసెన్సురావడానికి నేను విమానము నడుపవలసిన రెండుగంటలకాలము ముగించుకోవాలి. అదేకాకుండా వాతావరణంకూడా మారిపోయింది; గాలి తీవ్రమైంది; దుమ్ము రేగుకూవచ్చింది. విమానాశ్రయము లోనుండి యేవిమానమూ ఎగరకుండా నిలిపివేశారు. నేను కొండ్రపదేశాలకు వెళ్లడానికి అరగోలలు మాత్రమే వ్యవధివుంది; అందుచే ఆమర్తాహో వాతావరణం ఎత్తుకు నిర్మలమవుతుందా అని కామకొనివున్నా. దురదృష్టం; వాతావరణం మరింత చెడింది. జాను 8వ తేది, కడపటికోలా, తెల్లవారి లేచి చూతును గదా వాతావరణంకో ఎంతమాత్రమూ మార్పు కనపడలేదు; నా హృదయం త్రుంగిపోయింది; నేను దుఃఖము అత్తకోలేకపోయాను. నాకు జానులో లైసెన్సు రాకపోతే ఆక్టోబరువరకూ కామకొనివుండాలి. అబ్బ! వాలుగుమాసాలే! దస్తూరుగారి వద్దకు వెళ్లి, ఆదినం ఎగరడానికి అనుమతి యివ్వమని దీక్షంగా అడిగితే “ఏలాయివ్వను? ఈ వాతావరణంలో ఎగరడము చాలా అపాయకరము. విమానానికి కలిగే చెడుపు ఆలావుండనిదివా నీ క్షేమాన్ని గురించి నా కెప్పునభయంకవుంది” అన్నారు. కాని నేను ఒకటే భిల్లాకముపట్టు పట్టితే వారంగీకరిస్తూ, “నీవు మాత్రం నన్ను స్వాగించుటగా విమానములోవుండుటకు ఒప్పుకొనాలి; అయితే నా యేముకలు విరుగకుండామాత్రం చూడాలి” అన్నారు.

నా ఆనందానికి అంతములేకపోయింది. 1936 జాను 8వ తేది; నిప్పులు వర్షిస్తూవున్న దినము. ఆదినం మధ్యాహ్నము చెట్టుచేమలన్నీ మండిపోయి నెట్లు గవ్వించాయి. వాతావరణం దుమ్ముతో తీవ్రమైన గాలితో ఘోరంగావుంది, ఈస్థితిలో నేను విమానము నడుపుతూ గడపవలసిన కాలము 400

అడుగుల ఎత్తులో అంధకారములో ఎగురుచున్నట్లు కనిపించింది; క్రింద యేమిగాని కనిపించదులేదు. ఏచెట్టుకో, యే యింటికప్పుకో విమానము తగులుకుంటేమో అని ఎంతో భయపడ్డాను. 1000 అడుగుల ఎత్తుకు ఎగరాను; దస్తూరుగారు 2000 అడుగుల ఎత్తులో ఎగరాలని టెలిఫోనులో విడువక చెప్తున్నాననిచ్చారు.

పుచ్చట్టుండి విమానము 800 అడుగుల క్రిందికి వచ్చింది; నాకు గుండె అవిసిపోయాయి; తప్పేమిటని దస్తూరుగారిని టెలిఫోనులో అడిగాను. వాతావరణము చాల చెడిపోయిందని, రాబోవు వాయు సమ్మోళాని కది గురుతు చెప్పారు.

ఘూమి పైభాగము సమానంగా లేచిపై వాతావరణములోనూద హెచ్చుతగ్గులుంటవి ఇందుచేతనే విమానాలు కేలకొలది అడుగులు గబాబున క్రిందికి రావడము, ఉన్నట్టుండి పైకిపోవడమూ జరుగుతుంటుంది. అటువంటి సమయాలు వైమానికునికి అపాయకరముగావుంటుంది. ఈలావున్నా నేను విమానాన్ని క్రిందికి దించకుండా రెండు గంటలు పూరించాను. నేను ఘూమిమీద అడుగుపెట్టగానే హృదయం ఆనందముతో గంతులు వేసింది. నా శిక్షణకాలము ముగిసింది; నా కింక లైసెన్సువస్తుంది; వైమానికురాలనాతాను ఇప్పుడే విమానములోనైనా ప్రపంచములో యేమూలనైనా నేను సంచారము చేయవచ్చు. దస్తూరుగారుకూడా అమితంగా సంతసించారు. ఇంటికి పరుగెత్తాను. ఆదినము నేను నా భర్తగారితో మాట్లాడినదంతా వైమానికవిషయాలను గురించే.

నే నిత్యము నా వైమానికశిక్షను పూర్తిచేశాను. కాని నాభర్తరత్న నావైమానికశిక్షను ప్రోత్సహించినవారుగానీ, అభినందించినవారుగాని లేకపోయినందుకు నాకు విచారము గలిగింది; ఆకాభంగంకూడా అయింది. నాకు హృదయపూర్వకంగా అభినందనాలు అర్పించినవారొకరూలేరు. కొందరు మిత్రులు

కూడా “ఇంటి చిన్నదానవు. వైమానికశిక్షకుడును?” అని మందలించారు. మరికొందరు “క్రమక్రమంగా క్షీణిస్తున్నావు వైమానిక శిక్షలో” అన్నారు. వైమానిక శిక్షపొందవలసినవాని అమితబలము పొందాలనే దురభిప్రాయము ఎంతోమందికి వుంది. జ్ఞానమూ సమయస్ఫుర్తియుండి సాధారణ ఆలోచన మున్నవాడైవలెనా దీన్ని నేర్చుకోవచ్చు.

ముఖ్యంగా మహమ్మదీయులలో వైమానికశిక్ష విషయమై ఆలోచించుచుండ. నాతోకూడ శిక్ష పొందినవారందరూ ఛార్మివాలో లేక క్రైస్తవులో. మాలో రిక్తాను లైసెన్సుకు ప్రయత్నిస్తావున్న మహమ్మదీయు డొకడే వుండేవాడు.

పురుషులలోకూడ నూటి కొక్కరికైనా వైమానిక విషయాలలో ఉత్సాహముగాని, ఆకర్షణగాని

వుండకుండుట విచారమూ, ఆశ్చర్యమూ కలిగిస్తుంది. నూటికి తొంభైతొమ్మిదిమంది విమానములో కూర్చొనేదే వ్యక్తువునోటిలో ప్రవేశించినట్లది అభిప్రాయ పడుతూవుంటారు. మనశీవితము అసాయాలు చేసి లేకుండావుందా? వైమానికు డవడానికి అసాధారణ ప్రజ్ఞవుండా అనుకోనేవారివందరినీ నేను వాస్తవవాదులుగా అనుకొంటాను. మన పిల్లలకందరికీ వైమానిక విషయాల్లో రుచి, ఉత్సాహము కలిగించవలసిన కాలము వచ్చినదనుకుంటున్నా. ఎందుకంటే ఇక కాలము జరుగుకొద్దీ, ప్రయాణాలకు వారాలకొద్దీ కాలము వృథాకేయకుండా దిశాలలోనూ గంటల లోనూ ముగించాలని శీఘ్రగమనానికి అందరూ ప్రయత్నిస్తారు.

పరమేశ్వరుడు మన సోదరులకు ధైర్యమిచ్చి మనల సుక్షీణింపజేయుగాక.

తండ్రి:—వీధుల్లో అల్లరచిల్లరగా తిరిగవద్దనీ ఎవరితోటీ పోట్లాడవద్దనీ చెప్పలేదా? ఇప్పుడుచూచు ముందర రెండువర్గా పోగొట్టుకున్నావు.

కొడుకు:—వర్గా పోగొట్టుకోలేదు నాన్నా, జేబులోఉన్నాయి ఇవిగో.

* * * *

ఒకామె:—మీరాయనకు భోజనంలో ఏమి ఎక్కువఇష్టము?

ఇంకొకామె:—మీరాయనకు ఏవయితే ఇంట్లో చేయలేదో అది బాగా యిష్టము?

* * * *

ఒకడు:—ఊళ్లో పోస్టాఫీసుఉండగా ఉత్తరం పొరుగుూరుపెట్టెలో వేసి వస్తున్నావేమి?

మరొకడు:—ఈ పోస్టుమాఫ్టరు మా అంగడికి సరకులుకొనడానికి రావటంలేదు. అందుచేత నేను పుత్తరం వాడిపెట్టెలో వెయ్యి డలచుకోలేదు.

ఔనండి !- ఓవోమృతము

రక్తవృద్ధికి ....
నూత్నయావనానికి
పెత్తనడిపేరు....

ఆయుర్వేదా శ్రమము - మదరాసు.

ద్రోహి యెవరు?

[ఆనందరావు తలిదండ్రులవద్దనుండి హరిజనులన్నా బీదసాదలన్నా సానుభూతీ సహాయపడడమూనేర్చుకున్నాడు. తండ్రి శీను అనే హరిజనబాలకుని బ్రతికించుట ఆనందరావు మనసులో ఈ యాశయాలకు బీజమైంది. కొంతకాలానికి ఆనందరావు తలిదండ్రులూ, శీను తల్లిదండ్రులూ కూడ గతించారు. ఆనందరావు డాక్టరుగా చదవడానికి పట్టం వెళ్లాడు. శీను కూరాత్మ్యుడైన రుద్రారెడ్డియింట్లో జీవితానికి కుదిరాడు.

ఆనందరావు చదువుకున్న తరువాత పూర్వపు టాశీయాలకు వ్యతిరేకంగా మారిపోయాడు. ఒకదినం శీను వచ్చి తన్ను రుద్రారెడ్డి కొలువునుండి తప్పించి ఏదైనా సాయంచేయమని ఆనందరావును బ్రతిమాలాడు. అతడు నిరాకరించాడు.

ఆమరునినం రుద్రారెడ్డి హత్యచేయబడ్డాడు. శీనే చంపివుంటాడని అందరూ అతన్ని వెదకుతూవుంటే ఆనందరావు వారితో వెదకడానికి వెళ్లాడు. శీను ఒక చోట దాక్కునివుంటే కనుక్కొని వెదకుతూన్న వారి కప్పించాలని ప్రయత్నంచేస్తే, శీను రుద్రారెడ్డిని స్వప్రాణ సంరక్షణార్థం చంపానని, తన్ను రక్షించమని ప్రార్థించాడు. తరువాత]

ప్రాణభయముచేత మనిషి యెంతబాధపడతాడో వాకు అప్పటివలెగా తెలియదు. వా మనసు అంగీకరింపకున్నా శీను కథంతా నమ్మకలసిందే అని తాపల యేమో చెప్తున్నట్లు గనపడింది. ఆనయంలో ఒకమనిషిని ఈ యనంతవిశ్రమలలో లీనము చేయుటకుగాని, స్వాతంత్ర్యమునిచ్చి జీవించుచుటకుగాని వాకు పర్యాధికారమూ వుంది. ఆకల్తని అటోయిలో ఉపయోగింపవలసిందే కాని మధ్యమార్గం ఆతని ఉండదు. ఇదే పాశ్చాత్యప్రపంచంలో అయివుంటే హంతకుడు 'స్వరక్షణార్థం అట్టిహత్యచేత' నంటే వాన్ని విడిచిపెట్టివుండేవారు. కాని మన దేశంలో పత్యాన్ని సమ్మేవారెవరు? సమ్మిలే మాత్రము నుభయందా! పత్యానికి న్యాయానికి చాలా దూరంకదూ!

“కయ్యవుంచండి బాబూ! బ్రతికిపోతాను, తను బాబాయిగాయంటే నన్ను రక్షించివుండేవారు” అని శీను తన దుఃఖం చెళ్లలోనుకుంటూ వైవాక్యం తారాజవ్వలాగ వామూరికి వదలాడు.

అతడన్న యామాటలకు వా అంతరంగం చలించింది. వణికింది. ఏదో గతకాలమువాటి విషయం జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. మావాన్న నాపమీపంలో నిలబడి శీనుప్రక్కను వాదిమాపున్నట్లు గనపడింది. ఆవాడు నేను వాన్నతో వెళ్లెదీ, శీను తండ్రి యిచ్చిన కుక్కపిల్లను తెచ్చుకున్నదీ, “నేనూ పెద్దయ్యాక నీలాగే మాలవాళ్లకి సాయము చేస్తాను; మాలపిల్లలకు మందులిచ్చి బ్రదికిస్తాను” అని వాన్నతో అన్నదీ, వాన్న వావంక పంతోపంతోయూచి చిరుకన్య వద్దొందీ వకమెరుపులాగ మకోదిధిలో తిరుక్కుమన్నది. ఇక నే వాగలేకపోయాను.

“శీను! నీవన్నది సత్యం. వాన్నవుంటే నీకు సాయం చేసివుండేవారే. నేనుకూడా చేస్తాను. వా మృత్యుయంలో యింతవలెగా వున్న మాకుకాభిప్రాయాలకు

గృహలక్ష్మి

దైవం నన్ను మన్నించుగాక. నిన్ను హంతకుడని వారి కప్పుగిస్తే వారు హంతకులవుతారు. నిజమే! ఎవరు హంతకులుగారు?”

“బాబూ! బ్రతికాను. మీరు నన్ను రక్షిస్తారని అనుకున్నా. మీరు పెద్దబాబులాగ మంచివాని నాకు తెలుసు” అంటూ శిను వెక్కిరిస్తూ ఏడుస్తూనే వున్నాడు.

అప్పుడు నాకు సమీపంలో ఏదోకల్లం విన వచ్చింది. వెంటనే పరిస్థితులన్నీ జూపకానికి వచ్చాయి. ‘పాదలోకిపెట్టిదాక్కో’ అని శినుకి చెప్పాను. ఆతడాలాగు దాక్కొన్నతరువాత పెదకు తూన్నవాళ్లని రమ్మని శోకేశాను. వక్కపరుగులో వారంతా వావద్ద గుమికూడారు. నేను శినును పట్టుకొని వున్నా ననుకోన్నాను. వారందరూ ‘వా దెక్కడ? వా దెక్కడ?’ అని ఆదుర్తాలో ఆడిగారు.

“ఇక్కడుంటే పట్టుకున్నా. నన్ను క్రిందబడ ద్రోసి వాడు అదో ఆదిక్కు పరిగెత్తాడు. నాకంటే చెబ్బిగిలింద”ని మిడిమ చూపాను. వారంతా ఆదిక్కు పురికారు.

వారు వెళ్లిన కల్లం అణిగినతరువాత ‘వారంతా వెళ్లారా?’ అని శిను మెల్లగా అడిగాడు.

“ఇదో! నీవు జేగంగా వెళ్లి మాయింట్లో దాక్కో” అన్నాను. వెంటనే ఎత్తుకొని అరదక్కడ నుండి ఒకనిముషంలో మాయమయ్యాడు.

తగిలినకాలు ఈడ్చుకొంటూ మనస్సులో ఎన్నో ఆలోచనలు పరుగుడుతూవుండగా తిన్నగా యింటికి వైలుదేరాను. వెతుకుతూవుండే రుద్రారెడ్డినుమపు లనూ, వైగా చట్టాన్ని కన్ను గప్పి శిను వెలారక్షించాలా అన్నదే నన్ను ఎక్కువగా కలవర పెట్టింది.

ఇట్లు చేరాను. శినును ఒకకోట భద్రముగా దాచి రక్షించేమార్గ మాలాచిత్తూకున్నాను. నా

కొక ఆలోచనతోచింది. దాంతో కార్యక్రమమంతా యోచించాను. అదికూడా అపాయకరమైందే. కాని గర్వంతరం వుంటేగదా!

నూ యింట్లోవున్న పాతఆస్తిపంజరాన్ని విప్పి ఎముకలన్నీ ప్రోగుచేయమని శినుతో చెప్పాను. అవి ఆతని ప్రాణాన్ని రక్షిస్తాయని చెప్పితే ఆతడు నమ్మ లేదు. విప్పిన ఎముకలనన్నీ వీటిలో నానచేశాను.

సాయంత్రమైంది; చీకటి అల్లుకుంటూవుంది. పెదకుటకు వెళ్లినవారంతా వస్తూవున్నారు.

“కొరకాదా?” అన్నా వారితో.

వారలో ఒకడు ‘దోచూ’ అంతమాత్రానికే విడుస్తామా? చిక్కేవలనూ పెదకుతాం. మీకు కాలు ఏలాగుంది?” అన్నాడు.

“కాతే తగిలివుండకపోతే శినును ఈవేళకు సిండ్రి క్రింద కొట్టివేసివుండేవాణ్ణి” అన్నా కోపంగా.

“నిజమే. మీరు మీ వాన్నగారిలాగ కాదని విళ్లతో నే నిదివఱకే చెప్పాను. మీ వాన్నగారికి యీ మాలపెధవలంటే మహాదయ” అన్నాడు.

“పరే వెళ్లిరండి” అని లోపలికి వెళ్లిపోయాను.

రాత్రి మంటుమడిగేవలనూ చీకటింట్లోనే కూర్చునివున్నా. నేను పన్నివుండే పన్నాగంలో జయించావాపరి. లేదా శినును రక్షించలేను పరిగదా; నాకంతానికి పురితెచ్చుకున్నట్టే.

అర్ధరాత్రి దాటింది. నేనూ శినుకూడా మేలుకొనే ఆలోచించుకుంటూవున్నాం. మాట్లాడ కుండా. తరువాత నేను మెల్లగా నానచేసివున్న ఎముకలనన్నిటిని సందిలో వేసి మూటకట్టాను. శినుతో “శిను! నీ పిల్లంగోవిని పోగొట్టుకొనడం నీ కిష్టమేనా?” అని ప్రశ్నించాను.

“మీరు తప్పితే ఈప్రపంచంలో ప్రాణాన్నేహితుడు ఈవేలువే. మీరు కావాలంటే దీన్ని

ద్రోహి యెవరు?

పట్టుకొల్గండి" అని వేణువు యిచ్చాడు. అది తీసి కొని ఒకగుడ్డను కిరపవాయిల్ లో ఒక కట్టకొనకుచుట్టి ఎముకలసంచి బుజానవేసుకొని బైలుదేరాను.

మాయంటికి రెండు ఫర్దాంగులమారంలో మా కొక బావివుండేది. దానిపమీపంలానే వ్యవసాయ దార్ల వుపయోగానికి మావాన్న ఒక పెద్దపూర్తి కట్టించాడు. చుట్టూ ఏలేటిచోచెట్లు వేయించాడు. దానికి దగ్గరగానే కపటవాము బుండేవి. పగలంతా రైతు లక్కడున్నా రాత్రికుళ్లలో అక్కడెవరూ సాధారణంగావుండరు.

నేను వైవస్తువులన్నీ మోసుకొని కాలుస్తొన్నా గబగబా ఆయింటిని సమీపించాను. బైటనే పిల్లం గోవిని పడేశాను. లోపలకువెళ్లి ఒకమూలగా సంచిలోవున్న ఎముకలన్నీటిని కుప్పచోకాను. బైటకువచ్చి మామకు కిరపమతోతడిసిన గుడ్డతో నిప్పుంటించాను. చూస్తూవుండగానే మంటలు వ్యాపించాయి. ఏలా పరుగెత్తానో తెలియదు. నిమిషంలో యింటిలో పడ్డాను. మేడమీదకు వెళ్లిచూచాను. రాత్రంతాకూడా శిశుని పెదకుతూన్న మనుషులంతా కాలుతూవుండే యింటిపైపు తేకలేస్తూవస్తూన్నట్టు గనిపించింది. పక్కవపున్న గడ్డివాములుకూడా అంటుకొన్నవి. అక్కడ ఒక పెద్దగుంపు చేరింది. ఒకరిద్దరు మాయంటిపైపు పరుగెత్తుకొనివచ్చారు. నేను గది లోపలకువెళ్లి పడకమీద కూర్చున్నా. వచ్చినవాళ్లు నన్ను పిలుస్తూ గట్టిగా తలుపుతట్టి అరవడాని కారంభించారు. క్రిందకువెళ్లి కళ్లు నలుపుకుంటూ, 'ఏమిటి సమాచారం' అన్నాను.

"మీయిల్లా గడ్డివాములూ కాలుతున్నాయి బావి దగ్గర" అన్నారు.

"ఎందుకు? కారణమేమిటి? చూద్దాం పదండి" అంటూ వాకిలిమూసి తాళంవేసి వారిపంట కాలుతూవున్న చోటు చేరాను. అదిపలకే కప్పు కాలి లోపల పడ్డది. చుట్టూవున్న వాములన్నీ కాలి

చోయాయి. గుంపుచేరివారంతా నిప్పు అర్పిడానికి ప్రయత్నిస్తూవున్నారు.

"ఏలా అంటుకుంది" అని ఒకరిద్దరిని ప్రశ్నించాను. వారు 'మేమూ అదే ఆలోచిస్తున్నాం' అన్నారు.

ఇంతలో వకడు శిశు పిల్లంగోవి తీసుకొనివచ్చి "డాక్టరుగారూ! దీనికేమంటారు!" అని వాదగ్గరిచ్చాడు.

నేను ఆశ్చర్యంపడిస్తూ "ఏమో! ఇది శిశు పిల్లం గోవి. ఇది ఇక్కడికి ఏలావచ్చింది" అన్నా. "బానాను! వానిదే! వానిదే!" అని అందరూ అన్నారు.

బహుశా శిశు మిమ్మల్ని తప్పించుకొని ఎక్కడో దాగివుండి రాత్రికాగానే దీల్లో దాక్కుందామని పరుగెత్తివచ్చి అవసరంలో ఇది క్రిందబడలేక పడిపో!" అని ఒకడన్నాడు. "దాక్కునివుంటే బాగా మాడివుంటాడూలే. వానికేదీ తగినకాస్త" అని యింకో డన్నాడు.

నాకు సంతోషం ఇంతా అంతా కాదు. నాయుక్కి చక్కగా పనిచేసింది. అన్ని తాలాగే సరిపోలే ఎంతబాగుంటుంది అనుకున్నా. అక్కడ చేరిన వారంతా ఏలా నిప్పుంటుకుంది అని కొందరు, చావనీ మాలవెధవ అని కొందరు, పాపం డాక్టరు గారికి ఎంతెన్నంత అని కొందరు ఇష్టమువచ్చినట్లంతా మాట్లాడుతూ యిందలకు వెళ్లసాగారు. వాళ్లలో మా రైతులను ఇద్దరినిమాత్రం వుండనున్నా. ఎందుకంటే కాలినయింటిని పెదకొంచి వాళ్లకూ ఆ ఎముకలను చూపించి శిశు ఆయింట్లోనే చచ్చిపోయాడని సాక్ష్యం యిప్పించడానికి.

తెల్లవారింది. యింకా మసక మసకగావుంది. కాలినసగ్గముంతా కట్టలతో వారిని వెతికమని నేను చూస్తూ నిలబడుకున్నా. వారు కొంతసేపు వెతికారు.

ఏమీ కనపడలేదు. కాని మరికొంతవేళలోనే వారు ఎముకలున్నవని గుర్తించారు. వానిలో పుట్టకొంచుమాత్రం కాలివుంది. ఇతర ఎముకలుకూడ పూర్తిగా కాలలేదు. వెతకుతూవుండగానే వైన కాలతూవున్న చూలంవిడిగి సరిగ్గా ఆకుప్పమీదపడ్డది. అది ఎముకలను నిర్విశేషంగా కార్చివేస్తుండగా అది సంతోషించాను.

“ఈ మాలవెధవతో ఇంక బాధవుండ”దని యింట్లోనున్న ఆరైతులతోకూడ నేనూ అన్నాను.

అక్కడినుండి మాయింటి మార్గంపట్టాము. త్రోవలోనే సోయిన్ స్పెక్టర్ నూ నలుగురుపోలీసు జవానులు ఎదురయ్యారు. “శిను మీ బావివద్ద యింటిలోపడి కాలిపరచాడట పెల్లి చూడాలి మీరుకూడారండి” అన్నాడు సరిన్ స్పెక్టరు.

“ఇప్పుడే అక్కడనుండి వస్తున్నాం. మేము వెళికాము. ఎముకలుమాత్రం కనిపించాయి. ఆంతలో కాలతూవున్న చూలంపడింది వాటిమీద; ఇదివఱకు సస్యమైవుంటాయి. వెళ్ళి వుపయోగంలేదు” అన్నా.

“నిజమేసామీ! మేముకూడా చూచాము” అని రావెంబడివున్న రైతులన్నాడు.

“అలాఅయితే పోవడమెందుకుగాని చచ్చిపోయి పట్టు మీరు సబ్బి కేటివ్వండి. ఈ రైతులను పాపులుగా చిట్టిరిపోర్టుచేస్తాను. సరి పోతుంది” అన్నాడు సరిన్ స్పెక్టరు.

“అలాగే”నన్నాను.

అవిధంగా అధికారరీత్యా శిను చచ్చిపోయాడు. తాతకుని వెదకిసబ్బి కేట్రింపవలసిన పనిలేకపోయింది. రైలాగో ముగిసిందికాని శినును ఏలాగ దూరంగా పంపించాలి ఎవరికంటాపడకుండాఅని ఆలోచించాను. తండ్రియూదులోజాల్లోనే నేను పట్నంపోతున్నానని వ్యరలోనేవస్తానని చుట్టుప్రక్కలవారలతో చెప్పాను.

ఒకవాటిరాత్రి శినుతోకూడా బైలుబేరి స్టేషనునకు వెళ్ళాను. రైలులో రెజవాడ చేరాను. అక్కడ నేను శినుకు ఏబదిరూపాయలు చేతికిచ్చి ఎక్కడైనా పెల్లి బ్రతుక్కొమ్మన్నా. అసమయములో శినువీటి వర్షించడానికి వీలులేదు. రక్షించిన నన్నువీడి ఏలా పోవడమో ఆతనికి తెలిసిందికాదు. ఇంతకుముందు గ్రామంవిడిచి బైటపోయినవాడేకాదు. ఇంతకు వాని కెవరూలేదు. వెళ్ళకుంటేతీరిండు. దిడవలేక విడువలేక సంతిధారగా కన్నీరుకాయస్తూ నన్ను పదిలి పెల్లిపోయాడు. నేనుపట్నంపెల్లి వారంగోజా లుండి తిరిగి పూయచేయకున్నా. ముందువలెనే నా ప్రాక్టీసుచేసుకోదాని కారంభించాను.

ఈ విషయాలన్నీ జరిగి సంవత్సరంకూడా కాలేదు. ఇంకా మనోవిధలో అస్పష్టంగా కనబడుతూనేవున్నవి. ఇంతలోనే నాజీవితంలో మరికొక అధ్యాయం ఆరంభించేవిషయాలు తలపించాయి.

మాగ్రామానికి రైలుస్టేషనుకు ఒక మైలుదూరం కూడావుండదు. అయినా నాకు అస్టేషనునకు బదిలీ అయిన నారాయణరావునుగురించి తెలిసికొనడానికి సమయముగాని అవకాశకలిగాని లేకపోయింది. ఒక దినము సాయంకాలము నారాయణరావుగారువచ్చి లేవకుమార్తె వోకమారుచూడవలెనని ప్రార్థించారు. ఆయన మాటలాడిన నాలుగుమాటలే నన్ను ఆతని స్నేహితునిచేకాయి. ఆయనఇంటికి వెళ్ళాను.

విజయ నారాయణరావు కేకపుత్రిక. పదహారేళ్ళంటాయి. ఆవిడకుపాండర్యం అట్టిలేకపోయినా ఎంత వ్యల్పకాలం ఆ మెతోమాట్లాడినవారైనా ఆవిడ వైన ఒకవిధమైనఅభిమానం చూపకుండావుండలేదు.

జయకు చాలకాలంనుంచీ జ్వరంవస్తూవుండేదట. నే నావిడను పరీక్షించినసమయాన్నే అనిశేవలం జ్వరంకాదని శ్మయలోగచిహ్నమనీ కనుగొన్నా. ఆరంభదశ చాటినట్లు కనపడింది. ఎంతోకష్టపడితేనే గాని విజయదక్కదని నాకప్పుడతోంది.

త యా ర్ హుం

అడయారునందొక్క సుందరదృశ్యము

ద్రోహియవరు ?

మందు లివ్వడానికిముందే విజయకు నాహృదయం ఇచ్చాను. మందుకర్కుకు వారివద్ద దబ్బు పుచ్చుకొనడానికిముందే విజయహృదయం పుచ్చుకున్నాను. ఒక శేఖర బ్రతికివైటబడితే నావిషయమై విజయ ఆకపెట్టుకోవచ్చు ననుకుంటేహిగాని విజయ ఎవరికిదక్కని సిరిసిపోయిందనేసంగతి నాకు బాగా తెలుసు. అయితేమాత్రం ?

విజయఅమాయకత్వం, కోమలత, నున్నితమైన తెలివీ, సౌమ్యతా, వైగా ఆవిదకకలిగిన ఆహార కోగమూ చూచి నాకు మొదటినుండి ఒకవిధమైన ఆభిమానమూ జాలి కలిగాయి. ఆవిదకు నేనుచూ పెట్టే ఆక్కరా, క్రద్ధా, బహుశా నాయుంకొకవిధమైన భక్తి గౌరవమూ కలిగించివుంటాయి. ఈప్రియివరే భావాలు ప్రేమగా ఎత్తుడుమారడాని కారంభించాయో, నేను పూహించలేను. ఏలూగైతేనేమి యిరువురి హృదయాలూ వక్కలైనవి.

రాత్రింబగంటూ నిద్రాహారాలు మానేసి కంట వర్షిడుకొని విజయనుబ్రతికించాలని నాకత్తిసామర్థ్యాలన్నీ వినియోగించాను. కాని పుపయోగంతేకపోయింది. విజయ అనంతవిశ్వంలో లీనమైపోయింది. తనతో నాహృదయాన్నికూడా తీసికొని వెళ్ళింది.

కూన్య హృదయంతో ఒక ప్రతిజ్ఞచేశాను. నా జీవితమంతా క్షయకోగంతో బాధపడే బీదపిల్లల బాగుచేయడానికి పుపయోగిస్తానని. వెంటనే నాకున్న భూమిలూ బుటలు అమ్మిచేశా. దబ్బుంతా తీసికొని పట్నంచేరుకున్నా. పట్నంపెలుపల అనుకులమైన స్థలంకొని అందులో క్షయకోగులను కుడుర్బుటకు కావలసిన ఏర్పాటులన్నీచేశాను. పదుపేనేళ్లలోపలి బీదకుర్రాళ్లనే నేనంగీకరించుటకు తీర్మానించుకున్నా. నా అక్రమంలో బీదపిల్లలు పెక్కుమంది చేరారు. వారు క్రమంగా ఆరోగ్యవంతు లవుతూ వుంటే నా కూన్యహృదయానికి ఒకవిధమైన అనందం కలుగుకుంటేది.

పదిపేనేళ్లుగడిచాయి. నా స్వంతఅస్తి మొదట నుమారు కొన్నిలక్షలైనా యితరుల సాయం చేనపేక్షించనందువల్ల క్రమక్రమంగా కరిగిపోయింది. ఇక స్వల్పకాలంలో ఇతరులసాయం లేకపోతే నేనతి కష్టంలోగాని నా ఆదర్శము వెరవేర్చుకోటానికి సాధ్యంకాదనుకునే స్థితివచ్చింది.

నా సిరి పుర్యోగమూ ఆకయాలు పెల్లడిస్తూ మహనీయులైననాతోడ్పడాలని పత్రికల్లో మనవిని ప్రకటించాను. దయాదాక్షిణ్యములుగల మహనీయులంతా తమకు తోచిన స్వల్పసహాయము చేశారు. కొంతమంది చేస్తూవచ్చారు.

ఈలావచ్చిన ఒకఉత్తరం నాకు అమితఆశ్చర్యం కలిగించింది. సహాయంచేయడాని కంతో ఆదర్శుతో వున్నాననీ, ఇంతకాలమూ తనకు తెలియక పూరుకున్నందుకు క్షమించాలనీ తాను ఫలానాదినం వస్తాననీ ఆపుత్తరంలోవుంది. క్రింద హరిదాసని చేవాలువుంది.

నాకేమిలోచింది కాదు. వారు వస్తానన్న నిశ్చితదినం ఎప్పుడువస్తుందాఅని కాచుకొనివున్నా. ఆ దినం వచ్చింది. వారూవచ్చారు.

అమహనీయుడెవరూకాదు. శివ! మేమిద్దరూ కలిసికొన్న కొంతనేపటివఱకు మంత్రముగ్గులులాగ వున్నాము. నా హృదయం సంతోషంతో గంతులు వైచింది. శివనోట మాటకాకుండ నాకుమోకరించాడు. రెండుచేతులా లేవవెత్తాను. ఎన్నిసంవత్సరాలనుంచో దూరంచేయబడిన తల్లి తనయులూలాగ కాగలించుకొని తన్మయత్వం చెందాను.

నుమారు యిరవైసంవత్సరాలునాడు నన్ను బెజవాడలో విడిచిన తరువాత శివ ఉత్తరహిందూస్థానం చేరుకున్నాడు. వేలుగావంలోనే కాకుండా యితరా వానిలోకూడా అమితమైన సంగీతప్రజ్ఞ సంపాదించాడు. దాంతో వేలు గడించాడు. ఇంతలో పత్రిక

గృహ లక్ష్మీ

అలా నా మనవిని చూచాడు. అయిస్కాంతంవద్దకు వచ్చే మూడిలాగు ఒకటే ప్రయాణం నావద్దకు. ఇది శిశు-హరిదాసు-చరిత్ర.

నా ఆశ్రమములో వేపుండి తన దబ్బంతా నావశం చేసి ఇంకా తనపట్టవల్ల యావత్తీవము దబ్బుగడిస్తూ లోగ్గగ్గన్నులైన పిల్లల కాలోగ్గం కలిగించేటందుకు నా కన్నివిధాలా లోడ్పడుతానని నన్ను ప్రార్థించాడు. నాకు-ఎవరికికాని-అంతకంటే కావలసిందేమి?

ఆ సాయంత్రం ఆశ్రమంలో హరిదాసు వేణుగన ప్రదర్శనం చేశాడు. ఆ గానామృతలహరి మరల నన్ను, మోడుబారిపోయిన మొద్దుకలైను చిగిరింప చేసింది. అప్పుటి నాయానందం శర్మించడానికి వీలేదని ఒకమారుచెప్పిలే చాలదు.

మానాన్న నాకు వేర్వేర సమానమూ, అంత్యజాలమిది ప్రేమా శేకపోలే ఈ యానందం అనుభవించి వుండే వాణ్ణేనా అన్నది అప్పుడు నాకు జ్ఞాపకానికివచ్చింది. యద్రాదెడ్డి సాధ్యమైనంతమందిని సాధ్యమైనన్ని విధాలా నిరంతరమూ హింసిస్తూవుండే చట్టసమ్మతమైన హంతకుడు. అటువంటివాణ్ణి స్వప్రణాసంత్రుణ్ణాథం

తెలియక చంపినశిశు హంతకు డెలా అవుతాడు. నేను ఘాతుకాభిప్రాయాల్లో హంతకుడని శిశువు వారి కా నాడు అప్పుగించుకుండా వారికి ప్రభుత్వానికి ద్రోహం-అది ద్రోహమైలే-చేశానని లోకం అంటుండేమా? ఆలా అప్పుగించివుంటే వారతన్ని చీల్చి చండాడి వుండేవారుగదా! హంతకుడని శిశువు ఆలా చేసివుంటే వా రేమవుతాడు? ఈలాచేయదలంచుకొన్న సంఘానికి నాలోకుడ యావత్తీవము శిశు నేవచేయ దలంచుకొన్నాడుకదా! హంతకుడని శిశు నానాడు కుడ ముట్టించివుంటే వారీనాను ఆత్మద్రోహులు కారు! నేను వారితో చేసివుంటే అంతేకాదా! అనే ఆలోచనతో నాకు కళ్ళలో నీళ్లు తిరిగాయి. నా ప్రవర్తన లోకదృష్టిలో ఏమైనా చైవంఘాతం సంతోషిస్తాడు.

శిశు వచ్చినవాటిమండీ నా ఆశ్రమంలో కార్యక్రమము నిరంతరాయంగా జరుగుతూవుంది; ఆలోగ్యాభివృద్ధి జెందుతూవున్న వీడపిల్లలతో కలకలలాడుతూ వుంది. ఈలాగే మాయిరువురి జీవితాలు తుదవజుహ సాగిపోతుంటాయని అనుకొంటాను.

[స్వేచ్ఛానువాదము చ.రా.]

ఉ గా ది కా ను క

విద్వాన్ దర్శా వేంకటకృష్ణయ్యార్చిగారు ఎం.ఎ.

తే. గీ. ఆర్తులై హైందవుల మొఱ యీలకించి
ధర్మసంస్థాపనార్థ మీ తరుణమందు
నభయహస్తంబుతోదుత నవతరించు
నీశ్వరుం డీప్సితార్థంబు లిచ్చు మీకు.

భక్త భావం
 లో (ధ)
 గర్భాశయం గవివారణం
 లో (ధ)

స్త్రీలు నాగరికతాభిలాషులైనాకూడా—

శ్రీమతి పాకల చంద్రకాంతామణిగారు

సింగు టీట్రే తీసుకువచ్చి టేబిల్ మీద పెట్టాడు. రాత్రిజరిగిన చిన్నకలహంవలన ప్రమిలా ప్రసాదులముఖాన్న సంతోష చిహ్నాలు కనిపించడంలేదు. వాటిసానాన్న కోపంచిహ్న లాక్రమించుకొని వున్నాయి. అలవాటుచొప్పున టీట్రే తేగానే టీకలిపి భర్త కందివ్వలేకపోయింది ప్రమిల. దగ్గిరనే వున్న కిటికీగుండా శూన్యతాయన పథం కేసిచూస్తూ కూర్చుండి టీట్రే బల్లమీద పెట్టినదికూడా గమనించకుండా ప్రసాదు తనకుతానే టీ కలుపుకుని త్రాగబోతుండగా ప్రక్కకు తిరిగిచూచింది ప్రమిల. భర్త తన్ను పలకరించకుండానే టీ త్రాగడం గమనించింది. యేమనుకుందో చటాలున తానుకూడా టీని నేవించడం మొదలు పెట్టింది. బుర్రనకారువచ్చి యింటిముంగట ఆగిన చప్పుడయింది. మేడమీదకు సింగు వచ్చి ఒక విజిటింగుకార్డు ప్రసాదుకం దిచ్చాడు. అది చదువుతున్న ప్రసాదు ముఖశిఖలు మారబోచ్చాయి. ప్రమిల యిదంతా గమనిస్తూ, యిక ఆగలేక భర్త చేతిలో విజిటింగుకార్డును చటాలున లాక్కొని యీవిధంగా చదివింది. మిస్. శ్యామ బి. యే. “యెవరండి యీమె?” “యేం? నాక్లాస్ మేటి” అంటూ చప్పున

క్రిందకుదిగి మరుక్షణాన్న ఒకయువతితో ప్రవేశించాడు. ముగ్గురూ కుర్చీలమీద పరిసిష్టు లయ్యారు. సంభాషణంతా ఆంగ్లము లోనే జరిగింది. యెందుచేతో ప్రమిల శ్యామ వైపు సంశయద్వష్టలతో చూడసాగింది.

ప్రసాద్ కాకినాడలో డాక్టరు. అతని భార్య ప్రమిలాదేవి యింటరుప్యవయన విద్యావతి. బి. యే. కూడా ముగించాలని అనుకుంటూవుండగానే ప్రమిలా ప్రసాదులకు పరిచయమయి ఆపరిచయమే ప్రేమగామారి తుదకు వైవాహిక పాశములచే బంధింప బడ్డారు. యిరువురూ నూతనయౌవనములో నున్నవారే. యిరువురూ నవనాగరికతాభిలాషులే యిరువురూ ధనవంతులే. మించి యిరువురూ విద్యావంతులే. యికనేం పూర్వోంతా అదృష్టమంటే ప్రమిలా ప్రసాదులదే అసీ దాంపత్యమంటే వారిద్దరినీచూపి తర్వాత యింకొకరిని చూపవలె నసీ అంటూండేవారు. స్త్రీలదేమి? పురుషులదేమి? ప్రతినభలోను ప్రమిలాదేవి ప్రత్యక్షమౌతుండేది, స్త్రీలసభలో ఒంటరిగాను పురుషులసభలో భర్తతోగూడా. యిట్లా కాలంగడించిపోతుంది నవనాగరిక తాభిలాషులైన ఆ నవదంపతుల మధ్య యే ఆరమరలులేకుండా.

కొంతసేపటికి శ్యామవెల్లిపోయింది వాళ్ల యింటికి. శ్యామను కారువరకూ దిగజెట్టడానికి వెళ్తున్న భర్తని అనుసరించలేక పోయింది ప్రమిల. భోజనం దగ్గరకూడ భార్య భర్తలు సంతోషసంభాషణ జరుపలేదు. భోజనం కాగానే ప్రసాదుతిరిగి హాస్పిటలుకు వెల్లిపోయాడు.

భర్త వెల్లివతర్వాత కలత పెట్టుకున్న మనస్సుతో మంచం మీద వాలి తిరిగి 4 గంటలకి నిద్రలేచింది. లేవడమే భర్త జెడ్డింగ్ కనిపించలాగదిలో. గది నలువైపులా చూచేసరికి ప్రసాద్ టెఫిన్ బ్యాస్ కట్ హోయజేగ్ కూడా కనిపించలా. తన పేచీలో మీద యేదో తపతపమని గాలికి కొట్టుకుంటూనే దగ్గరకు వెల్లి చూచింది. అనుమానించినట్లది తన భర్త స్వదస్తూరీతో తనకు వ్రాసిన జాబే. యింతట్లో చటాలున సింగు ఆగదిలోకి వచ్చి “అమ్మా! బాబుగారు తొందరపనిమీద యిప్పుడే పట్నం వెళ్ళారు. మీరు నిద్రపోతున్నారని లేపలేదు. అదిగో జాబు తీసి చదవండి బోధపడుతుంది” అని అన్నాడు. “సరే నీవు వెళ్లు నే చదువుకుంటా” అని సింగు వెల్లివవెనుక గదితలుపు గడియపెట్టి కొట్టుకుంటూన్న హృదయముతో మంచంపై కూర్చొని యాక్రందివిధంగా చదివి దా బాబును ప్రమిల.

ప్రమిలా! నీకీవిధంగా బాబు వ్రాయవలసి వస్తుందని నేనిదివరకు పూహించనైనా లేదు. గాని విధివిధానమహిమచే నీకీ బాబీమాదిరిగా... యిదంతా యెందుకు? ప్రస్తు

తాంశాన్ని వ్రాస్తా. శ్యామలపరిచయమైన మరుక్షణాన్నే నీవు నా హృదయములోనుండి తొలగి ఆస్థానాన్న శ్యామ ఆక్రమించుకొన్నది. నీకీవిధంగా కఠినంగా వ్రాసినందులకు క్షమించు. ప్రస్తుతమవబోయే మా వివాహము నీకండ్లయెదుట జరిగిన నీకొక వేళమః కష్టముకలుగుతుందేమోనని తలచినే నీప్రయాణానికి పూనుకున్నా. నాల్గయిదు దినాల్లో మా వివాహము యిచ్చట జరుగుతుంది. మేము తిరిగివచ్చేసరికి నీవు నీతఃప్రదివద్దకు వెల్లి మా గృహాన్ని మాకు వదలివేస్తావని తలంచెదను.

యిట్లు నిశ్చయిత్యజించిన భర్త

సి. యన్. యెన్. ప్రసాదు.

టు మిన్ కె. ప్రమిలాదేవి.

చదువుతూనే ప్రక్కమీద స్మృతితప్పి పడిపోయింది ప్రమిల. గివాక్షముగుండా వస్తూన్న చల్లని మలయమారులంవల్ల తెప్పరిల్లిలేచింది. మనసు కుదుటబరచుకొని జరిగిందంతా జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకుంది. యింతలో వంటమనిషిలిచింది ఆవతలి నుంచి అమ్మా! అమ్మా! అంది. కండ్లు శుభ్రంగా తుడుచుకొని గడియతీసి, తన కాకలిగాలేదని, బాబుగారు క్యాంపు వెళ్లారని, గనుక ఆపూటకీ వంట అవసరంలేదని, వంటమనిషితో చెప్పి ఆమె వెల్లివతర్వాత తిరిగి తలుపుగడియపెట్టి ఆలోచించసాగింది ప్రమిల. యేమిటోచక కొంతసేపు దుఃఖించడం మొదలుపెట్టింది. యింతలో గడియారం టంగునమ్రోగింది. చేతివాచి

చూచుకుంటే రెండుగంటలు. పులికిపడిలేచి టేబిల్ దగ్గరకు వెళ్లి కుర్చీలో కూర్చోని, గంటసేపు తంటాలుపడి, 4, 5 కాగితాలు చించి, ఆఖరు కీవిధంగా జాబు వ్రాసింది.

ఆర్యా! వందనములు. యంతకంటే యింకేవిధంగా కూడా మిమ్మల్ని పిలువవలసిన అవసరం లేదని తలుస్తాను. మీ ప్రయాణ పూర్వం నాకు మీరు వ్రాసివుంచిన పుత్తరాన్ని చూచాను. అది చూచిన తర్వాత నాకు గల్లిన అవస్థ (అనగా సంతోషమా, దుఃఖమా, ఆందోళనా, ఆశ్చర్యమా, షగయా, ప్రేమయా) అన్న అంశాలు ప్రస్తుతం యందులో వివరించడం, ప్రస్తుతం నాకున్న స్వల్పకాలాన్ని చెడగొట్టకోవడమే. కాబట్టి దాన్ని విడుదల చేస్తాను. నేనింతవరకు భ్రమలో పడివున్నా. అది పిచ్చిభ్రాంతి అని మీవల్ల నేటికే తెలిసింది. అదేమనగా, ప్రస్తుత నవ నాగరికతాయుగంలో పురుషులు నాగరికతాసక్తులై పున్నప్పటికీ, వారి స్త్రీలు కూడా నవనాగరికతాసక్తులై యుండవలెననియు, అట్లుగాక పతిశుశ్రూషాతత్పరులై పూర్వ స్త్రీల ననుకరించిన భర్తయే నాగరికతా నారీమణి కరస్పాలనానికే కలవరించిపోతారనియు, కాబట్టి యీ నాగరికతాయుగంలో ప్రతి స్త్రీయు నాగరికతనే అనుసరించవలెనని తలంచితిని. గాని, తమ స్త్రీలు తమతోపాటు నాగరికతాభిలాషులై యుండినాకూడ, యీ నాగరికతాయుగంలో, పరస్త్రీవాంఛకలిగి, అన్యస్త్రీకరస్ఫూలనానికై కలవరించే పురుషులుగూడ నున్నారని కలలోగూడ నేతలంచ

లేదు. యిట్టివారికి... యిక నెందులకు. నేను భ్రాంతిపడ్డానని తెలిసికొన్నాను. నా తండ్రి వద్దకు వెళ్లమని నా కాజ్ఞాపించారు. ప్రస్తుతం నేను మీయూజ్ఞను మీరే 'నా' తండ్రివద్దకు కాకుండా 'మన' తండ్రివద్దకు వెళ్లుచూ మీగృహాన్ని మీకు వదలివేస్తున్నాను. ఆ తండ్రియే మీ నూతనదంపతులకు సకల శ్రేయములు చేకూర్చుగాక! యిక హెచ్చుగా వ్రాయలేదు. వ్రాయటం అనవసరంకూడ. కడపటివందనములు.

పుత్తరం ఈవిధంగా ముగించి టేబిల్ మీద పెట్టి, వెంటనే లేచి, గదిలోని భర్త బీరువా తెరిచింది. అందులోనించి భర్త హాస్పిటల్ కొరకు తెప్పించివుంచిన ఆపరేషన్ నామానులోని ఒక పొడిమొనగల ఆయుధాన్ని కట్టి పైకితీసింది. విద్యుత్కాంతిపడి అది తళతళమెరిసింది. వెంటనే పరుపుమీద వెల్లకిలాపండుకొని, వత్తుస్థలాన్ని చూచుకొని దాంతో గుభీమని పొడుచుకుంది ఒక్కపోటు ప్రమిల.

“ప్రమిలా! ప్రమిలా!” అన్న ప్రసాదు యొక్క కాయం కంఠధ్వని విని పులికిపడి లేచింది ప్రమిల.

ఉదయభాసని అమృతమయకిరణాలు గవాక్షముగుండా గదిలోని వస్తుసముదాయములపైబడి వాటితో భగినుమడింప జేస్తున్నాయి. తనచేతిలో భర్తనుగోచనములపెట్టి, తనచేయిపట్టుకొని, చక్కన విస్మయదృష్టులతో తన్ని చూస్తున్న ప్రసాదు, కండ్లువిప్పగానే కనిపించింది ప్రమిలకు.

శ్రీలు నాగరిక శాఖిలాములైనాకూడా—

ప్రేమ, భయ, సంభ్రమదృష్టులతో చూడ న్నావా?" అని చిరునవ్వుతో ప్రశ్నించాడు సాగింది ప్రమిల భర్తను. "ప్రమిలా! అలా ప్రసాద్.
చూస్తావేం! యెందుకలా పిచ్చిదానివలె ప్రమిల తటాల్ను లేచి కూర్చుంది మంచం పీల్చి తీసివేసి నా స్పెక్టికల్స్ కవర్చి తీసి మీద. అలా కూర్చుని నవ్వుకుంటూ కొని పుచ్చేకంగా గుండెల్లోకి పొడుచుకుంటు యింతవరకు జరిగిన తన స్వప్న గతవృత్తాంతం న్నావు! యేమి! యేదైనా కలకంటు తాన్ని భర్తకు తెలియజేయసాగింది.

శ్రీ శారదానికేతనము గుంటూరు

శ్రీలలో ప్రబోధము గలిగించుటకుగాను శారదానికేతనము తరఫున "శ్రీ శారదానికేతనము" అను పేరుతో జూలై 1 వ తేదీ నుండి సచిత్ర మాసపత్రిక ప్రకటించబడును. చందా సంవత్సర మునకు చందాదారులకు రు 1-0-0, పోషకులకు రు 5-0-0 నిర్ణయించడమైనది:—

సంపాదకవర్గము

పాటిబండ మాధవశర్మగారు, ఎం.ఏ., ట్రినిటీ పాలు, శారదానికేతనము (ప్రధాన సంపాదకులు.)
శ్రీమతి పున్నవ లక్ష్మీబాయిమ్మగారు, కార్యదర్శి.
రాయసం వెంకటశివుడు పంతులుగారు, ఎం.ఏ., ఎల్.టి., పరిషత్ సభ్యులు.
విద్యా మజుందారు సావిత్రిదేవిగారు, పాఠవిద్యార్థిని.
శ్రీమతి పసుపులేటి లలితాదేవిగారు, విద్యార్థిని.

వలయువారు:

అందరిని చందాదారులు కా ప్రార్థించెదను.

శ్రీ శారదానికేతనము,

గుంటూరు.

4-4-37

ఇట్లు
పున్నవలక్ష్మీనారాయణ,
కార్యదర్శి.

సోదరి నుప్రియ

ఆచంట లక్ష్మీనరసింహంగారు

ఇదివఱకును కష్టములవారు ఆశ్వాత్తమున నవతారమునైనను జన్మించి బుద్ధుగవామి బోధల వారింది, పుష్కలములను విదది, భోగభాగ్యములను త్యజించి, బ్రహ్మచారియై, విష్ణుకై బంధిత మానవబోధి నేయమకొనకు నేదికములవ్వించిన పాపన రుకీలను ఈకాశి, ముస్లిము, పంథమిక్ర మున్నగు రమణీయుల యతిహాసముల బొద్దగొల్పితకాదులచే నువగ్గాక్షరముల నిఖంబునడిచిది. ఇరుట బుద్ధుగవా మికి సమకాశివస్తు, ఆపారైశ్వర్యములను విదది, విరాగివైదు, పంథూ క్రైతలుమధుగు మిగుల కృషినిలిపిన సోదరి ముస్లిమ చార్మితమును సంగ్రహముగా వ్రాయ బూనితిది.

ఈయను వైకాశినిగరమున మిగుల భవవంతుడని పేర్కొందిన చిత్రదత్తుడు కనిగ్వమని ఏకమాత్ర పుత్రుక. జన్మించిన కొలదికాలమున కేర్తి మరణించుటచే తల్లిదండలన జన్మంతకారాణమున పెంచుదురుండెను. నమరీ ముస్లిము మిగులయూచవతి. సమాజ పూజ్యునిం. నయోనిదనములును, పరోపకార బాంధవ్యము నీమన కాల్యముచుండియు సమాజములై యుండెను. ప్రాపంచిక పూజ్యములు క్షీణకములని యామె చివరైపానుముకుండియు భావించెడివట.

బుద్ధుగవామియు, ఆయన యిమరలను కను ప్రేమించికమును మూలములల పెదజన్మయన్న బోధలది. ఆయన చివరకు ప్రయరజేగముగ కేగు నీకనిగవగ్యంతము వ్యాపించుచుండెను. బొద్దపల్లెవాన కులబోడి విరంతరహితమునకులన చిత్రదత్తుడు నౌత ముని కరణుకొచ్చి, యామునకు నచ్చిన కిమ్మలై, ప్రాపంచిక పూజ్యముల బోధి, సజుచరిత్రుల నువర్ణముల వింపగల తనయాప్తిని విష్ణుసంభమునకు భార బోధి, తాతక పల్లివానకుదయ్యెను. ఆయన భృథ వైరాగ్యముచలన తన ఏకైకపుత్రుకను విదచుటకు వైతము బంకలేదు.

నమరీ ముస్లిము తన కన్నబిడకు తనయదయ్యెడి ప్రియభవహితులకు, తాతకేవాపరాములునువరు బొద్దమునువైపులలోడి పరిరమముచలన తనకు సమాజవంప నితములైన యె క్రమగులుమును పెంపొం పించుకొనుచు, వైరాగ్యభారితమానవయ్యుయొండెను. ఈకారణమునకే యామె ప్రేమకౌతుకును కల్గెడి తన్ను విడిచిపోయెను చింతించలేదు. వ్యాధిముగా తనకు చేరవలసిన యపారధనరాసి తనకు చక్కక పోయినది భిక్షురాలు కాలేదు. తల్లిడి నానంతయు దూరలేదు సతకవా యాయన యదుగులారల నను సరిదుటగే కృతనికృణుయ్యెను.

తల్లిడి హెచ్చుయెక్రము భర్త నువర్తనను, ఆమెకు యుగము చాల ఆస్తియుండెను. కానిబో నామె యువలరీచిదిగెను భోగభాగ్యములతో రుల దూగుట కెట్టి నుభ్యంతరమును లేకుండెను. యొక్క వయస్కులు, రూపవీయు, నుక్రమములనూతనయు, వైభవోనేతయునగు నామె కరగ్రహణముచెప్పుటకు పెక్కును పుక్రమవంఠియును సుపిస్తులైయుండిన బంధువులును, వైకాశిపానులును, జన్మంత వైభవోనేత మగు నామె పరిణయోత్సవమున కెదురుదూరు చుండిన కొని సోగ, వైద్య, జరామరకాతులకు లోపై యొకొకించుచున్న మానవబోటి యొక్క వాదము వానిరుచు, ఆ యదర్శలకైగ కన్నులార గాంచుచున్న సోదరి ముస్లిమ కే క్షీణకములముల నవృలేదు. ఈ భావనలతో విక నామె కాంతముగ వింటునుండబాలక, యెకకాటికాతి యులు నీడి పోయెను. ఆగర్భశ్రీమంతురాలును, పరమమనమారి యునగు నాదిద ఏనుయ్యెతో ఏకిని తెలియలేదు.

అహింసానిరతులును, నీచజననీ పరాపరాములును నగు బుద్ధుగవామి కిమ్మలగు శ్రీప్రయతులు బోధి సంభములుగా జేప్పడి, తమ ప్రియని సంకేతమును

దిగంతవ్యాప్త మొనరించుచు శోకమునుండి శోక, దైన్యములను, విభేదములను, అజ్ఞానమును తరుచు గొట్టుచుండిరి. పోదరి సుప్రియ యొక సేవాసంఘ మునజేరి యాద్యులను ఓపికకొలది తోడగుచుండెను.

ఈసమయమున బ్రావస్తీపురమండలమున వరుసగా రెండు సంవత్సరములు వర్షములులేక, పైను పంటలు మాడిపోయి, దేశమున మహాక్షామము సంభవించెను దీనికితోడు ప్రచందభానుడు తిష్టారథమును బరపి, నీరు నింలేంచుచుండుటచే జంతుకాలమును, మనుష్యులును తినుటకు తిండియు, కట్ట గుడ్డయు, త్రాగుటకు నీరును లేక వలవించుచుండిరి. కలువకలు జరులు అనుననమును కాపోపమాగులవలె మరణించుచుండిరి. ఈ యార్ద్రవాదము చెరిబడగనే, బిడ్డని యార్ద్ర వాదము వివరిడగనే పాలీయ పుగుత్తివచ్చు తల్లి వలె దయాస్వరూపుడగు కావ్యుడు తన శిష్యులగు మతో బ్రావస్తీ వగరునునకు విచ్చేసెను. పరిస్థితులను కండ్లార గాంచి, తాను సంవత్సరముల కొలది ప్రచార మొనర్చుచున్న ప్రేమమతమును క్రియాశూన్యముగ ప్రదర్శించదగిన తరుణ మరుదించెనని యాచుహత్యుడు గ్రహించి, తోడనే పట్టణమందలి శిష్యులందరికిని తన్ను పురబాహ్యప్రదేశమున కలసికొనవలసినదిగా కలురుంపెను.

నిరుపేద మొదలు మహాధనాస్థులవరకు వగరు వాసులెల్లరును, నాయన యాజ్ఞప్తి ప్రకార మొకచో సమావేశమైరి. సభ్యులెల్లరును వివమ్రులై, దీవాం దోళితమానసములతో ప్రభువు ముఖమువంక చూచు చుండ బుద్ధుడు గంభీరస్వరముతో “ప్రియసోదరు లారా? ఇచ్చటి నిస్సహాయ ప్రజాసముదాయముల కష్టములు మీకు మరిదిలేములుకదా? ఈ యాద్యుల బాధ లుడుపుటకు, కడుపునిండ భుక్తికొనగుటకును మీలో నెవరు పూనుకొందురు? మీ తోడిసోదరుడు గంజలేక నిటరాసములజక్కి మరణావస్థయందుండ, వాని కొనగకుండ మీరు గ్రుక్కెడునీరు త్రావినను,

ఒక్కకబళము మ్రొగినను వది విడుతుల్యమని గుత్తి తురుగాక! వామను, మీకును పోదరులును, ఈశ్వర సంతానమునకును మీ యందుగుసోదరులవారు గతిలేక, కట్ట గుడ్డయు, తిన తిండియులేక పలవించుచుండ, మీరు మీయొక్కయు, మీ విడ్డలయొక్కయు, యోగ శ్మేమములనే చూచుకొందురేని, మీ కురిము నిరర్థకము? నాదోధలు చకటికేలయందలి విత్తవము లయ్యెననియు, నాకీవితము వ్యర్థమయ్యెననియు భావించును! మీరి తోడ్పడుటకు సమర్థులు మీలో కొక్కరును లేరా? యని ప్రశ్నించెను. ఆయన గంభీరవాణి యాప్రకాంతసభాస్థలమున మారు మ్రోగెను. ఆ వికాలజన సమూహాయము నందు యొక్కడును బదులు చెప్పలేదు. అందు పెక్కలద్రు శమిందారులు, లక్షల కధికారులగు వడ్డీవ్యాపారులు, నగరవర్తకులు, కలపవర్తకులు, సాహుకారులు గలరు. వారిలో నొక్కరికిని స్వామికార్యము నిర్వహింప ధైర్యములేదయ్యెను. వారిలో వారు, “కాల మనుకూలముగాలేక శిష్యులు చెల్లుటలేదని”యు యొకరును, “వడ్డీలు లాభములు తీసినవని” యొకరును, యాకారణములచేగాక తేజున్న మహాప్రభువు వాఙ్మ కరసావహించియుండుమని సహగుకొనజొచ్చిరి. తేజోపూరితదృక్కులతో భగవానుడు దిక్కులన్నిటిని గలఱుబరికించుచుండెను. శ్రీమంతులనుండి సహాయము లభించు నుపాయము కాన్పించలేదు. అందులకాయన విరక్తికొందక, వారి స్వాస్థ్యపరత్వమునకు జాలిపడి, కొంచెము వినుగుకొనుచు, తన సహచరులవంకకు దృష్టిని గురించెను. ఏమి యాశ్చర్యము? ఆ ధర్మ నేపథుల సంఘమునుండి యొకయబల, కాషాయాంబర ధారిణి, నమోవదివత్సరముల ప్రాయముల యామె, యాపాదమస్తకమును కంపించుచుండ లేచి నిజువ బడియెను. ఆమె మెల్లమెల్లగా స్వామిని సమీపించి “ప్రభూ! అనుగ్రహించి, నీ కరుణాజీకమును వాపై బరపుడురేని, దేవరచరణసేవకులలో నధమా

ధనునగు నే విక్రార్థమును నిర్వహించ విధముగా నున్నాను! అనుజయిండు" అని కన్నుల నీరునిండి, గుడ్డకంఠస్వరముతో వాడుచెను. ఈమెకోదరి నుపియయె.

ఈ వింతనుగాంచిన శ్రీమంతులు తమకండ్లను తాను వమ్మలాకపోయిరి. వారిలో కొందరు అగ్రహదిత్తులైరి. "ఈ విష్ణుకి యెంత యహంభావి మాబోటి జమిందారులు పూనబాలని మహాకార్య మును తాను నిర్వహించునా" యని యొకరును, "అక్షలాదిజనులకు అన్నదానముచేయుట వేడుకపని యనుకొంటివా" యని యొకరును "ఈమెకు నిశ్చయ ముగా మతిపోయినది. లేనప్ప నిట్టి ప్రలాపము లాడదు. యీ పిచ్చిదానితో నేమిపని? ఈమెను వెడలగొట్టు"దని యొకరును యిటుల సభాసదుల హేళనలతో సభయందు రొదహించెను.

నువర్ణదత్తుడను వడ్డీవ్యాపారి యామె నుద్దేశించి "సోదరి! ఎంతటి సాహసము! లక్షాధికారులును, కోటిశ్వరులును పూననోపని యిక్రార్థమును విష్ణుకివైన నీ వెట్లు సాధించదలచితివి? సర్వనాశన మైన యొకమండలము నుద్ధరించుటకు నీకు అక్షయ సంపత్తికలదా ఏమి?" యని ప్రశ్నించెను. సోదరి మునీయ వివమితకిరస్కయై "సోదరులారా! నేను విష్ణుకినగుట నిష్క్రవము. కాని వాణోలి పామావ్య మని యెంచకుడు. నేను యింటింటికినిబోయి, మీ కరుణాప్రసాదములతో వాణోలిని ఆడుగడుగునకును నిండించి, యక్షయమును దానితో వరుణదేవుని చిను కులు సర్వభూతధాత్రిని నిండించుటలు, గురుప్రసాద మున నీ మండలవాసుల నుద్ధరించగల"నని ప్రకాంత గంభీరస్వరముతో వక్కాణించెను. ఆమె గంభీర వాక్కులకు సభాసదులు మానముద్రులైరి. కరుణా మూర్తియగు భగవాను డామె కక్తిసామర్థ్యములను శంకింపలేదు. పరిపూర్ణహృదయముతో నామె ప్తైర్వి

మును కోనియాడి, దీనించి పంపెను. మరియు నామె సాహసనిశ్చయము క్రియారూపము దాల్చినట్లు ప్రార్థనమొనర్చెను.

ఒకవారు నైకాలియందు మహాశ్రీమంతుడైన చిత్రదత్తుని యనుగుమానుడు మనుమానీ నుప్రియ విష్ణుకియై, బుద్ధభగవానుని యాదేశములను నిర్వ ర్తించుచు, నేడు మహాధనాస్యులు సాధించకాలని కార్యమును నిర్వర్తించబూనెను. ఆమె వెంటనే కార్యసక్తయయ్యెను. ధర్మసేవకులందరును నామెకు హృదయపూర్వకముగా తోడ్పడిరి. సాధునుప్రియ యింటింటికిని దిరిగి, బోధితులపహాయార్థము సాధన సామగ్రిని సంపాదించు నేర్పాటులొనర్చెను. ఆమె దీనరక్షణోద్యమము దివదివాళివృద్ధి నొందుచుండెను. స్వార్థరహితులగు నా సేవాదళము వారి కార్య దీక్షనుగాంచి, బ్రావన్తియందలి శ్రీమంతులు తమ స్వార్థపరతకు లజ్జించి, పక్కాత్తపులై వారికి క్రియా పూర్వకముగా తోడ్పడసాగిరి. సోదరినుప్రియ నిద్రా హారము లెరుంగని యనవరతకృషి ఫలితముగా, నెల రోజులు గడువకుండనే యామె ప్రారంభించిన యుద్యమము సఫలమై, మండలవాసులందరికును పుష్కలముగా నాహారపదార్థములును, వస్త్రములును లభించెను. ధర్మదళాధిపతియైన సాధునుప్రియ, యిల్లుదిరిగి రోగపీడితులకును, డ్కానుబాధితులకును ఆశ్వాసము కలిగించెను. తనదళముతో నామె యచట వర్షముకుపర్వంతమునుండి యాప్రాంతీయుల కావశ్య కమైన సహాయమంతయు నొసర్చి, పిమ్మట తనసహ యము వర్గించు నేరొకప్రాంతమునకు వెదలిపోయెను.

సర్వభూతానుకంపములైన బుద్ధభగవానుని కారుణ్యమహోపదేశములు సార్థకములై యని యాయను తన కార్యదీక్షవలన ఋణాపుపరచెను. రత్నగర్భయగు భారతమాతృగర్భమున నిట్టి కాంతా రత్నములు పెక్కురుద్భవించి, మాతృసేవాపరాయణు లయ్యెదరుగాక!

ప్రేమ - రాజ్యము

శ్రీ త్రివెంటి వెంకటసుబ్బరావు గారు

ఉ. నీయది నిర్మలాత్మ మహానీయపురాకృత పుణ్యరాశియున్
నీయది సారశంక్రమ్య కరణీయములం దసహిష్ణుతాప్తియున్
నీయది రాజ్యత్వస్థ లణగింపని ప్రేమ రసానుభూతియున్
నీయది త్యాగవృత్తి పరిశేషమనఁ పరిణామదృష్టియున్.

సీ. కూర్తువో ప్రేమవంతుల లోదిగినలోతు తీరిక వేరనీ తెలివికొలది
జపియింతువో నీ ప్రజారంజనమునకై శ్రోతదారులుద్రోక్కు కోర్కెకొలది
తపియింతువో కిరీటధారణంబన భారమ్ముగా స్వానుభవముకొలది
తీర్తువో పదవిలోధృతియేమి? పరువేమి? పరశంకతమని త్యాగపటిమకొలది

గీ. చేర్తువో మఱి యనుభవసిద్ధపద్వి, వేకమును వెన్న వేదాంతవిదులమ్రోల
నేమిదోచి దేశమీనుంటివో మహామ, హీరమణ వేచి చూచుచున్నారు ప్రజలు.

గీ. ఆత్మదృష్టినిరోధకమధికత్వవ్య, విహికమునపరాధీన మవలనున్న
భూమి రాజ్యమ్మనిన వట్టి బూటకమ్ము, ప్రేమసామ్రాజ్యమే చాలపెద్దదనెదో?
నిర్భరానందనిర్లేపత్యయతమగుట, పేదలకు ప్రాణముల నిల్పుపెన్ని ఛిగద
స్పష్టిమిశ్యయై కాదంత ప్రేమమయము, నదియై అమృతార్పణైక మధ్యాత్మికమ్ము.

సీ. తులతూగినావు నిస్తుల సౌఖ్యమలయందు జన్మమెత్తినదాది సకలనిధుల,
తులతూచినావులోతుల ప్రేమతత్వమ్ము తెలియనేర్పినదాది దిగ్భ్రమముగ
చవిచూచినావు రాజ్యవిరూఢభోగమ్ము లొడఁబడ్డదాదితద్యోగమునకు,
చవిచూచినావు నిశ్చలపదత్యాగము నారితేరినదాది నన్నివిధుల,

గీ. చూచిచూపించు పరమభోగీ చరింపు, మిచ్చకముగాదు స్వాతంత్ర్య మెచ్చుచుమ్ము,
చేసిచేయించుకర్మయోగీ, మఖంపు, పూజనీయము నీశ్రోవయే జయమ్ము.

ఉ. లోకలు కాకులందు రవిలోకనలేకయె వైచు కీకలే
కాకితనమ్మునందది చికాకునుగూర్చుచుగాని చెంతరా
నీకన్వదితైవృత్తి జనునేతకు కాకలులేవు-అట్టిసీ
రాకయుపోకయున్ సదనురక్తికి కాంక్షమానుపో కవీ.

గీ. కవియు కాముకుఁ డున్మాదకాలన మొకటి, వారిగతుల శ్రమమెఱుంగ వలనుపడునె?
అంతరచ్చిద్రములు సువేద్యములుమీకె, మునిగి తేలుదు మీరలంపులను నృపతి!

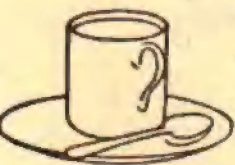

ఆ య ధి కౌ ర ము ఆ గౌ రవము మీదే

గృహపత్ని గానుండుట సామాన్యంబుకాదు. ఎవ్వరును గమనించని నూరువిషయములు గలవు. వాటిలో కొన్నిటిపై, స్త్రీలకి యధికారము. “టీ” రహస్యజేయుపని వారికి ముఖ్యము. తెలిసినస్త్రీ లీ దయాస్వరూపమైన “టీ”ని రమ్యపుష్పల కిచ్చుట మనవను. విద్వాంషమైన యీ యాలోగ్యపావమీ సంసారానందము గల్గించేయుచున్నది.

“టీ” జేయు క్రమము: శుద్ధమైన వేడినీరు. కొంచెము వేడిచేసిన శుద్ధపాత్ర. ఒక స్పూన్ “టీ” యొక్కొకరికిన్ని, మొత్తముగా నొకస్పూన్ యధికముగాను పాత్రములో వేసి, రాగుగా నుడక బెట్టిన నీటిని పోయవలెను. ఏ నిమిషములు తొలి, కప్పులలో పోసి, పాలు, చక్కెర చేర్చవలెను.

సంసారమునకు తగు పానము—ఇండియా “టీ”

పతివ్రత లోకకళ్యాణమునకెట్లు తోడ్పడును?

౧

[శ్రీ రవీంద్రసారస్వతసమాజమువారి యాజమాన్యమున నీ నుద్వజరిగిన 'శ్రీ చెల్లాయమ్మ స్మారకచిహ్న వ్యాసరచనపోటీపర్వ'లలో యీ వ్యాసము ప్రథమముగా విద్వయింపబడినది. వ్యాసకర్తృక స్వర్ణపతకము బహుమాన మీయబడినది.]

'పతివ్రతవ్రతం యస్యాః సాపతివ్రతా'. పతియే వ్రతముగాగలశ్రీ పతివ్రత. దేశము యొక్కయు తద్వారా లోకముయొక్కయు ఔన్నత్యమునకు, సుఖమునకు, శాంతికి, కళ్యాణమునకు మూలకందము పతివ్రతలగు శ్రీలే. మనభరతవర్షము పూర్వము మహా పుత్రదశ ననుభవించియుండుట పతివ్రతలకు నిలయమగుటచేతనే. కర్మభూమియు, గొప్ప గొప్ప మహాపురుషుల కనినదియు, లోక కళ్యాణకర మైనదియు నగు నీ భరతవర్షము నీత, సావిత్రి, దమ యంతి, అనసూయ మున్నగు మహాపతివ్రతల ససవించి ధన్యతఁ గాంచినది.

లోక మనగా మానవసంఘము. ఈ మానవసంఘమునకు గృహమే ప్రాతిపదిక. గృహమునకు శ్రీలే అలంకారము. గృహము కలకలలాడుచు నత్యంతకళ్యాణము పచ్చతోరణమై వెలయుచుండవలెనన న శ్రీ ప్రధాన రాజు. ఆమెయొక్క ప్రవర్తనయే ఆయింటి

సౌభాగ్యమునకు, సుఖమునకు, శాంతికి కళ్యాణమునకు కారణమైయుండును. గృహ కళ్యాణముద్వారా గ్రామకళ్యాణము, తద్వారా దేశకళ్యాణము, దానిచే లోక కళ్యాణము చేకూరుచున్నది.

పరపురుషుని కలలోనైన తలంచక మనోవాక్కాయకర్మల తనభర్తనే ప్రేమించుట పతివ్రతాలక్షణములలో ముఖ్యమైనది. భారత భాగవతాదులందు లోకాచారమునందు కూడ పతివ్రతకు కేవలముపై లక్షణ మొక్కటియే గాక దానితోపాటు

* శ్రీ మ తి *
ము దుంబి లక్ష్మీ దేవి గారు

మరికొన్ని పతివ్రతాలక్షణములు చెప్పబడినవి. అత్తమామల పూజించుట, ఆడువడుచుల తోటికోడండ నాదరించుట, కలహములు తంపులుపెట్టు గుణములేకుండుట, చాడీలు చెప్పకుండుట, అతిధి అభ్యాగతుల బ్రాహ్మణుల భోజనదానాదికములచే పరితృప్తులగావించుట, యింటి పని పాటల స్వయాముగా చక్కపెట్టుకొను నేర్పు, మిత

వ్యయముకల్గి నగనాణెములకై భర్తను వేధించుకొని తినకుండుట, యింటి దానదాసీ జనముల పరుషోక్తులాడక ప్రేమచే పనులు గొనుట మున్నగులక్షణములు కలిగియున్న గాని పతివ్రత కాజాలదు. కుటుంబ సౌఖ్యమునకు మానవసంఘ కళ్యాణమునకు పై పతివ్రతా లక్షణములన్నియు స్త్రీలకు ఉండుట ముఖ్యవసరము.

పరపురుషునికలనైన స్మరించక తమ యందే అనురక్తురాండ్రైయున్నను మిగిలిన పతివ్రతాలక్షణములేని స్త్రీలెందరో కుటుంబ సౌఖ్యమును దూరముచేయుటను మన మందరము చూచుచునేయున్నాము. ఇట్టి సర్వలక్షణసమన్వితలగు పతివ్రతలు గావుననే నీత, సావిత్రి, దమయంతిమున్నగు పూర్వకాలపు నారీమణులు లోకకళ్యాణము చేకూర్చగలిగి మనచే నేటికిని ప్రాతః స్మరణీయురాండ్రై ప్రసిద్ధికెక్కిరి. దీనికి పూర్వకాలపు గురుకులస్త్రీ విధ్యావిధానమే కారణము.

పాశ్చాత్యులలో కూడ పతివ్రతలనే పున్నత కుటుంబములలో గౌరవింతురు. అత్యంత సంస్కరణావాసమగు రష్యా యందు సహితము పతివ్రతలుకానిస్త్రీలు నీచముగనే చూడబడుదురు.

క|| తనవగుని నర్థమాచల
జననీజననలను దమ్మ సకలపలంబుకై
ఘనముగ సముద్ధరించెను
జనవరసావిత్రి దత్తుచరితమువంటే.

పతివ్రతయగు సావిత్రి తన పతివ్రత్యమహిమచే యమధర్మరాజును సహితము మెప్పించి

భర్తయగు సత్యవంతుని బ్రతికించుటయే గాక మామగారికి నేత్రరాజ్యలాభములు, తల్లిదండ్రులకు శతాధికపుత్ర సంతాన లాభము కల్పించి అనేకకళ్యాణ పరంపరల కాలవాలమైనది. ఇట్లే నీత, దమయంతి, అరుంధతి మున్నగు పతివ్రతలు, భర్త దరిద్రుడైనను తమ్ము నిర్దయతో అడవుల విడచినను అవమానించినను ద్వేషించక ఓర్పువహించి మనోవాక్కాయకర్మలచే భర్త శ్రేయస్సునే కోరి ప్రవర్తించి లోక కళ్యాణము చేకూర్చిరి.

క. ఉపవాసంబులు వ్రతములుఁ
దపములు వేయెల భర్తైన పతమని నిఁ
మృపటలఁగొల్పిన సాధ్వీకఁ
వృషవర దుర్లభములేదు విభజనములకై.

లోకసౌఖ్యమునకు మానవుల నీతినియ మపూర్వకమగువర్తనమే కారణము. మానవులు స్త్రీపురుషభేదముచే రెండువిధములు. ఈ స్త్రీపురుషులకు పరస్పర ఆకర్షణశక్తి యొకటి బలీయమగునదికలదు. ఈయాకర్షణ యందు వ్రండవలసిననీతి నియమములకు మనఆద్యులు కొన్నిపద్ధతుల నేర్పరచిరి. ఇదే మన వివాహసంస్కారము. ఈ వివాహ సంస్కారము సరిగా ఆచరించుటచేతనే మనపూర్వులు పతివ్రతాసంతానమై, అంత మహిమాన్వితులై, బలశాలులై, ధీరులై, వీరులై, సమర్థులై, లోకకళ్యాణప్రదులైరి. చూడుడు భగవద్దీయందు ఆర్యధర్మవిడుడగు అర్జునుడు శ్రీకృష్ణునితో యెమిచెప్పుచున్నాడో!

శ్లో. స్త్రీఘృదుష్టాను వాశ్చయ జాయతే వర్ణసంకరః ।

.....ఉత్పాద్యంతే జాతిధర్మాః కుధర్మాశ్చ
కాశ్యతాః ॥

పతితురాండ్రగు స్త్రీలచే వర్ణసాంకర్యము, జాతికులధర్మముల వినాశములుకల్గి లోకము పాడగును. కావుననే లోకము బాగుపడవలె నన్న స్త్రీ బాగుపడవలెను. ఇందుకొరకై స్త్రీలయందు జ్ఞానము, విద్యావ్యాప్తి తప్పక కల్గవలెను. ప్రస్తుతకాలపు స్త్రీ విద్యా విధానము మిక్కిలిలోపభూయిష్టముగనుండి మనస్త్రీలను అధోగతిపాలుచేయుచున్నది. భోగలాలసత్వమును, భౌతికవాంఛలను కల్గించి, సంఘభివృద్ధికి పాగమార్థికచింతకును దూరముచేయుచున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు మన స్త్రీలు ఈ పాశ్చాత్యనాగరికత నుండి మేల్కొని స్త్రీవిద్యాసంస్థల నెలకొల్పి మరల తిరిగి మనజాతీయతను నెలకొల్పి ప్రయత్నములు సల్పుచున్నారు. ఈ స్త్రీ విద్య పూర్తిగా మనజాతీయతకు, సంఘము నకు, సాంప్రదాయములకు, అనుకూలముగ సంస్కరింపఁబడినపుడే మనస్త్రీజాతి పతి వ్రతజాతియై, మొదట “ఇంటగెల్చి రచ్చ గలువవలె” నన్నట్లు ముందు గృహమును బాగొనర్చి తద్వారా దేశకళ్యాణమునకే గాక లోకకళ్యాణమునకు తోడ్పడును.

పతిప్రేమ, దేశప్రేమ, లోకప్రేమ అను నవి మూడును లోకకళ్యాణసాధమునకు మూడుమెట్లు. ఈ కీలకమును మన ఆర్యులు గుర్తించియే స్త్రీకి లోకకళ్యాణసాధనిరూ

ణమునందు పతిప్రేమను పునాదిగ నేర్పరిచిరి. జాతీయవిద్యాభ్యాసముచే స్త్రీ పతివ్రతగను దేశవ్రతగను చివరకు లోకవ్రతగను నైపోవు చున్నది. ముందు పతిప్రేమచే గృహమును ఉద్ధరించుకొనును. దీనిని సరిగా ఆచరించుటచే రెండవమెట్టుగు స్వదేశప్రేమ అలవడి, తనదేశమునందలి పేదసాదల అభివృద్ధికి తోడ్పడు ఖద్దరువ్రతము, హరిజనోద్ధరణము, స్త్రీవిద్య మున్నగువాటి నవలంబించి స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించి మాతృదేశము నుద్ధరించును. అనంతరము లోకమునంతను ప్రేమించుట నేర్చుకొని మానవులందరు ఏ జాతికించెందినను ఏ దేశమునకుంచెందినను స్త్రీలైనను, పురుషులైనను సరే అందరి శ్రేయస్సునకు పనిచేసి లోకకళ్యాణము చేకూర్చుచున్నది.

పూర్వకాలము మనపతివ్రతలు గొప్ప వారని పూరకఅనుకొని ప్రయోజనములేదు. వారి సాంప్రదాయములను వారి ఆదర్శములను యీనాటి మన అస్వతంత్రభారతవర్షమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించగల విధమున సంస్కరించుకొని స్త్రీలు లోకకళ్యాణమునకు తోడ్పడవలెను.

ప్రపంచయుద్ధము మరల వచ్చినచో లోకము నాశనమైపోవును. దీనినాపుటకు అహంభావ స్వార్థప్రేరిత దృష్టిగల పురుష ప్రకృతి నమర్థమైనదిగాదు. ప్రేమనిలయులు, పవిత్రురాండ్రునగు స్త్రీలే తమ సంకల్ప బలముచేతను భూదేవివంటి ఓర్పుచేతను

పురుషులను నడపించి, యుద్ధములు జరుగ నీయకుండ ప్రపంచశాంతి నెలకొల్పు సమర్థులు. శ్రీల పవిత్రశక్తి త్యాగముల తోడ్పాటే గాంధీమహాత్ముని సత్యాగ్రహోద్యమమును ఆ సేతు హిమాచలపర్యంతము వ్యాప్తమొనర్చి ప్రపంచదృష్టి నాకర్షించ గల్గినది. సుశిక్షితలు పతివ్రతలునగు మన

ఆర్యమహిళలే స్వదేశము నుద్ధరించుకొని లోకమంతటకూడ శాంతిని నెలకొల్పుటకు సమర్థురాలై లోకకళ్యాణమునకు తోడ్పడగలరు. ఏతత్పిత్తికై సర్వశక్తి మరియు పతినతాతిలకమునగు లోకమాల దుర్గను భక్తితో వేడుచున్నదాన.

౨

[శ్రీరవింద సారస్వతసమాజమువారిచే పోటీపరీక్షలందు యీ వ్యాసము ద్వితీయముగా నిర్ణయింపబడి రజితపాత్ర యొనంగబడినది.]

నాటికి నేడునెలలైనది. సంధ్యాసమయము. దుఃఖ భూయిష్టమైన ప్రపంచమందు విసుగుజనించి సూర్య భగవానుడు అరణ్యలోచముడై చూచుచుండెను. ఆ కోపదృష్టులలోనే విచారరేఖలవలె నల్లవీసదలు వ్యాపించుచున్నవి.

ప్రదేశము స్మకానవాటిక-ఒక శ్రీమూర్తినిక్కల దృక్కులతో యెదుటనున్న సమాధిపైపు చూచుచుండెను. ఆమెలో సంచలనములేదు. కొంతసేపటికి ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాస మువదలి కొద్దిగా కదలి నది. కన్నీళ్లతో పక్షము తడవబోయినది. బాహ్య

మంత్రము ప్రకారమే-కాని లోపల ప్రచండమైన విషాదాగ్నిజ్వాల. దేహమంతయు వణకిపోవుచున్నను ఆ వణకుచేతులతోనే సమాధిపైనున్న అక్షరములను కన్నీళ్లతో నెమ్మదిగాకదగినది. ప్రక్కనున్న పుష్ప మాలికతో సమాధినలంకరించి ముందు మోగించినది.

జెల్లితల్లీ! ఆతడు దేశస్వాతంత్ర్యముకొరకు దరిద్ర సారాయునివకొరకు, ప్రాణమును బలిగా దాన

మిచ్చిన కర్మవీరుడు. ఆకాశ్యతకును యీ జీవితము నకై యేలవిలపించెదవని జ్ఞానబోధ చేయుచున్నది; ధవళాంబరియగు సమాధి. ఆమె తనూలకంపించుచుండ ఆసమాధిని బాహువులతో పెనవెంచి గట్టిగా కాగిలించుకొన్నది. ఒకక్షణము అనిర్వాచ్యమగు సంకృప్తి. నురుక్షణమే ప్రబోధముకిచ్చినది. ఎదుట షుటిక చంద్రకలానిర్మితమైన సమాధి నిర్వికారముగ నే

యున్నది - ఆమెయైతే తనమైపోయినది-ఆక్షణ మండే తన భావిజీవిత కర్తవ్యము అంతయు ఒక్కసారి మెరసినది. మరల శ్రీయునిసమాధి

* శ్రీ మ తి *

వే మ రా జు సు శీ ల గారు

ముందు మోగించి అదృశ్యమైనది-ఆమె నేడు దేశ సేవక-ఆమెయే పతివ్రత.

యంగయంగములకును, మానవజీవితములకు వర్తించు ధర్మసూత్రము లొక్కటే. అట్టి ధర్మసూత్రములు సృష్టితోనే జన్మించి, సృష్టితోనే ఆంతమొందును. కాని కాలయునమునగింది బాహ్యస్వరూపము మారుచుండును - హృదయము పరివర్తనమందినప్పుడు

శ్రీమతి ముడుంబి లక్ష్మి దేవిగారు

శ్రీ చెల్లాయమ్మ స్మారకచిహ్న

వ్యాపరచన లాటిపరీక్షయందు

ప్రథమ బహుమతినందిరి.

శ్రీమతి వేమరాజు సుకీలగారు

శ్రీ చెల్లాయమ్మ స్మారకచిహ్న

వ్యాపరచన లాటిపరీక్షయందు

ద్వితీయ బహుమతినందిరి.

మార్వాడీకన్య

పతివ్రత లోకకళ్యాణమునకెట్లు తోడ్పడును ?

బాహ్యజీవితమును దానికి అనువుగా నిర్మించుకొన నిచో సంస్కారణము ఆసంభవము. దీనికి యువాహారణము హరిజనదేవాలయప్రవేశమే. అటులనే నేడు స్త్రీకి, అందులో భరతమాతృత్రికకు పతివ్రతాను కల్లులగు సీతా ద్రౌపదిలే ఆదర్శములు - సీత ముగ్ధ వాయిక, ద్రౌపది ప్రాధవాయిక. వారిని దృష్టియందుంచుకొనియే స్త్రీ తనజీవితకాళను నిర్మించుకొనవలెను. నేటిస్త్రీ జానకివలె పతితో సహధర్మచారిణి కావలెను. ద్రౌపదిని మనసునందుంచుకొని పతితో రాజకీయరంగమునను దురుకవలెను. అప్పుడే స్త్రీ లోకమునకు యథార్థముగ తోడ్పడుగలదు.

పతివ్రతయగు స్త్రీజీవితము మూడుభాగములుగా భేయవచ్చును. ఆత్మోన్నతి, ఆశ్రమగర్భవిర్యహణము, దేశసేవ అను మూడువిషయములందే స్త్రీ జీవితము బద్ధమైయుండును; అని వా అభిప్రాయము. పతివ్రతయగుస్త్రీ ఆత్మోన్నతిగలస్త్రీ. ఆమె జీవితమందు యెట్టి ఘట్టమునందైనను తన తనవుయొక్క జీవితస్వాతంత్ర్యమును కోయరాదు. ఆమెచేయు పతిసేవ బానిసత్వముగాక యదార్థత్యాగము - ప్రేమ ప్రవాహము - ఆమె మార్మినితో కూడియుండు ఛాయకాదు. స్వయంప్రకాశమగు తార. కావున పతివ్రతయగుస్త్రీ నిరంతరము ఆదర్శప్రాయులగు యువతీయువకుల చరిత్రలు చదువును. వారి యాదర్శములకు తనజీవితమందు ప్రవేశపెట్టుకొనుటకు చేయు కృషియే ఆత్మోన్నతియగును. ఒకవ్యక్తి ఒకఆదర్శము నెంతవరకు సాధించెనుటకంటె అట్లు సాధించుటకు ఆతడు యెంతకృషిచేసెనో గుర్తించుట ముఖ్యము - కావున అట్టి నిరంతరకృషి స్త్రీకి జీవితమందు యదార్థసహనము, ఉత్సాహము, పట్టుదల యొసగును. అట్టి ఆత్మోన్నతిగలస్త్రీ లోకమున కెట్లుపకరించును? మానవహృదయములోనున్న మహోత్కృష్టముగ జీవశక్తులను విజృంభింపజేయుటకు మహోదాదయొక్క ఆత్మోన్నతి పాంగిపారలి పాపములను హోమము

వేయుటకు పతివ్రతచేయగల మహోత్కృష్టమైన మానవసేవ యిదియే.

స్త్రీజీవితమందలి మరియొక ప్రకరణము ఆశ్రమ ధర్మవిర్యహణము. ఇదియే కష్టతరమగు సమస్య. ప్రాచీనభారతీయులు ప్రత్యేకస్థానముల నబది వికాలతరమగు ఆదర్శమునకు పాటుపడుటయే వివాహముయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యమని తలచిరి. పురుషుడు లోకకల్యాపారనిమగ్నుడు. స్త్రీ ఆత్మోన్నిగ్రహమందును, త్యాగశీలమునందును గొప్పది. ప్రాచీనులు పుత్రుడు కాంతలకు “కార్యేషుమంత్రి కరణేషుదాసీ, శయనేషుగంభా” లక్షణములు చెప్పియుండిరి. పతి కుంటి యైనను, గ్రుడ్డియైనను, లోగపీడితుడైనను, సిద్ధివివాయ కుడైనను, స్త్రీ దైవసమానుడుగా చూచికొనవలెను. గాంధారి, నర్మద మొదలగు మహాపతివ్రతలే యిందుకు తార్కాణము. కాని ఒక్కక్షణము కన్నులుమూసికొని, అస్వరూపములను మరచి, వారిని బంధించు ధర్మమూత్రమును గ్రహింపవలెను. పతి యొక్క ముఖమిభానుభవములలో తాను గూడ బాధ్యతవహింపవలెను. ఎంతవరకనునది వ్యక్తుల యొక్క శక్త్యానుసారముగానుండును. ఇదియే పతివ్రతయగుస్త్రీ నేడు ప్రాచీనులనుండి నేర్చుకొనవలసిన ధర్మమూత్రమని నాబుద్ధికి రట్టుచున్నది. పతి విధిలో ధనమదాంధుల రాక్షసకృత్యములతో మోసగాండయొక్క దుర్మార్గముతో, దీనులయొక్క మొలలతో హృదయముదస్సి ప్రాణము వినుగు జనింది యింటియందు దడుగుపెట్టినవెంటనే పతివ్రత ఆతనిపైన మృత్యువుచువులు వర్షించి, హృదయతాపమును తీర్చగల శక్తిమతి. ప్రబండాన్నిచే దహించు మానసికజేదనను ప్రకాంతినుభారస్థముతో చల్లార్చుటయే పతివ్రతయైనవర్షగల సేవ. పతికి మాతనోత్సాహము, త్యాగశక్తి, ధైర్యము లోధించి వానిచేత తన ఆదర్శములను అచరణమందు పెట్టించుచు పరోక్షముగా లోకసేవ యొనర్చుచుండును.

గృహలక్ష్మి

శ్రీ వీరమాత. లోకారాధనతత్పరులగు విద్వలను గనుట పత్రివరతయగు శ్రీధర్మము. క్రీస్తు, బుద్ధుడు, శివాజీ, గాంధీ మొదలగు లోకోద్ధారకులు, దేశసేవ తత్పరులు, అకలంకచక్రికులగు పత్రివరతామతల్లుల గర్భములందే జన్మించిరి. మహాపురుషులజీవితములలో చిన్నతనమందు జనని శిక్షణాశున్నట్లు కాన్పించును. పత్రివరతయగు శ్రీ మాతృప్రేమ సహాయమున విద్వలను వీరమూర్తులుగా చేయును.

పత్రివరతజీవితమందు మూడవవిషయము దేశసేవ. దేశకాలపరిస్థితులననుసరించి నేడు శ్రీ తనజీవిత కర్తవ్యము నిర్ణయించుకొనవలెను. సాంఘిక, నైతిక, రాజకీయసేవలలో మొదటి రెండింటినీ ఆవలంబించు టుచితమని నేను భావించును. కాని సాంఘిక, నైతిక, రాజకీయములకు అవినాభావముండునని తోచుచున్నది. అంతయు పరిస్థితులపై ఆధారపడి యుండును. నేడు స్వేయిమదేశములో జరుగుచున్న మహాయుద్ధమునందు యెందరు వారీమణులు తుపాకీ గుండ్ల కాహుతి అగుచున్నారో తలచుకొన్నయెడల గుండె పగిలిపోవును.

శ్రీ సమాజముగా భీషరాణ. చిన్నకప్పపిల్లను చూచిన భయపడునట్టి వ్యభావముగలది. కాని ప్రియునికొరకు ప్రేమబాహువులమధ్య నిడురించు చున్న ముద్దువిడ్డకొరకు తాను ప్రేమించిన దేశము కొరకు భయంకరవ్యాధులనువలె బోరాడగలడు. యేబాహువులు ప్రియునికంతమును పెనవేసుకొని సౌఖ్యానుభూతిలో తన్మయముచెందునో, ఆబాహువుల యుద్ధరంగములో కంకాళముల మధ్యత్వైర విహారముచేయుటకు అంకవు అభినవభారతదేశము నందు పత్రివరతర్తవ్యమేని? నేడు భారతీయుల శాంతియుతమగు కర్మవీరులు. కావున శ్రీ యాదర్శము సాంఘిక నైతికసేవయే. అజ్ఞానులగు కోటానుకోట్ల దేశీయులను రక్షించి, భావదాస్యమాను బానిసత్వము రూపుమాపుటయే నేడు పత్రివర లోకమునకు చేరుగల మహోపకారము. పత్రివరతయగు శ్రీ యెచ్చటఅడుగు పెట్టుకో అదియే శాంతినిలయుమే. ఆమె దార్శిద్య మనుభవించుచున్నను మిణుగురుపురుగు యొక్క మిణుకే ఆమె యింటియందు దీపమైనను, ఆమె కోటానుకోట్లగు ఆనాథులకు వెలుగును.

కావలెను

ప్రకృతము సౌభాగ్యనికేతనమున మువ్వరు బాలవితంతువులకు ఉచిత వసతికి వీలున్నది. కావలసినవారు దరఖాస్తులను పంపుకొనవచ్చును.

మా కార్యక్రమమును ప్రచారముచేయు శ్రీలుకావలయును. ప్రయాణ ఖర్చులుమాత్ర మివ్వబడును.

మదరాసు జార్జిటవునులో 28 నవరిముత్తువీధిలో స్థాపింపబోవు మానికేతన బ్రాంచికి మా యుద్యమమందు సానుభూతిగల సంరక్షకురాలు కావలెను.

నివరములకు :

మంచికంటి వెంటరత్నమ్మ

సంరక్షకురాలు

సౌభాగ్యనికేతనము, కాకినాడ.

కాడ్గివరాయ్లో వుండే బలమునిచ్చే

సహజగుణం స్కృత్తు

ఎమల్స్‌లో 3 రెట్లు అధికంగావుంది

జబ్బువల్ల నీ కరీంలావుండే బలమా
సర్దుకా వకించినాయవ్రహ్మ, తిరిగి బలంచేకా
ర్యేందువ జాక్సన్, ఎ. డి. శివధానువులతో
మంచికక్షిచేయ్ కాదలవరాయలూంటి వుత్త
మమైన బలవర్ధకంకంటే, శరీ ఎమీ
యాలించలేరు.

కావి కాడేలివరాయిలో వున్నదన్నట్లే బలహీనంగా వుండేస్థితిలో చక్కగా జీర్ణించుకొనడం కష్టం. చాలామంది యాసిటిక్ సేవీంపనేజీరు. అందుచేతనే స్కాట్సు ఎమ్యులను ముఖ్యముగా ఉపయోగిస్తుంది. ప్రత్యేక పథతిలో తయారుచేయబడింది కాబట్టి, స్కాట్సు ఎమ్యును కాడేలివరాయిలో వుండే కక్షింతా కలిగివుంటుంది; దులికరంగా వుంటుంది. ప్రతివారూ జీర్ణించుకోవచ్చు. ఇదేకాకుండా, లైమ్, సోడాఅందుండే బలమిచ్చే, హైపోఫాస్ఫేట్సు వున్నందువల్ల సాధారణ కాడేలివరాయిలో కంటే మూడు రెట్టిదికంటా గుణం ఇవ్వందని కనిపెట్టబడింది.

అక్షరార్థ శబ్దార్థ వ్యుత్పత్తి

సాక్షాత్తు ఎవలూ బుచ్చిపర్తిపురం పోయినవలం, ఆరోగ్యం చేశారే కానండా బలహీనం గల్గినపుడూ చుట్టుప్రక్కల్లో రోగాలూ వున్నపుడూ ప్రయత్నపడాలి. ఉపయోగపడుతుంది. రోగాలని రానివ్వ

స్కాట్లన్ ఎమర్జన్స్
పాథారణ కాడ్ లిసరా
యిల్ కంటే మూడింతలు
మంచిది.

ఇల మైన కందరాలు,
ఎముకలు వరములు రక్తం
వృది చేయంది.

అంటురోగాలు రావలం
డా. పోరాడేనకి ఇస్తుంది.

మండా పోరాడే శక్తి అమితంగా శరీరానికి కలగజేస్తుంది. రక్తం వృద్ధి చేయడానికి, నిరమలత బలం చేూర్చడానికి, అన్ని విధాలా శరీరానికి శక్తి కలిగించడానికి, స్నాత్సునములకా దాక్కునే ఆరవ యేర్పుగా విఫార్యు చేయబడుకూపుంది.

SCOTT'S Emulsion

స్కాట్లండ్లను మండిపర్శులు :

శుద్ధమైన కాడ్లివరాయిల్ నుండి

ఇంపీరియల్ కెరుకలు ఇండిస్ట్రీసు (ఇండియా) లిమిటెడ్.

కలకత్తా జొంబాయి, మదరాసు, లాహోరు, రంగూసు, కొలంబొ, కాన్పూరు, పాట్నా,

[illegible]

స్త్రీ య బలయా?

“వయసుతోడను బనిలేదు, వనిత పురుషుఁ

డను వివేచనయొండ దావంతయేని,

జాతిభేద మక్కరలేదు, సరసగుణము

తెందుగల్గునొ యది పూజ్యమై యెదలె.”

కుతర్కంబులకు దిగక సమదృష్టిం బరికించిన ప్రపంచ మున స్త్రీయాన్నత్య మెంతయు నర్జనా తీతము. స్త్రీ సామ ర్థ్యము కడుంగడు శ్లాఘనీయము. సృష్టి కాధార భూతమగు మహాశక్తి స్వరూప ము స్త్రీయే. విద్యా ధనస్వరూపములగు శౌర దాల స్మృతులు స్త్రీలు. సమస్త జంతు జాలమునకు నిలువనీడ, తినుతిండి

భారతకావ్య సభ్యత్వమునకు స్త్రీలు దెక్కిం ద్రెన్న కొనబడుటకు సంతసించుటకు బదులు కొంత మంది పురుషులు తమ సంకుచితాభిప్రాయముల వెల్లడించుట గాంచుచున్నారు. భరతమాతకు తన సంతతియందలి స్త్రీపురుషు లిన్యరును సమావాభి వృద్ధికి వచ్చి తా నాన్నత్యమునుబొందుటయే యభిలాష. సంతానములో నొకరిపై నొకరి కనూనూ యుండు గౌరవ మారకుమారత మందగును సమావమే. పురాతనమునండియు స్త్రీసామర్థ్యము భౌతిక మెరుంగనిగాదు. స్త్రీలు రాజకీయములందు పాల్గొనుట కిది క్రొత్తకాదు. వారు విజయుగా ‘సఖిలు’లయ్యి విషయసంపత్తివహించి ‘యబలు’లుగా పరిగణింపబడుచుండిరి. ఈక్రింది విషయములు పాశ్చాత్యోక్తమునకు దెలియనిది కాకపోయినను మరల నొకసారి విశదీకరించుటవలన పునరుత్తే దోషము రాదనియు, అనవసరము కదనియు నానవృత్తము.

కె. ఎం.

స్త్రీకిగల పరిపాలనా కాశలము వెల్లడికా గలదు. రాణులగు అహల్య బాయి, దుర్గాబాయి, తారాబాయి, రుద్రమ దేవి మున్నగువారల శక్తిసామర్థ్యంబులు పెక్కురాజుల శక్తులను మించి యుండె. స్త్రీలయ్యి తిరుగుబాటు దారులను, బందిపోటు గుంపులను నణించుటయందును, దాడి సల్పెడి పరరాజుల

నిచ్చుచున్న భూమి ‘భూదేవి’యని స్త్రీగా పరిగణింపబడుచున్నది. వేయేల! సమస్తమునకు నాధారము స్త్రీయే. ఆమెయే సర్వ సమర్థురాలు. ఎట్లు? ఈక్రింది విషయముల బరికింపుడు.

పరిపాలన

భరతఖండమును పరిపాలించిన పెక్కు రాణుల చరిత్రల పరికింప

పరికట్టుటయందును, ప్రజల సౌఖ్యంబుల గాపాడుటయందును వారు జూపిన నిపుణత మెండు. స్త్రీయగు విశ్వోదయా మహారాణి హిందూదేశపు ప్రజలలోను, స్వదేశ ప్రభువులలోనుగల నసంతృప్తిని తొలగించదలంచి యొసంగిన అభయప్రతిముఖల ననే శాంతివాతావరణ మెల్లెడల వ్యాపించెను. ఆమె ప్రేమ, ప్రజానురాగము,

భగవద్భక్తి లోకవిదితము. ఆమెనాటిన విత్తుమూలముననే, ఆమెయొనంగిన యభయ ప్రదానుసారముననే ప్రభుత్వమువారు ప్రజాక్షేమమున కనుగుణముగ పరిపాలన చేయవలసినచుచుండెను. ప్రజలకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమున కవకాశ మొసంగవలసివచ్చెను.

కౌర్యము

శత్రుసేనలకు వెన్నిచ్చి పారుచున్న సమయమున ధైర్యమును బురిగొల్పి, కత్తిని జండాను చేగొని, వీరత్వమునుబూని, శత్రులనెదిర్చి, విజయలక్ష్మిని తేగొని, దేశరక్షణమును గావించుకొనగలిగిన యబల 'జోన్ కన్య' (Joan of Arc). మన భరత దేశమున వీరత్వము, రణకౌశలము, మంత్రాంగములు జరుపగలిగిన స్త్రీల బెక్కుర గాంచగలిగియుంటిమి. యుద్ధమున నపజయమంది యింటికి పారివచ్చిన ఖడ్గ తిక్కన్నకు సులకమంచముచాటున, పసుపు ముద్ద, ఉష్ణోష్ణముల స్నానమునకై నుంచి, మరల పౌరుషము నుద్బోధించి రణమునకు పంపగలిగినదెవరు? స్త్రీ. రాణీ భవానీ దేవి, రూస్సీరాణి మున్నగు పెక్కువీర వనితల చరిత్ర తెరుగనివికావు. యవన రాజ్యపాలనాసమయమున నెందరు క్షత్రియ నారీశోమణులు కత్తులజేబూని శాత్రవుల మారణ మొనరించలేదు. జోద్ పూర్ సమస్థానాధీశ్వరుడగు యశవంతుని భార్యయగు వీరమాలి ఒకాకొక సమయంబున నడుముకు ధట్టిని బిగించి, ఏడ్చుచున్న బాలి

కను వీపుపై బుధించుకొని, సరకాసురుని వధింప నరుగు సత్యభామవలె, మహిషదాన పుం బహిర్యసరుగు మహాశక్తివలె కటిచేలమును బిగించి, భీషణకరవాలముంధరించి, తండ్రివేతండములుగా ముందువచ్చి పడుచుండిన యవనభటుల నేటుకు నూర్చురి శిరంబుల నేలదొర్లునట్లు కదనమొనరింపగలిగె.

మానవసేవ, దేశసేవ

మహారణరంగమధ్యమున గాయపీడితులై, నిస్సహాయులైయున్న వీరభటు సముదాయమునకు రాత్రింబవళ్లు, తన చిన్నిలాంతరు చేబూని, ప్రేమపూర్వక వాక్కులచే నలరించి, గాయములకడిగి, ఉపచారముచేసి, పెక్కుజీవముల గాపాడగలిగినది స్త్రీ (Florence Nightingale). ప్రస్తుతభారతీయాన్నత్యమును దేశదేశముల బాటగలిగిన సరోజినీదేవి, సమస్థానరణలకు బాటుపడుచున్న శ్రీమతి ముత్తులక్ష్మమ్మ, ఆచంట రుక్మిణమ్మగార్ల నెరుంగనివారులేరు. దేశసేవకై ముందంజవేసి కాంగ్రెసున పాటుబడుచున్న స్త్రీల బెక్కుర గాంచుచున్నాము. నేటి శాసనసభా యెన్ని కలలో నుత్తీర్ణులై ఎందరు స్త్రీలు సంఘ సంస్కరణ కారణముల బూనుటలేదు!

విద్యార్థి, కవితావిషయములు

విన్ననాటనే శ్రీరామానందగ్రహముంబడిసి, రామాయణగ్రంథమును మృదుమధుర శైలి పద్యకావ్యమున రచించి పరలోక

గతురాలయ్య మృతవీధియై నేటికిని మన్న
సల గాంచుచున్న మొల్ల, జీవయాత్రాది
గ్రంథముల రచించి కేసరిపతాకాదులచే
బహుశరించబడుచున్న విద్వాన్ కవితలక,
కవితావిశారద కాంచనపల్లి కనకాంబగారు
మున్నగు స్త్రీరత్నములు పెక్కురుగలరు.

క్ష. మ

ఓర్పున స్త్రీకి సాటి యెవ్వరునులేరు.
మున్నంగి లక్ష్మీనృసింహ శర్మగారి యీ
క్రింది పద్యమును దిలకింపుడు.

“కాపురము చెట్టునీడ; మగండుకోగి;
పాలుచేపమీఁ బోరిడు పాపచంక;
కుటికొర కడపిల్లల గొల్లుపెంట;
నెత్తిపైబొద్దు; నడివీధి; ఉత్తకోర;
పన్ను; వ్రేకటి; పాగడుతాట;—దవ్వు;
వాడవారలకసరులు; వేడియూర్పు;—
పెట్టిపుట్టిని బ్రతుకని పెదవులూర్పు;
బుజ్జగింపుల బుడుకల బొజ్జనింకు;
వాకులలేజూప; వింతచిరాకుపదవు!—
వేదరిక మెంతయొప్పు నేర్పినదె తల్లి!”

గృహనిర్వహణంబున స్త్రీకిగల యోర్పు
లసామాన్యము.

భక్తి, జ్ఞాన, నైరాగ్యములు

ప్రస్తుతప్రపంచమున నివి యెచటనైన
గాంచగలిగినచో నవి విరివిగా స్త్రీలయందు
మాత్రమే యున్నవనుటయం దెంతమాత్ర
మును సతిశయోక్తిగలేదు.

పరిశ్రమలు, కర్షకవృత్తులు

ఈవిషయమున ప్రపంచమునందు స్త్రీల
సహాయ మింతయో లోకవిదితమే!
పాశ్చాత్యదేశములనేమి, భారతదేశముల
నేమి పరిశ్రమలు, చేతిపనులు పెక్కింటి
యందు స్త్రీలెందరు పాల్గొనుటలేదు? విద్యు
త్పాలలు, పింగాణీ పరిశ్రమలు, నేతపరిశ్ర
మలు, సబ్బులు మున్నగు యంత్రశాల
లందును, ధాన్యపు మరలందును స్త్రీలు
జూపుచున్న శక్తిసామర్థ్యంబు లక్కింప
ములు. వేయేల! ‘కార్యేషుగానీ, కర
ణేషుమంత్రీ’ మున్నగు స్త్రీ సామర్థ్యం
బులు లోకమెఱుంగనివి గావు. కనకాంబ
గారు వ్రాసిన యీపద్యమును జూచుడు.

“ఉ॥ రాజ్యములేలినాడు, రణ

రంగములన్ రిపుదోలినాడు, సం

భూజ్యుతనొందినారలు,

ప్రబుద్ధులలో జయమొందినారహో!

భోజ్యమయ్యెనాడు, తప

ముంబొనరింపగ శేర్పినాడు, సా

మ్రాజ్యపదంబె కాంతలకు

బ్రాజ్యమగు న్నడ భారతావనిన్.”

ఇట్లు సర్వసమర్థురాలును, సమస్తబల
సమన్వితయునగు స్త్రీ ‘సబల’ యయ్యు
నవినయంబున సబలగా పరిగణింపబడి
నెంతయు వన్నెకెక్కియున్నది. ఆమె
‘కంచు’గాదు. ‘కనకము’. ఇది స్త్రీజాతి
యొక్క వినయలక్షణము.

స్త్రీ య బ ల యా ?

భరతఖండము అశోక, శ్రీహర్షాది చక్ర వర్తులు, శివాజీ, పృథ్వీరాజు, ప్రతాప సింహాది మహావీరులు, బుద్ధ, మహావీర, శంకర, రామానుజాది మతగురువులు, రామదాసు, కబీరు, చైతన్యాది భక్తశిఖా మణులు, భాస్కర, వరాహమిహిరాది మహాశాస్త్రజ్ఞులు, చాళుక్య, యుగంధర, తిమ్మరుసాది మహామంత్రులు, వాల్మీకి, కాలిదాసు, బోతనాది మహాకవులు, రుద్రమదేవి, అహల్యాబాయి, తారా బాయి మున్నగు మహారాణులు, గాంధీ, మాలవ్యా, జవహరిలాల్ నెహ్రూలవంటి కార్యదురంధరులు గలిగి, సర్వబలసమన్వి

తయై, సర్వసంపదలఖనియై, సమస్త పంటల కాలవాలయై, 'సబల'యయ్యు, 'భరత మాత' యని 'అబల'గా సంబోధింపబడుట లేదే! అహా! స్త్రీయకాదార్య మెంతయు వర్ణనాతీతము.

ఇట్టి బుద్ధికుశలతలు స్త్రీల యందు సహజలక్షణములు. వారి మనోవికాసముల బెంపొందింప నెక్కువ యవకాశముల గల్పించి, వారి నెక్కువ విద్యావంతులుగ జేసినచో 'పసిడికిని దావియబ్బినభాతి' యగును. భారతదేశ మెక్కువ యాస్పత్రిమునకు వచ్చును. కె. ఎం.

వ్యాస కర్తలకు

గృహలక్ష్మికి వ్యాసములు వ్రాయువారు కొంచెము మార్చినవదలి కాగితమున కొకప్రక్కమాత్రమే సిరాతో విడివిడిగా వ్రాయవలెను. వ్యాసములనుగూర్చి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు గోరువారు రివైకార్డు వ్రాయవలయును.

వ్యాసములు వాపనుకోరువారు తపాలాబిళ్లలను పంపవలయును. వ్రాయు ప్రతిలేఖయందును పూర్తిచిరునామా వ్రాయవలయును. వ్యాసములు వ్యావహారికము లేక గ్రాంథికభాషయందుండవచ్చును. రెండింటినికలిపి వ్రాసిన అంగీకరింపబడవు.

సంపాదకుడు.

శిశువునకు ప్రత్యేకముగ ఒకగది ఉండవలెను. అది శుభ్రముగ, విశాలముగ, అందముగ ఉండవలెను. వెలుతురు గాలి చక్కగా వచ్చుచుండవలెను. మురికిగుంటలు, దొడ్లు దగ్గరగ ఉండకూడదు. అనవసరమగు సామానులు గదిలో ఉండరాదు. చెడుగాలి అవాహాగ్యమునకు నీరిసమునకు కారణము. గోడలపై కర్టన్లు (Curtains) వుంచరాదు.

వెలుతురనిన బలమైన వెలుతురుకాదు; అది కండ్లకు తెగిన నిద్రకాదు. కండ్లు చెడును. * *

శిశుచోషణ

చక్కనిగది

చంటిబిడ్డల కారోగ్యం

ఎస్. శేషగిరిరావుగారు.

కలకల భవనిగలది, అందమైనది, శేలికైనది, పడునైన అంచులులేనిది, ఆవు, గుర్రము మొదలగు జంతువుల ఆకారములుకలది పండ్లువలె నుండునవియునగు, లక్క ఆటవస్తువులను ఇవ్వవలయును. వినస్తువు అయినా గోటిలో పెట్టుకొనుట పిల్లలకు సహజము.

జాగ్రత్తేర్పక, దాచి, మాయమయినదని, తాళిన నెవరో కొట్టుదురని, యనుట క్రమమగు శిక్షణ కాదు.

భయపెట్టక సమృద్ధము కల్పించవలెను - భయపెట్టుట పిల్లలకు పీరికిమందు పోడునుటయే.

పిల్లలు ఊరక ఉండరు. వాళ్లుచేయు పనులనుగమనించి సరియైన శిక్షణ ఇవ్వడము అవసరము.

మిట్టపల్లములు, రాళ్లు, ఇనుక లేనిచోట పిల్లలను అందున ప్రమాదములు జరుగకుండుటకై మ్రొంగుడు అడుకొననీయవలెను. అడుకొనుటకు రంగురంగులవి, బడని ఆటవస్తువులనే పిల్లలకిచ్చుట మంచిది.

బిడ్డలు ఎందుకు ఏడుస్తారు ?

ఆకలిఅయి

ఆహారము సరియైనది కాక

దాహమై

ఎండవేళలలో నెలు తురుకు ఆగలేక

బట్టలు లేడిసి,

చాలక,

బిగువై

ఏవో గుచ్చుకొని

ఏవో కుట్టి

విరేచనము కాక

కడుపు నొప్పివచ్చి

చికాకుగావుండి

బిడ్డలు యేడుస్తారు.

నోళ్ళిగల చోటున ఇర్రలులాకేస కు పు ఏడ్చును.

శిశోగోగమయినశిశువు కండ్లుమూసుకొని తల యెత్తిక యుండును.

శరీరమంతా బాధ గాయున్న ఏడ్చుచాల పాచ్యుగ నుండును.

సముద్రస్నానము, సముద్రపుగాలి బిడ్డలకు ఉత్సాహము కలుగజేస్తవి.

* * *

5-6 నిమిషములకన్న ఎక్కువకాలము బిడ్డలకు సముద్రస్నానము కూడదు.

* * *

స్నానములేనిబిడ్డలు బలహీనులు, వ్యాధిపీడితులు, అందవిహీనులు.

* * *

బిడ్డలకు ఉదయస్నానము ఆరోగ్యము కల్పించును. ఆకలిని పుట్టించును.

* * *

బలహీనులగు బిడ్డలకు భోజనముఅయిన 2-3 గంటలకు స్నానము చేయించుట మంచిది.

ఆంధ్రనారీమణులకు కొన్ని సలహాలు*

శ్రీమతి ఆచంట సత్యవతిమ్మగారు

పదిసంవత్సరములుగా “ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహిళా సమావేశము లేట్టెట నొక్కొక్క ముఖ్యపట్టణమున జరుపుచుండు టెల్లరకును తెలిసిన యంశమే. కాని అంతకంటెను ఆంధ్రురాలుగా శ్రీలకు ప్రబోధము జరుపవలెనన్న తాలూకామహిళాసభలుకూడ జరుపుచుండినయెడల మరింతమందికి విజ్ఞానాభివృద్ధికరము.

ఆఖిలభారత మహిళా తీర్మానములు భారతదేశ శ్రీల మొత్తమున పంపకరించును. కాని వివిధాచార భేదములవల్ల, పలువిధ భాషలకు తెలియని భారతదేశమున కంగమగు హిందూదేశమున పలురాష్ట్రములు కలవు. రాష్ట్రీయభాషలు, వేర్వేరుగుటచే నొక మహాదేశ సమావేశముచే, ఎల్ల మహిళాశయములును తెరవేరవు. రాజకీయ పూజాభాషావికర్తృసౌకర్యమున్నను, నూటి కే యిద్దరకొకాని ఇంగ్లీషు భాషాజ్ఞము లేదు. అందుచే మహిళాలోక మాలోచించి, ఏయేరాష్ట్రములవారి కాయారాష్ట్రముల నేపేట మహిళాసమావేశము లొనరించుకొని, తమమకావలసిన హక్కులు, సాంఘిక నిష్ఠుబాట్లను, తెలియజేయు నివేదికలను తయారుజేసికొని, వాటిని తీర్మానించు భార మఖిలభారత మహిళాసభవారిపై టెట్టుచుండిరి.

వారందరి విషయముల చర్చించి, తమమకావలసిన అభ్యున్నతికి దగిన సౌకర్యములును, ఇతర దేశముల నేర్పును, నిజమిచ్చుచు కాపనసభలలో ఎసంబ్లిమెంటర్ల ద్వారా అమోదాధికారముల బడయ ప్రయత్నించుచుండిరి.

అట్టి మొత్తముగాకూడిన పెద్దసభలకు, దూర సభలకును, ప్రతేక మందరి శ్రీలకును కలుగుట దుర్లభము. వైగా భాషాభేదములచే తర్జుమా ల కష్టములుకూడా కలుగుచున్నవి. అందుచే మహిళా

లోక మాలోచించి, రాష్ట్రీయ, జిల్లా, తాలూకా గ్రామసమావేశములుగా, శ్రీలోకమున కధిక విజ్ఞాన వ్యాప్తి జేయగలగిన అంతర్జాతీయలక్ష్యము మహిళా సభల ముఖ్యోద్దేశము. ఇదంతటి సమర్థతమై యున్నది! రాష్ట్రీయ మొత్తమున కొక్కసభజరిపిన నాడు కంటే, రాష్ట్రీయమందుండెడి యనేకజిల్లాలలో జిల్లా కొక్క మీటింగు జరిపినయెడల యెన్ని రెట్లు మహిళా భ్యుదయమగును. దానికితోడు ఒక్కొక్కజిల్లా కెన్ని తాలూకాలుండును. అట్టితాలూకా కొక్కొక్కసభ జరిపినయెడల తద్వారా యంతటి విజ్ఞానవ్యాప్తియో యోచింపుడు.

తరువాత, ఎంతసేపును పట్టణములనే పట్టుకు ప్రామాణ్యముండినయెడల, గ్రామకాంతిల గతి యేమి? వారిమాధ్యంధకార మెట్లు తొలగించుకొని బాగుపడగలరు? ఆనాటిగా శ్రీల మీటింగులే మాస్టాష్ట్రమై నవనాగరికయుగమును నీయిరువదవ శతాబ్దములో నింతవరకు నిరసనామోదములమధ్య కొట్టుకొనుచున్న శ్రీలోకములో, గ్రామీణుల సవారీనాచారమాధ్య మింకను తొలగలేదు. స్వసౌకర్యములయొడ వారందరికంటె పెనుకబడియేయుండిరి. నూతిలోనికప్పు లేమిత మనుకరించుచు, స్వగ్రామమందే అణగియుండి, వీధి మొగము నెరుగని గ్రామకాంతిలు, పట్టణసభలకు బోదురా! తమ కేవిషయములు లోపించినవో, యెంతతక్కువ అసౌకర్యములమధ్య తాముండిరో యోచించుటకైనా విద్య యవసరము.

ఆసల పట్టణములకే ఏకోప్తాకోకాని యున్నత శ్రీ విద్యాలయములులేవు. నిర్బంధ ప్రాథమిక జూనియర్ మాధ్యమిక కాలి విద్యాలయమునకు సరియగు యుపయుక్తకర విద్యావిధానము బోధించు శ్రీ విద్యాలయములే లేవు. అట్టిచో, నిర్లక్ష్యకరముగానున్న

* వేమగిరిలో జరిగిన రాజమహేంద్రవరము తాలూకా మహిళాసభాధ్యక్షోపన్యాసమునుండి.

పల్లెల ఒక్కొక్క ప్రాథమిక బాలికాపాఠశాలయైనను లేవు. అట్టి గ్రామవాసు లెంతటి వివేకవంతులుగా నుండురో ఊహ్యమేయము. స్త్రీపురుషుల కలయిక ప్రాథమిక పాఠశాలలో నుండును. అట్టి బాలబాలికల కలయికలదులకు తమ రిద్దలను పంపుటకు భయాధిక పెద్దలు సంకయించి, బాలికకు 10 సంవత్సరములు రాగానే బడి మాన్పించెదరు. అంతటి చిన్న చదువులో స్వస్తి చెప్పిన బాలిక భావోన్నతి బడయనేరక, పెద్దలచారములనే అనువర్తించును. అట్టి బాలిక పెద్దదైనను స్త్రీబాధ్యత గుర్తెరిగి ధైర్యము వహించుటకు తగిన విద్యాభ్యుదయములేక ఇంటనే మ్రగ్గుచుండును. ఇట్లు ప్రతికుటుంబ స్త్రీలును అడకచైరలోని వక్కజీవిత మనుకొనించుచుండగా, ఏక మీటింగుల ముఖమెట్లు జాతురు.

ఇట్టి కిన్న పరిస్థితి లాలోచించియే మహాత్మా గాంధీజీ సేవాసామర్యములు మొదలగు మహాస్మృతులు పట్టణముల కాయువుపట్టలగు పల్లెల పునర్నిర్మాణమునకే దీక్షగాని శ్రమపడుచుండిరి. వారికి చేలోడు వాలోడుగా తమ సోదరీమణుల కష్టపరిహార దీక్షా కంఠంబద్ధమై యేపేటబరుపు సమావేశములన్నియు గ్రామాదులందెరికినీ తోడి స్త్రీలకు ధైర్యముగఁగి పాఠశాలపాఠములు చూపించి వారిచేతనే నిజముఖ మార్గములు తాలూకాలోయలకు వివేచించుకొను తీర్మానములనేర్చును గ్రహించుకొనుకొని గలుగజేయ సమకట్టుట కడు ప్రశంసనీయము.

ఇట్లుగా సంవత్సరమున కొకసారియో అర్ధసంవత్సరమున కొకసారియో, త్వరలో స్త్రీఅభ్యుదయము కావలెనన్న, మానమున కొకసమావేశమో మనము జరిపించుకొనుచు అమాయాపరులగు పురుషులచే తక్కువగా చేయబడి స్త్రీజీవిత మన్నిటను విరాదరణావమాన విరక్త్యభివముగా చూడబడుచు భగవంతునిచే స్త్రీలోకమున కొనగిబడిన వ్యాయమైన మనస్సంతహస్కులు కోల్పోయినవాటిని ప్రవోధావ

కాశములు లేక మానసికముగా దాగియుండిన సర్వ కష్టలను అంతఃకరణక్రిచే విజృంభింపజేసికొని పూర్వస్త్రీల వాదగ్రహముగా స్మృతికి దెచ్చుకొనుచు తోడిసోదరులకు బోధించి మోదించజేసి సంఘభవించుకొని వ్యక్తిజీవిత స్వాతంత్ర్యముల నిలబెట్టుకొనుటకేగాక గ్రామకాంతల వజ్రావాంధకారమునుండి బయటకుదెచ్చి సంపూర్ణమహిళామహోదయమందుటకే గ్రామసభ అత్యవసరమని నాఅభిప్రాయము. స్త్రీలందరి భావములూకే యన్నతిని బడసినకాని కార్యానుమోలము ములభముకాదు. మనబోధన ఆరణ్యబోధనములగును.

నేటి విద్యావిధానము

ప్రస్తుత విద్యయొక్క విలువ తెలిసియేయున్నది. మన కీ విద్య నిరుపయోగమగుటయేగాక, గర్వభూయిష్టతకలిగించి, తోడిజాతీయవిద్యమూత్రమే నెరిగిన తోడిసోదరులయొక వాదరణభావమును, గృహకృత్యము లాచరించుటయంద భిక్షమానముకలిగి, ముప్పు తెలిసికొనలేని యతిస్వేచ్ఛావాతావరణ విమరణాతిశయములచే నెందునను బనికెరాక త్రిశంకుస్వర్గము వనుకొనించుచున్నార.

కావ సమావేశములలో ముఖ్యముగా స్త్రీలకు చెప్పు విద్య వేరుగా నిర్మించుటగున, నివేదికను రాయుచేయవలె. ఇట్లు శిశువు స్త్రీల హస్తగతమగుటచే స్త్రీవిధానక కృత్యములగు నీ రెంటికీని నుపయోగించువిద్యనే మనము కోరవలెను.

చేతివిద్య వేర్వేరు గృహిణి, ఆవకాశసమయమున వ్యర్థప్రసంగకాలక్షేపము లానరింపక, కాలము విలువ నెఱిగి, ఆర్థమును పెచ్చించునందనే, చిత్రలేఖనముచే గోడలలంకరించుకొనియు, అల్లికపనులచే పలుభిత్తిలు, (వ్యారబంధతెరలు) టర్నీలపైని బల్లలపైని వివిధ మృగ పక్షిలతాపనుముల ద్రాయింగుతోగల చాకము లల్లుకొనియు, వేమువేరచే టర్నీలు, ఉయ్యెల

కోట్లలు, పువ్వుల పెజ్జలు, తమలపానులపల్లెములు మొదలగు చిత్రాలంకారములు బడయవచ్చును. ధన వంతులయిండ్లకివి అలంకారప్రాయములగును. ధన విహీన సోదరిమణి కిట్టిచేతివిద్యలు, భర్తస్వల్పదాయ మునకు చేతోడుగను, వితంతుసోదరిని, వీధినిబడనీయని స్వకాయకస్థైర్యత ధనసౌఖ్యములకొనగి, త్రితుకు తెరువుగను నుండును.

లలితకళలలో గానవిద్య కలకంఠి విరుడముగల కాంతలే శేర్వదగినకళ. అదియుగాక నీదసోదరికి గానవిద్యచే, ద్రవ్యార్జన సాధకము, బాలికాపాత కాలకు గానోపాధ్యాయవిగానో ఇతరులకు మానవేతనగా తెప్పకొను ఉదరపోషణకుగాను యుపయోగించును. వితంతువులై ఆస్తిహక్కులులేనివారి కిట్టి చేతివిద్యలు, గానకళలును, ఉదరపోషణకై పదల పంచబడనీయకయు, వదిననురంధ్రచే పనులనియమింపజేసికొను హీనతీవితముగడుపు నిర్బంధ దుఃఖతీవితముడిపి ఆర్థికలాభము చేపూర్వును.

చట్టములు

కారదాయాప్త ఉండియు మెన్నటివరకు వొంగ వివాహములరీతిగాను, ఏ పల్లెటూళ్లనో చడిచప్పుడులు గానుండును కాస్త్రప్రకారములు విడిచియు, నరశీలరూపగుణాదిచక్షణలు లేకుండును నతిక్రమవివాహములు కొన్ని చోట్లను జరుగుచునేయున్నవి. ప్రాథమికవివాహమొదటయు యుక్తవయస్సు వచ్చుచుండును తమకవ్యలను నిర్బంధవివాహములపాటునేయక ఉభయోద్దిష్టవివాహము లానవించుచునేయున్నారు. ఈ మధ్యను తిరిగి యుద్ధరించబడేన చట్టములో ఏనాం, మొదలగు, ఇతరరాజ్యపాలనా గ్రామాదులందుకూడ బాల్యవివాహములుచేయుట నిషేధింపబడెను. ఇప్పుడే కారదాయాప్త పరిపూర్ణఫలితము పొందగలకు. బాల్యవివాహములవలన ముక్తాగ్రుణ్ణిగలన బాలిక యొక్క విద్యాసంస్థలు వెరవేరవు. పూర్తివికాస

మందగలిగిన బాలికను వివాహము చాలా యుద్ధంకిగల్గించును. కాని, విద్యాగంధ మబ్బరిబాలకు ప్రాథకృత్యము వలకుంచిన సావకాశము స్వార్థంత్వ ముండితనము గల్గించునేమో? అట్టిది చాలనరుదు. కాన కన్యాత్వ మంటే ఏయర్థంకియునులేక విద్యసాగునట్లు వివాహ వంతరము సాగదు పైగా ప్రాథబాలికావివాహము నకు దైవోన్ము(విదాతుల)చట్ట మవసరములేదేమో?

ఓతంతు బాలికలయెడలగునాద తలిదండ్రులు ముఖ్యముగా వారియుద్దేశములు గమనించుట శ్రేయము. స్వభావముగా ద్వితీయవివాహమాడ నిచ్చగించక మనోడిట్టముతో సత్కాలక్షేపమా, దేశవేదాభ్యాగమా, స్వార్థంత్వజీవనమా కోరువారు ఇహ భోగవాంఛలనువిడి పరమేకాంక్షించువారిని వివాహమాడ నిర్బంధించ నవసరమేదు; కాని, దుర్బలులై వాంఛారతులగువారిని నిర్బంధపైధవ్య దుఃఖముల పాల్గొయువారి బాధ్యులను (గార్జియున్లు) కక్షితచట్టములచే నిర్బంధించవలెను.

ఇక నొక ముఖ్యాంశము. భార్యావియోగులై ద్వితీయ, తృతీయ వివాహములాడ నిచ్చగించు పురుషులు, కన్యలనే పాక్షిగ్రహణము చేసికొనకుండ పతి విహీనులై యుక్తవయస్కులైయున్న బాలవితులకు వుల నార్తిచిర్రు వారికే వివాహమాడు కాసనమొకటి అమలులోయుండవలెనని తీర్మానించుట విధాయకము.

హిందూశ్రీల వారసత్వపుబిల్లును డా. దేశముఖు గారిచే కాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టబడినను ఫలిత మిసుమంతయు లాభకారిగా నుండలేదు. సనాతనముగా మనశ్రీల ఆర్థికలాభము లాలోచించియే పాలంకృతకన్యాదానముచేసిన తండ్రిసార్తును, స్థాలీ పాకసమయసప్తపదివేళ వత్తనారిచే నొసగబడిన నుపర్ణాలంకారములును, శ్రీధనముగా పరిగణింపబడి దానవిక్రయ సమస్త హక్కుభుక్తములు కలిగి యుండుట స్తుత్యనీయును.

శ్రీల ఆర్థికస్థితి తొలగినవాడుకాని దేశ
రాశిద్రవ్య దుఃఖము తొల.దు. శ్రీ ధనవంతురాలగు
నేని తోడి వీధిసోదరులతాదలు నిర్వృత్తి పుత్తి
సంస్థలు స్థాపించి, అందువ కూలినిచ్చి, పరదేశములకు
ప్రాశంలాడవలసిన యవస్థలు తొలగించి, మనకు
కావలసిన సబ్బులు, పెంట్లు, తలనూనె, పళ్ల
పాడులు, రాట్నముల మీద దారముతీసి, మగ్గ
ములపై, బట్టలు, మంచముపట్టెడలు, రువ్వార్లు,
దొప్పట్లు వస్త్రాలు కేసులను సమస్త శిల్పకళా
విద్యలును సాగించి, విదేశములకు వెళ్లు లాభము
లును మనమే స్వీకరించి, నిరుద్యోగసమస్యను పరి
ష్కార మొనర్చుచున్నాము. ఇట్టివి యురారధనవంతు
లగు పురుషులేచేసి, శ్రీల సుదగించిన మరొక పౌఖ్య
కరము. స్వదేశవస్తుసంపాదనయు, విదేశవ్యాపారా
వివర్జనయు కలిగిన ఆర్థికలాభ మొనకూడకలదు.
ప్రత్తివంట మనది. మన తెల్పితక్కువచే దానిమీద
ఆచారము పెరవారిది. తప్పుదంతుయు మనది. ఒక
రూపాయకి వందరూపాయల విలువ వాల్తించు
తిస్కట్టుచేసి మనకే పంపి మనచేతనే తినిపించి,
లాభవంతులను పొందు తెల్పి వారిది. కాన న్యాయ
ముగా వారసత్వపుహక్కులు పొందువలెన మనము
పోరాడుచుండవలెను.

గ్రామ పౌకర్యములు

పట్టణముల భుక్తిఅంతయు పల్లెలపై నాధారపడి
యున్నది. కాని వారి పౌకర్యములవట్టను, వారి
పురపాలకుధర్మములయందును, మనము ప్రయత్నించ
కుండుట కడుశోచనీయము. ప్రబోధములిచ్చుచు
వారికి తగినవిద్య, ఆరోగ్య శిశురక్షణాలయములు,
ప్రసూతి వైద్యాలయము, తెల్వగల మంత్రపానిని
ముఖ్యముగా ప్రసాదించవలెను. జనాభాతక్కుల
లోని మరణపట్టికలలోని శిశుబాలెంత పాముకాటు

మరణసంఖ్యలలో పల్లెలే యెక్కువమందిని పోగొట్టు
కొనుచున్నవి.

ల స్పృశ్యత

అంటరానితన మను వర్ణ మనలేదేదు. కాని ఆర్యు
లాదిని, కుకర్మలయి హింస, త్రాగుడు, వ్యభిచారము
చోరత్వము మొదలగు వ్యవసావలంబకులను సంఘ
దురులుగా బహిష్కరించి నిరసించిరి. వారి వంశమే
అంటరానిదిగా ఆములులోబడి, సంఘబలమును
పోగొట్టుకొనుచున్నది. దీనినిగూర్చి వారిబాధలు
తొలగించుటమగునందియు, మానోత్పాదీ మొదలగువా
లెంద రెన్నిరీతుల బోధించుచున్నాను మనచే మాన
హీనముగా చూడబడిన ఆవర్ణుల నాదరింప
నిరుతుకములు కానుకొని ఆహ్వానించుచు, తమ మత
ప్రబలమును, మన మతశీర్షమును చేయుచున్నాను,
మూర్ఖపుటాచారములను మన మింకను వీడలేకుండ
నున్నాము. శ్రీలమే ముందంజవేయు పురుషుల వర్ణ
గించు బంధములమెయ్యెండుట మనకే లోటు.
కాలానుసారము ధర్మములు మారుట, అట్టి ధర్మ
నీతిశీత్యా ప్రజలు వడచుకొనుట శ్రేయస్కరము.

మన మెన్నిహక్కులు సంపాదించినప్పటికిని
హిందూవనితలు, శీలవర్తనలు అన్న పనాతనఖ్యాతిని
మాత్రము నిలబెట్టుకొనవలయును. కాని పురుషుల
సంతృప్త స్వేచ్ఛాదుర్యోగము మాత్రము మనము కోర
గూడదు. ఆ కోరికలోమాత్రము పురుషసమానత్వము
మనకక్కరలేదు. “శీలవతి! మానవతి! లజ్జావతి!!!
యన్న శ్రీ గౌరవపదమునకు నింద రాకూడదు.
మానసియురాలిండు గౌరవ పదము ఎంతటి
యున్నతవిద్యావిరుదములు పొందినను మానము మంట
గలిగిన కాంత కలవడదు. ఇంతవరకును ఖండేతరులచే
కూడ ననుతింపబడుచుండిన గౌరవము హిందూదేశ
మునకు శ్రీలవలననే యని నమ్ముడు.

నీ చర్మ పాండర్యమెంతో నీ వయస్సంత

గ్రీని చర్మపు తైలగ్రంథలు పనితీయనపుడే ముడుతలు గీతలు తైలు చేరును. పైచర్మమునకించి కలుగు దనము ప్రారంభించును. ఈ రెండు చర్మములను మంచి నితీయించుచుము.

గీతలు మృదుతలు: ప్రతిగాత్ర పాండ్సుకోల్లు క్రిము తూసిన మానును. ఇది గ్రీనిచర్మమునకు మంచి కల్పి గొనిపోయి తైలగ్రంథులను కండరములను బలపరచును. ఇది రోమకూషముల శుద్ధిచేయుటవలన నల్లని మచ్చలు మాయము.

కఱుకు చర్మము: పాండ్సు వానిషింగ్ క్రిమును తూసిన మాయమగును. పాండ్సు కోల్లుక్రిము ఉపయోగించిన తరువాత ముఖమునకు, మెడకు చేరులనుగూడ పాండ్సువానిషింగ్ క్రిము తూసి రాత్రంతయు నుండనిచ్చిన ఉదయమున చర్మము మృదువుగా నూతనముగా మనోహరమగుచుండును.

ఉచితము : దీనిని శేడే పంఫి పాండ్సు రెండు క్రిములట్యూబులను పాండ్సు ఫేసుపాడను మోదిరులను ఉచితముగా బడయుదు. (చెక్ షేడు) శేమరల్...
.....రోజ్ క్రిమ్.....బ్రునెస్.....

డాక్టర్ అండ్ సెయ్మర్ లిమిటెడ్,
3, విటెట్ రోడ్డు, బొంబాయి.

షేడు.....
చిరునామా..... No. GL. 14.

మీ ఆరోగ్యము, శరీరచ్ఛాయ పెంపొందించుటకు మార్గోసబ్బుకన్న వేరేదియులేదు. అందలి శేపమానే చర్మమునకు మిక్కిలి మంచిది. దాని మృదువైన నురుగు పై చర్మమునే గాక చర్మ రంధ్రములనుగూడ శుభ్రపరచును.

MARGO SOAP

మార్గోసబ్బును మీ కుటుంబపు సబ్బుగా చేయుదు. మీకు ఆపాయకరమగు అంటువ్యాధుల లేవియును రాకుండ కాపాడుటకు దీనికి సాటి మరేదిలేదు.

కలకత్తా కెమికల్స్

నా దక్షిణ దేశ యాత్ర

పాలవర్తి రామమూర్తిగారు

రామేశ్వరము వెళ్లిన యాత్రికులు సేతున్నానము చేయనిది తిరిగిరారు. రామేశ్వరమునుండి ధనుష్కూటికి 12 మైళ్లు. రామేశ్వరమునుండి పాంబను స్టేషనుకు వచ్చి అక్కడనుండి ధనుష్కూడికి రైలుమీద వెళ్లవలెను. ఈమార్గము యిసుకతిన్నెలతో నిండియుండును. రైలుపట్టాలకు యిరువై క్కల సముద్రము కనబడుతూనేవుండును. ధనుష్కూటి సౌతు ఇండియన్ రైల్వేవారి దక్షిణకొన స్టేషను. దాని అవతల సముద్రమే. సింహళమునకు (సిలోన్) పోవువారు ధనుష్కూటి స్టేషనులో దిగి సిలోనుకు బోవు స్టీమరు నెక్కుదురు. రైలులో దిగిన ప్రయాణీకులు చిన్న పడవల నెక్కి స్టీమరు వద్దకు సముద్రముమీద పోకుండ రైలే సముద్ర ములో కొంత దూరము వెళ్లును. ఈ రైలు మార్గము ఒక వంతెనగా నిర్మింపబడినది. దీనికే పీరు అందురు. రైలు యీ పీరుమీద నిలఁగును. స్టీమరును సరిగ యీ పీరు ఆనుకొని నిలుచును. ప్రయాణీకులు స్టీమరులో నెక్కుటకొక వెడల్పాటి చెక్కవేతురు. సిలోనునుండి వచ్చినవారు స్టీమరుదిగి రైలు ఎక్కుదురు. సిలోను బోవువారు రైలుదిగి స్టీమరు ఎక్కెదరు. ఇదే విధముగ సామాను లును మార్చబడును. ఈ స్టీమరు సైతము ఎస్.ఐ.ఆర్ కంపెనీవారిదే. రైలు స్టేషను

యీ స్టీమరునిలుచు పీరు భాగమునకును కొంత దూరముండును.

సేతువు

సేతున్నానము చేయదలచినవారు రైలు దిగి సముద్రపు ఒడ్డుననే నడచిపోవుదురు. ఈమార్గము కేవలము సైకిత ప్రదేశము. కాళ్లు యిసుకలో కూరుకొనిపోవుచుండును. ఇక్కడనుంచి రెండేళ్లబండ్లు సయితము పోవును. ఇసుకలో యీ బండెక్కిపోవుట కన్న సముద్రముయొక్క చలనిగాలిలో వేలకొలది ప్రయాణీకులతో గుంపులు గుంపులుగా చేరి కబుర్లు చెప్పుకొనుచు కాలినడకన వెళ్లుట చాల మనోహరముగ నుండును. రైలువద్దనుంచి సేతువువైపు చూచిన ఒక యిసుకపాయ ముందు వెడల్పు గానుండి క్రమముగా సేతువువద్దకు పోవుసరికి పన్నునికోవగా తేలును. ఈ కడపటికొనకే సేతువనిపేరు. యాత్రికులు యిసుకలో నడువలేనివారు గట్టిగనుండు సముద్రపుదరినే అనగా అలలు తగులుచున్న నీటివడునే నడుతురు.

సేతువును దగ్గరగా నొక భవనము సమం టుతో నూతనముగ కట్టబడినది. ఇక్కడ ఏవో కొన్ని విగ్రహములున్నవి. నేను యిక్కడ హనుమంతుని విగ్రహము చూచి

నట్లు జ్ఞాపకము. అచట వేలకొలదియూత్రికులు సంకల్పాదిమంత్రములతో స్నానము చేయుచుండిరి.

ఇది సేతువనిచేప్పట కెట్టి ఆధారములు కనబడవు. కాని తూర్పు పడమర సముద్రములు రెండునుకలియు చోటుగానున్నది. ఈ జలరాశిదృశ్యము క్రొత్తవారికి భయకరముగానుండును. పరమేశ్వరుని మహిమను దెలిసికొన్నవారికి మిగుల ఆశ్చర్యకరముగ దోచును.

హిందూ ఆచారములప్రకారము సేతు స్నానముచేయువారికి ఇక్కడ బ్రాహ్మణులు సంకల్పాదిమంత్రములు జెప్పటకు సిద్ధముగ నుందురు. సంతానహీనులు నాగప్రతిష్ఠమున్నగు క్రతువులు చేయుదురు. భూత ప్రేతములచే వీడింపబడువారు నయితము యిక్కడ స్నానముచేసిన బాగుపడుదురను ప్రతీతిగలదు.

నేను స్నానముచేసి వెంటనే బయలుదేరి ధనుష్కోటి రైలుస్టేషనుకు వచ్చితిని. ధనుష్కోటివద్ద సత్రములుగలవు. హోటల్లు గలవు. ఇది చిన్నపూరు. స్టేషనుకు ఫర్లాంగు దూరములో విష్ణు ఆలయమున్నది. రాధారీ బంగాళాగూడ నున్నది. భరతఖండమంతటి నుండి యాత్రికులు అనుదిసము వేలకువేలు వచ్చుచుందురు.

నేను సేతువునుండి వచ్చుసరికి మద్రాసు పోవు సిలోను బోటుమేలు సిద్ధముగానున్నది. నేను దానినెక్కి తిరిగి మధురకు వచ్చితిని.

తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకు ముఖ్య పట్టణమగు ట్రివేండ్రంవెల్లి అక్కడనున్న అనంతపద్మనాథ స్వామిని దర్శించవలెనని కుతూహలము గలుగుటచే మధురనుండి ట్రివేండ్రమునకు బయలుదేరితిని. ట్రివేండ్రమునకుపోవు మార్గములో పర్వతపంజులు, కొండసరియులు (టనల్లు) జలపాతములు, లోయలు, చుక్కలు చూచు ఉన్నతమైన వృక్షములుమున్నగు చూడదగిన దృశ్యములు చాలవుండుటచే మధురనుండి ఉదయము బయలుదేరితిని. మధురనుండి ట్రివేండ్రంకు దాదాపు 250 మైళ్లు రు 4-0-0 రైలుచార్జి వుండును.

రైలు బండి పడమటికనుమలుదాటు భాగము చూడదగియుండును. ఈభాగము నకే ఘాట్ సెక్షన్ అందురు. ఈఘాట్ సెక్షన్ మెంకోటలనే స్టేషనునుండి ప్రారంభించును. రైలు యిక్కడనుండి కొండల నెక్కుట దిగుట, టనల్సులో ప్రవేశించుట మున్నగు దృశ్యములు ఆశ్చర్యముగా నుండును. ఈఘాట్ సెక్షనులో రైలు ఆరు టనల్సులో పోవును. అందు రెండు చాల పొడవుగానుండును. రైలు యీటనల్సులో ప్రవేశించునప్పుడు రైలువారు పగలే దీపము లను వెలిగింతురు. చీకటి అంధకారముగ నుండును. ఈ టనల్సు పైభాగమునుండి చుట్టుప్రక్కలనున్న కొండభాగమునుండి నీరుకారుచుండును. రైలు వేగముగ పోవుటచే నీటి ఆవిరివల్ల చల్లనిగాలి తగు లుచు ప్రయాణీకులకు ఆహ్లాదము గొలుపు

మార్కెట్టులో నొకమూల.

మొఘలులనాడు

చుండును. రైలు పర్యటాగ్రమున పోవు చున్నను అక్కడను కొన్ని గ్రామములు, కొబ్బరితోపులు, పోలములుపున్నట్లు కనబడుచు కొన్ని కొండలోయలలో రైతులు దున్నుట కాననగును. రైలు మెకోటవద్ద పడమటి కనుమలకు దాటటకు ప్రారంభించి పూనలూరుఅనే స్టేషనుతో పూర్తిచేయును. ఈపర్వత పంక్తియొక్క అడ్డుకొలత 31 మైళ్లున్నది. రైలు యాకనుమలనుదాటి క్వీలకొలనే స్టేషనుకుచేరును. ఇది సముద్రపు దరి. ఇక్కడనుండి రైలు పడమటసముద్రపు తీరముననే దక్షిణముగ నడుచును. ఈ దృశ్యము కడుసొంపుగా నుండును. ఇదే మలబారు ప్రాంతము. పూర్వము దీనినే మళయాళదేశమని చెప్పుదురు. క్వీలకొ సముద్రతీరము రేపు పట్టణము. ఇక్కడ నుండి ఎర్నాకొళం, అలప్పు, కొచ్చిన్ సంస్థానములకు సముద్రముమీద ప్రయాణము చేయవచ్చును. క్వీలకొపూర్వము పోర్చిగీసువారిది. తరువాత డచ్చి వారిక్రిందికి వచ్చెను. ఇప్పుడు తిరువాన్కూరు సంస్థానము వారిక్రిందనున్నది. ఇక్కడ కొబ్బరి తోటలు అపరిమితముగానున్నవి. కొబ్బరి, కొబ్బరినార, కొబ్బరిత్రాళ్లు ఇక్కడనుండి వివిధప్రాంతములకు ఎగుమతి చేయబడును. క్వీలకొనుండి తిరువనంతపురమునకు నాలుగు గంటల ప్రయాణము. ఇక్కడ రాజుగారు వేసవిలో నుండుటకు చక్కని సమ్మర్ హౌస్ సముద్రతీరమున కట్టబడివున్నది. చిన్నగుట్టపై మరొక అందమైన రాజనగరు గలదు. క్వీలకొనుండి ట్రివేండ్రంకుపోవురైలు

మార్గము చాల మనోహరముగా నుండును. ఈప్రాంతపు గ్రామములు, మనప్రాంతమున నున్న గ్రామములవలె ఒకచోటనె గృహములు గుమిగూడివుండవు. మార్గము పొడవు నను కొబ్బరి పోక తోపులుండును. ప్రతి తోటలోను ఒకటిరెండు గృహములుండును. ఈరీతిగా గృహములు దూరదూరమున తోపులలోనుండును గాని ఒకేగడ్డమీది వీధులుతీర్చి గ్రామములుండును. రైలు కొబ్బరితోపులలో పోవుచున్నట్లుండును.

క్వీలకొ ట్రివేండ్రములమధ్య వర్కల అను విష్ణుక్షేత్రముగలదు. ఇక్కడ శ్రీజనార్దన స్వామి కోవెలవున్నది. దేశదేశములనుండి యాత్రికులువచ్చి స్వామిని దర్శింతురు. జనార్దన కోవెల ఒక కొండపైనున్నది. గుడి ముఖద్వారము సముద్రమువైపుకు చూచు చుండును.

ట్రివేండ్రం లేక తిరువనంతపురం

ట్రివేండ్రం తిరువాన్కూరు మహారాజు గారుండు ముఖ్యపట్టణము. ఇది చాల పురాతనమైనది. తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వము యొక్క కచ్చేరీలు, హైకోర్టు, లాకాలేజి, ఇతరకాలేజీలు వుండుచోటు. అన్నిటికన్న ఇది గొప్పయాత్రాస్థలము. అనంతపద్మ నాథస్వామి యొక్క గొప్ప ఆలయము గలదు. అనంతపద్మనాథుని దర్శనార్థం హిందూదేశమందలి నలుముఖములనుండి యాత్రికులువచ్చి స్వామినిదర్శింతురు. శ్రీ పద్మనాథుడు విష్ణుపుయొక్క అవతారము. పద్మనాథస్వామి తిరువాన్కూరు సంస్థా

ధీశుల ప్రధానదైవము. సంస్థానమంతయు శ్రీపద్మనాభస్వామి పేరుననున్నది. రాజకేవలము పద్మనాభుని సేవకుడు. అందుకే భిక్షువాన్మూర్తు సంస్థానములోని రూపాయలు, అర్థలు, పావులాలు మున్నగు నాణెములపై విష్ణుమూర్తియొక్క చిహ్నములగు శంఖము, చక్రము అను నాణెములపై ముద్రితమైయుండును. ఇక్కడ చలామణి అయ్యే రాగినాణెములను శంఖములని, చక్రములని పిలుతురు. ఇక్కడ ఏవస్తువు ధర అడిగినను రెండుచక్రములని మూడుచక్రములని చెప్పదురు. మనదేశపు నాణెములు అక్కడ పైలవు. మనమాదేశము వెళ్లినప్పుడు మన రూపాయను వారి నాణెములకింద మార్పుకొనవలెను. మన రూపాయకు 28½ చక్రములిత్తురు. 18 వ శతాబ్దమున మహారాజు మార్తాండవర్మకాలములో తిరువాన్మూర్తు సంస్థానమంతయు శ్రీపద్మనాభస్వామివారికి అర్పింపబడినది. మతకర్తలని ప్రఖ్యాతిగాంచిన శ్రీరామానుజ, శ్రీమధ్వాచార్య, శ్రీచైతన్య మున్నగు మహానీయులు శ్రీపద్మనాభుని దర్శించినట్లు చెప్పదురు. అనంతపద్మనాభస్వామి దేవాలయము చాల విశాలమై నలువైపులనున్న గాలిగోపురములతో నొప్పారుచున్నది. ఆలయముఖద్వారమునున్న గొప్పగాలిగోపురము ప్రక్కనే పెద్దకోనేరుగలదు. దీనినె పద్మతీర్థమందురు. పముద్రమువద్దనున్న కోనేరుకు శంఖతీర్థమందురు. ఆలయముఖద్వారమున అనుచున్నది సముద్రము ఉదయము సాయంకాలము పెద్దనగార, ధంకా, సబ్బలభానా వాయిద్య

ములు మోగింతురు. గోపురద్వారమువద్ద సంస్థానసిపాయిలు కాపలాకాయుచుండురు. యాత్రికులు స్వామిని దర్శించవలెనన్నచో ముందుగ వారిచొక్కాలను పైదుస్తులను తీసివేసి ఉత్తరీయములను పడుమునకు కట్టుకొనవలెను. చెప్పలతో లోనికి వెళ్లినీయరు. టాకుతీకులతో కోటుబూటులతో గీటుగ పోవుటకు వీలులేదు. పూర్వము బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు ఆలయము లోనికి వెళ్లవచ్చునుగాని పంచములు వెళ్లుటకు వీలులేదు. కాని ఈమధ్య మహారాజుగారు పంచములు సయితము ఆస్థానసిబంద సల ననువరించి ఆలయము లోనికి వెళ్లి స్వామిని దర్శించవచ్చునని శాసనముచేసి యున్నందున యిప్పుడు పంచములు సయితము లోనికి పోవుచున్నారు. కాని గర్భగుడిలోనికి బ్రాహ్మణులు తప్ప మిగత కులమువారు లోనికిపోరాదు.

సంవత్సరమునకు రెండుసార్లు అనంత పద్మనాభస్వామికి గొప్పఉత్సవములు జరుగును. ఇవి అర్పాసి, పంగుణిమాసములలో జరుగును. ఆనాడు మహారాజుగారు స్వామి వారి యావత్తజవహారితో, సంస్థానసిబ్బందితో సముద్రతీరమునకు ఉత్సవముతో వెళ్లును. మహారాజుగారు భృత్యునికై వడి నడుముకు ఉత్తరీయమును బిగించుకొని దండము చేబూని పాదచారియై స్వామి ముందు నడచును. ఆరుసంవత్సరముల కొకసారి మురజపం అనే ఉత్సవము జరుగును. ఈ ఉత్సవము 56 దినములుచేతురు. కడనటి

దినమున లక్షదీపములు వెలిగింతురు. దీపములకుగాను దేవాలయముచుట్టును అనేక వరుసలుగ ఇత్తడి ప్రమిదలు ఆలయకుడ్యములలో నిమగ్నబడియున్నవి. ఆనాడు యీ దీపావళిని చూచిన సత్కలమండలము భూమిపై వాలినదని ఆశ్చర్యపడుచుము. ఈ ఉత్సవమునకు కొన్ని లక్షలు వ్యయముచేయబడును.

దేవాలయములో అనుదినము మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము బ్రాహ్మణులకు అన్నదానముచేయబడును. ఎన్నో ఘృతిన్నను పద్దనువారుండరు. వందలకొలది యాత్రికులు యీ ప్రసాదము నిత్యము భుజించుచుందురు.

బ్రివేండ్రమునే అనంతేశ్వరమనియు, తిరువనంతపురమనియు పిలుతురు. బ్రివేండ్రంలో ముఖ్యవిధి ఒక్కటేవుండును. ఇది కొన్ని మైళ్ల పొడవున్నది. పట్టణముయొక్క నైశాల్యము 16 చదరపు మైళ్లుండును. దాదాపు 96 వేలమంది జనసంఖ్యగలది.

ఇక్కడ చూడదగినవి నేషియర్ మ్యూజియము. ఇందు సింహశార్దూలాది వన్యమృగములు, చిత్రవిచిత్రములగు పక్షిసంతానము ఇతరమృగములు చాలగలవు. ఉద్యానవనము శోభాయమానమై యాత్రికుల నానందవార్ధిలో ముంచినేయును. మరియు హుజూరు కచ్చేరీ, ఆర్టు సైన్సు కాలేజీలు, స్త్రీల కాలేజీ, లాకాలేజీ, పబ్లికులైబ్రరీ, అబ్జర్వేటరీ, బీచి మున్నగునవిగలవు. యాత్రికుల సౌకర్యార్థము పట్టణములో చాల సత్రము

లున్నవి. హోటల్లుకు లెక్కలేదు. ఈ హోటల్లులో కొబ్బరినూనె వాడుదురు. మన ప్రాంతములవారి కంతహితవుగానుండదు. పట్టణమంతయు కొబ్బరిచెట్లతో నిండియుండును. దూరమునుండిగాని ఏదైన ఏదైన ప్రదేశమునుండిగాని చూచిన పట్టణమంతయు ఒక పెద్ద కొబ్బరితోపులోనున్నట్లుగానబడును. బ్రివేండ్రము దక్షిణఇండియానైల్స్ వారి దక్షిణకొన. దీనిపైన రైలులేదు.

కన్యాకుమారి

బ్రివేండ్రమునకు 40 మైళ్ల దూరము కన్యాకుమారి అగ్రమున్నది. నేను కన్యాకుమారి అగ్రమును చూడవలెనని బస్సులో ఉదయమున పయనమైతిని. బ్రివేండ్రమునుండి కన్యాకుమారికి ఓకరూపాయి బస్సుచార్జి. మూడుగంటల ప్రయాణము చాలమనోహరముగ నుండును. రోడ్డుకు యిరుప్రక్కల నాకేళి వృక్షములతోపులు, మధ్యమధ్య ఆలోపులలో కుటీరములు త్రోవ పొడువునను యిదేవిధముగ వుండును. అందువల్ల బస్సు ఒకేతోపులో ప్రయాణము చేయుచున్నట్లుండును. ఎక్కడను ఎడారిస్థలము కానరాదు. మధ్యనగరక్కోవెల్ అనే బస్తీవున్నది. ఇక్కడ బస్సులుమారును. ఇది తిరువాన్కూరు సంస్థానంలోని పెద్దబస్తీలలో నొకటి. వర్తకస్థానము. ఇక్కడనుండి కన్యాకుమారికి పోదుము. ఇది హిందూదేశముయొక్క దక్షిణకొన. బంగాళాఖాతము అరేబియా

గృహలక్ష్మి

సముద్రము రెండును కలియుచోటు. ఈ అగ్రముకొన నిలబడి సముద్రమువైపు చూచిన అమితాశ్చర్యమును భీతియు గలుగును. రెండు బ్రహ్మాండమై జలరాసులు మిలితమైన దృశ్యము చూచినప్పుడు ఆ ఆనందనియొక్క మహిమలు నాస్తికుని సయితము ఈశ్వరుని ఉనికిని జ్ఞప్తికి దెచ్చును.

ఇక్కడ సముద్రముబడ్డన చిన్నచిన్న రాతితిప్పలున్నవి. అందువల్ల నీటిఅలలు లేవు. యాత్రికులు నిర్భయముగ సముద్ర ములోదిగి స్నానముచేయవచ్చును.

ఈ అగ్రముకొనను చిన్న మంటప మున్నది. దానికి దగ్గరగ కన్యాకుమారి దేవాలయమున్నది. ఇదిచాలా పురాతనమైన దేవాలయము. కన్యాకుమారి దేవాలయాం తర్భాగము విశాలముగనుండును. కన్యా కుమారివిగ్రహము సముద్రమువైపునకు నిల

బడియున్నట్లుండును. ఈ విగ్రహము చాల చక్కగనుండును. మంచిగంధముతో ముఖ భాగము పూయబడి ముక్కు, కనులు, నోరు తీర్చినట్లు అమర్చబడి నగలుచే నలంకరింపబడియుండును. ఈ విగ్రహముచూచి తీరనలసినదేగాని వర్ణింపనలవిగాదు.

యాత్రికులు వేనవేలువచ్చి సముద్ర స్నానముచేసి అమ్మవారిని దర్శింతురు. ఇక్కడ చందనము అమ్మబడును. యాత్రి కులు గొనిపోవుదురు.

సముద్రతీరము యిసుకతిన్నెలలోను నిండియుండును. చల్లదనమునకుగాను కొన్ని బంగళాలు తీరమున నిర్మింపబడియున్నది. యాత్రికులసౌకర్యార్థము వసతిగృహములు, సర్రములు, హోటల్సువున్నవి. హిందూ దేశమున బుట్టినవారు ఈ కన్యాకుమారి అగ్రమునుచూచితీరవలెనని కోరుచున్నాను.

బర్మా చందాదారులకు గమనిక

1937 వ సం. ఏప్రిల్ నెల మొదలు లేదీనుండి పోస్టల్ రేట్లు ఎక్కువ చేయబడినవి గాన బర్మా చందాదారులకు 'గృహలక్ష్మి' సంవత్సరము చందా 4-8-0, విడిప్రతి 0-6-0 అనియు మనవి చేయుచున్నాము.

మేనేజరు, గృహలక్ష్మి.

11. Sankarabharanam

ధర్మ సోదరి

దుర్గంపూడి సోమరాజుగారు

అలోజన నేను పొన్నువైపునకు పీకాయవెల్లితిని. పొన్నును సమీపించి ఒక చోట కూర్చున్నాను. వెనుక ఎవరో ఏడుస్తూవున్నట్లు వినిపించినది వెనుకకు తిరిగి చూచితిని ఇరువది సంవత్సరముల యువతి కృపించినదేహముతో, వాడినమెముతో, కన్నులపెంట ఆశ్రువులరాజ్యము, ధరించిన పాతచీరను సవరించు కొనుచు, నిలబడివున్నది. ఆమె ప్రితిని యాచునకి నాహృదయము వీరైపోయింది.

“ఎందుకమ్మా ఏడుస్తున్నావు” అని ప్రశ్నించితిని.

“ఏమిలేదుబాబూ” అని ప్రత్యుత్తరము. కాని ఏడుపునిలిపినది.

“ఏమనుకోకండి. చెప్పండి పరవాలేదు” అని మరల యడిగితిని.

ఏమిచెప్పును - మూడుగోళాలనుండి భోజనం -” అని మరల యేడుపుట కారంభించినది.

“మూడుగోళాలనుండియు భోజనంలేదా?” అని అశ్చర్యముతో అడిగితిని.

“లేదుబాబూ! మూడుగోళాలనుంచి -”

నా కేలునండి దబ్బుమీసే ఆమెకు ఇచ్చితిని

“దబ్బా! బాబూ” అని కంగారుపడుచు అడిగినది.

“అవును, తీసుకో.”

“వద్దుబాబూ! ఏమిచేసుకోను?”

“నులేమిధయించేదు. తీసుకో.”

“వద్దుబాబూ! దబ్బుమాత్రంవద్దు.”

ఆమె మాటలవలన నాకు మరింత దయకలిగి

“మంచిది, హోటాలవరకు రా. భోజనం పెట్టిస్తాను.” అని అతికష్టముతో హోటాలవద్దకు తీసుకువెళ్లితిని.

“రామకెంగూ! అడిగినపుడంతా ఈమెకు భోజనము పెడుకూర్చుండు. ఆదబ్బు నేనుయిస్తాను.” అని చెప్పి, ఆమెను ప్రితికివగచుచు, భగవంతునిరీతి తలపోయుచు, యింటిమార్గములట్టితిని.

మూడుగోళాలవరకు మరల ఆవైపునకువెళ్లుటకు తీరుబడిలేకపోయినది. అలోజన మాతాత్మగా జ్ఞాపకమువచ్చినది. ఆయువతి ఏమైనదా? అని, తొందరగా బయలుదేరి హోటాలవద్దకు వెళ్లి—“రామకెంగూ! ఇప్పుటివరకూ, ఆమెకోసం ఎంత ఖర్చుచయింది?” అని అడిగితిని.

“బాబూ! అప్పుటినుండీ మళ్ళీ ఆమె హోటాలకు రాలేదండీ. నిన్న ఆమె ఇటువైపు వెళ్లుకూంటే నేను వెళ్ళి ఆమెను తీసుకువచ్చాను. ఆమెను ఎంత ప్రార్థించినా భోజనము చేయలేదు.”

“మంచిది. యీసారి ఆమె నీకు కనుపిస్తే మాయింటికి ఏలాగైనా వచ్చేటట్లుచేయి” అని నేను వెళ్ళిపోయితిని. నాలుగుగోళాలైనది. నేను పేపరు చూచుకొనుచు అఫీసుగదిలో కూర్చునియుంటిని. మానాకరు ఎవరినో కనరుచున్నట్లు వినుపించినది. ఎవరా? అని నేను వెళ్ళి చూచితిని. ఆ యువతిమీదనే నాకు కేకలు వేయుచున్నాడు. వానినిమందలించి, ఆమెను లోపలకుపిలచితిని.

ఆమె లోపలకువచ్చి “బాబూగారూ! తమరు ఎందుకు పిలిపించారు” అని ప్రశ్నించినది.

“అమ్మా ఏమిలేదు. ఈలామాతా నీవుచూస్తే ఉత్తమకాంతలా కనిపిస్తావు. నీకీస్త్రీ ఎట్లాకలిగింది?”

నీచరిత్ర తెలుసుకుందామని నాకు చాలా కుతూహలంగావుంది. కాబట్టి సంగోచం లేకుండా నీకథంతా చెప్పాలి.”

“అయ్యో! నాకథ ఏమింటారు? నేను ఒక ఆపత్తులోబడి యిట్లాతిరుగుచున్నా. ఇదే నాకథ.”

“కాదుమ్మా! ఇదింతా నేనుమాట్లాడేవున్నాను. కాబట్టి నీకథ మొదటినుండి విపులంగాచెప్పాలి.”

నమస్కారాలుతాబూ! తమరు చాలదయాళులు. ఇప్పుటివరకూ ఎవ్వరూ నన్నిట్లాఅడగలేదు. చెప్పటానికి నా కథఏమివుంది? తమవంటిసజ్జనులుఅడిగితే చెప్పకపోవడము ధర్మంకాదు. కాని నిష్ప్రయోజనం ఆయిన నాజీవితచరిత్ర వినదలిస్తే, మీయొక్క అమూల్యమైనకాలమంతా వృథాఅయిపోతుంది.”

“కాదు, కాదు, నాపనికంటే నీచరిత్రే అమూల్యమైందని తలుస్తున్నా.”

“నుంచిదిరాబూ! అట్లుంటే వినండి. నేను ఒక సాధారణకుటుంబంలో జన్మించాను. రెండ్రోడేయ ఏమీచెప్పనులేండి. వారు చాలాసజ్జనులు. వారెంతో విచారించి, క్రమపడి, వి.ఏ చదివిన ఒకధనికుని కుమారుడికి విన్నుచివినాహించేశారు. కాని ఏలూభం. నాతోండిగారు ఎంతఆకతో వివాహంచేశాలో, అంతా వ్యర్థమైంది. వెంకట్రావణే నేనుపాతుని ప్రోత్సాహంచేత, నాభర్త త్రాగుడుకు ఆలవాటై, పూర్తిగా వేశ్యలోలురైయ్యారు. మందలించటానికి ఇంటిలో పెద్దలెవ్వరూలేరు. అందుచేత వారిదుర్మార్గతలకు ఏమీ అడ్డులేకపోయింది. నా భర్తగారోపాటు వెంకట్రావుకూడా మాయంటికి తరచుగా వచ్చేవాడు. వినో వంకతో నాతో మాటలులుపుతూ, పెత్తుదిగా వేశ్యలోలాలు ఆడడంకూడా ఆరంభించాడు. అంతాగ్రహించి నేను తప్పుకొనితిరగ వారంభించాను. అతనిచేష్టలన్నీ నాభర్తగారికి చెప్పాను. ఇకమీదట అతనిని ఇంటికిరానివ్యర్థమికూడా చెప్పాను. కాని

ఏలూభం. ఎంతచెప్పినప్పటికీ, నాభర్తగారు దియ నవ్వునవ్వుతూ పూరుకొనేవారు. గాని అతడిరాక పోకలకుమాత్రం ఏమీ అడ్డుచెప్పలేదు.

అతరువాత నా భర్తయింటికిరావడంకూడా అరుదైంది. ఎప్పుడో వారానికి ఒసారివచ్చేవారు. ఒకసారి వంకట్రావు వంటరిగావచ్చి—అదంతా ఎందుకులేండి. అతనిని తలవంచేటట్లు నీవాట్లు పెట్టాను. అతనికి కోపంచచ్చి, నీభర్తను నీకుగాకుండా చెసి, నీకప్పకప్తాను కలిగింపకపోతే నాకేయ వెంకట్రావుకాదని, కొన్నిదుర్భాషలాడి వెళ్లిపోయాడు. నాటినుంచి నాభర్తలాడే తెలియకపోయింది. ఆయనకోసగం వెతికించాను. కాని ఉపయోగం లేకపోయింది. అప్పుటినుంచీ నాకు భయమెక్కువైంది. ఇక అక్కడవుంటే వాడు అన్నంతపనీ చేస్తాడని తలచాను. ఆరాత్రేబయలుదేరి యీపూరు వచ్చాను. ఈ పూర్ణోమాత్రం నాకెవరున్నాడు. నానాటికి నాకు బ్రతుకే కష్టమైపోయింది. దీర్ఘచింత చేత వేశిక ఉన్నాడిగా అవుతున్నాను. ఆనాథను, యిన్ని బాధలనుభవిస్తూన్నాను. అభగవంతుడు నన్ను యింకా ఎన్నికష్టాలపాలు చేయదలచాడో?” అని ఆమెకన్నుల నీరునింప వారంభించింది. ఆమెను మాచిన నాకు చాలవిచారమైనది.

“అమ్మా! నీ వెంటవరకు చదివావు?” అని అడిగింది.

“మాపూరిస్కూల్లో అయిదవ తరగతి వరకు చదివాను. తరువాత మార్కెండిగారు భారత-భాగవతాలు యింటివద్దే చదివించారు.”

“మీతల్లిరెండ్రొక్కడున్నాడు?”

“నాదురదృష్టం కొలదివారుకూడా అకాలమరణం పాలయ్యారు.”

“మామిల్లులో పనిచేయడానికి నీకెప్పుడేవా? అట్లాగైతే నీకీ కష్టాలుండవు.”

“మీకుదయవుంటే సహనపూర్వకముగా.”

“మంచిది ఈ యింట్లోనే ఒక గదిలో నీవు ప్రత్యేకంగావుంటువు. యీ పదిరూపాయలు తీసుకొని నీకు కావలసిన సామాన్లు తెచ్చుకో. నన్ను సీసోదరునిగా తలచుకో. వాభార్యకుడ నీకు సహకారిణిగా వుంటుంది. పైనుయింది. నేను మిల్లుకు వెళ్లి వస్తాను.” అని నేను మిల్లునకు వెళ్లితిని. సాయంకాలము ఇంటికి వచ్చితిని. వాభార్య ఎదురుగావచ్చి—మనీలను మిల్లులో వుంచకండి” అనెను.

“మనీల ఎవరు?”

“మిత్రాత్మ సోదరి”

నేను నవ్వుచు—“అమెనేను మనీలా?”

“అవును, అమె మంచి ఉత్తమరాలులా కనిపిస్తోంది. అందుచేతే ఆమెను మిల్లులో వుంచవద్దని కోరుకున్నా. ఆమెను అనేకకాలమును ముప్పులుంటారు. ఇంటిదగ్గరేవుంచండి. వాక్కుడా ఆపదంగావుంటుంది.”

“కొన్నిరోజులు వెళ్లి నీ మంచిచెడ్డలు బాగా విచారించి తరవాత యిరిటిదగ్గరేవుంచుతా.”

“మీయిష్టప్రకారం చెయ్యండి.”

ఆచ్చటినుండి మనీల గదిలోపలకు వెళ్లితిని. ఆమె వంటచేసుకొనుచుండెను. నన్ను చూచివోదనే లేచి నిలిచి—“వచ్చారా బాబూ!” అనెను.

అప్పుడు ఇక్కడ నీకోమీ కష్టంగా లేదుగదా?”

“లేదు బాబూ! మీ దయవల్ల ఎటువంటికష్టం గాని కొరతగాని లేదు.”

“మనీలా! ఇకనన్న బాబూ అని పిలవడం మా ఆన్వయ్యా అని పిలువు. నీవు నాకు సోదరివి.” నా మాటలవలన ఆమెకు హర్షాతిరేకముతో కన్నుల నీళ్లు వచ్చినవి. గుడ్డకంఠములతో—“మంచిది ఇక మీయ్య ఆన్వయ్యా అనే పిలుస్తాను.” అనెను.

“అమ్మయీ నేను వెళ్లుచున్నా నీకేమైనా ఆనందం ఆయితే మీవదెవగాని ఆదాన. సందేహంలేదు.”

“నేను అనుకున్నంతా జరిగింది. చూశారా పాపం?” అని వాభార్య అనెను.

“ఏం జరిగింది” అంటిని నేను.

“ఇది చూడండి!” అని వాచేతికి ఒక కాగితపుపత్రం యిచ్చింది.

అది చదివితని నాకుఆమితమగు కోపము వచ్చినది. “ఆ బద్ధాచునికు యింతటి సాహసమా! ఇప్పుడే చెప్పెదను వానిపని.” అని వెంటనే దుస్తులను ధరించి ఆసీనునకు వెళ్లితిని. మేనేజరు పిలిపించి—“ఇదేమిటా చూడు! నీద్రావేనా అది?” అని అడిగితిని. తప్పించు కొనుటకు పిలువక ఆతను లేచబడుచు—“అయ్యో! అవును అవును” అనెను.

“బుద్ధిలేదా? కుచ్చుడా! ఇట్టి దుర్మదక దెక్కడ నేర్చుకొన్నావు? ఆమె నాసోదరి అని తెలియదూ నాపనిలోనుంచి ఇప్పుడే తొలగిపో. ఇక క్షణమైనా యిక్కడ వుంటానికి నీలేదు.” అని యింటికివచ్చితిని.

మనీల దగ్గరకు వెళ్లి, “సోదరి! కేవలముంచి నీవు మిల్లుకు వెళ్లి వద్దు” అంటిని.

“అన్నయ్యా! వెళ్లకపోలే దింక నాతోటి అబలను ఎంతకాలం పోషిస్తారు. నే నొకదిక్కులేని పక్షిని” అని ఆమె అమితముగా దుఃఖింప నారంభించినది.

“అమ్మయీ! నీవట్లు దుఃఖింపవద్దు. నీవు ఆబలవు కావు సబలవు. ఇంటివద్ద మీవదెవగానికీ తోడుగా వుంటు.”

మనీల కన్నులవెంట ప్రేమాశ్రువులరాల “ధను దయ” అని లోపలకు వెళ్లివది.

గృహ లక్ష్మి

నాటి ఉదయమున మేము మువ్వరము కాఫీ త్రాగుచుంటిమి. వాకిట దభాణముని శబ్దమైధది. ముగిల వెంటనే బయటకు వెళ్లినది. ఆ మే వెళ్లటయే తదవుగ ఏడ్చుచున్న శబ్దమును వివవచ్చినది. ఆకురతితో నేను నాభార్యవెల్లియాడి చింకిగుడ్డలతోడను మానెన గడ్డముతోడను కృశించిన దేహముతోడను ఒక వికృతా కాయకు మాచీడిలపైబడియుండ ముగిల రక్తము కారుచున్న వానికెరమును ఒడియందు వుంచుకొని గుడుచుచు, మమ్ముల చూచుటయే తదవుగ పెద్ద పెట్టిన ఏడ్చుచు “అమ్మాయ్యా! వీరు నాభర్తగాను” అని ఏడువసాగినది. “ఈతడు నీభర్తా! మరేమీ భయంలేదు” అని మేము మువ్వరము ఆతనిని బానికి తీసుకువచ్చి గానుమునకు కట్టుకకట్టి మంచముపై పరుండచెట్టితిమి.

ఒకమాసము దినములకు ఆతడునరియగు ఆసోగ్య స్థితికి వచ్చెను. నేను వంటరిగామందజూచి ఒకనాడు నావద్దకువచ్చి—“అయ్యా! ఇంతకరకు మీరు నా భార్యను దయతో కాపాడివందుకు మళ్లీ యిప్పుడు నాప్రాణాలు రక్షించివందుకు మీకు నా కృతజ్ఞతా

వందనాలు. ఏపాపం ఎరుగనినేను ఒక మిత్రుని ప్రోత్సాహంచేత దురలవాట్లకు అలవాటుపడ్డాను. నాభార్యని పదరాసికస్తల పాలుజేశాను. నాఅస్తి అంతా పోగొట్టుకొన్నాను. అఖరికి తింటానికి తిండి కూడా దొరక్క లిచ్చుగాడినయ్యాను. ఆతా అయింది అయిందానికి విచారిస్తే లాభంలేదు. కాబట్టి మీరు మీసోదరియందున్నదయకొలది నాక్కూడా మిల్లులో ఏదైనా ఒకపని యిప్పించకొనుకున్నా” అని దీవముగా అడిగాడు.

అంతట నేను “ఇప్పుటికైనా పశ్చాత్తాపం కలిగవందుకు సంతోషమైంది. ఇంతవదువు చదివావు. వింలాభం బూదదగాపోసిన పన్నుల గ్రాంతిచేశావు. పోనీలే యిప్పుటినుంచైనా బాగైత్రగావుండు. కొద్ది కోజలక్రిందే మేనేజరు పెట్టిపోయాడు. ఆసాకే నీవు వుండి బాగైత్రచూస్తూవుండు.” అని చెప్పితిని.

ప్రస్తుతమారేడు మాఅగ్గినుమేనేజరు పద విలా నున్నాడు. అటుమగలు అరమగలులేక పోయిగా వుంటావున్నారని నాభార్య పలుమామలు నాతో చెప్తూచుండును.

న మ స్సు

తేనెతుంపురులు గురిసి తేటదనము గలిగి వెలిగెడి కమ్మనికైతలల్లి తెలుగువలుకు వెలందిని దృష్టివలది కాపురముసల్పు కీరితి కన్నెగూడు కైసరుల గడుపారగల గన్నతల్లి!

కత్తిచేబట్టి పంగరాంగణమునొచ్చి శత్రువీరుల గుండియల్ జలదరింప వారిమార్కొని చెండాడి పచ్చినెత్తు టను వసంతమాడి విజయాంగననువలచి వన్నె కెక్కినయోధుల గన్నతల్లి!!

అరిమహావీర నాగహర్యక్షులగుచుఁ

అ. సీతారామయ్యగారు

బ్రజలదాగన్న బిడ్డలవలె నెచూచి,
వారి కష్టసుఖముల నారసి పరి
పాలనమునేయు — ఆంధగీర్వాణభాష
లందఖండమాసాండితిఁ బొందినట్టి
నిఖిలభువనప్రపూర్ణ నిర్మిదమైన
ఖ్యాతిగల సార్వభౌములఁ గన్నతల్లి!!!

వగతుర నెదిర్చిపోరాడి వారివక్ష
ములఁజెకల్చి కండలను గ్రద్దలకునేయుఁ
గలిగినంతటి కౌర్యవతులగు వీర
వనితలనుగని విఖ్యాతి వడసినట్టి
అమలగుణగణాలంకృతా! ఆంధమాత!!
సర్వలోకపూజ్యా! ననుస్కారమమ్మ.

బెంగాలీ మిఠాయి

పంచదార - పాకము

బెంగాలీమిఠాయికి ఏ మిఠాయికైనా పంచదారే ముఖ్యమని ప్రత్యేకముగా జెప్పవలసవచ్చిన విచిత్రముగనే గన్పట్టుచున్నది. పంచదార బెంగాలీమిఠాయిలో గలుపురీతి తెలిసికొనదగినది. ఇతరవస్తువులతో బాటు వారు మిఠాయిచేయునపుడు పంచదార నటులేగలుపక సాధారణముగా పాకము చేసి కలుపుదురు. బెంగాలీమిఠాయిచేయుటలో చక్కెర చేర్చమనివపుడంతయు నీవిధముగనే ప్రత్యేకముగ చెప్పినతప్ప - కలుపవలసియుండును. జిలేబీవంటివానికి ముందే పాకము తయారుచేసికొనవలసి యుండుననుటందరెఱిగినదే. పంచదార నటులనేగాని, పిండిగాచేసికాని పాకముచేసిగాని కలుపనగును. దేశవాళీపంచదార (Brown Sugar) పిండిగాను, చౌకగను దొరుకును కాని చక్కెర యెంత తెల్లగనున్న పదార్థములంత మనోహరముగా నుండును.

పాకము

బెంగాలీవారు వేయు పంచదారపరిమాణమునుబట్టి పాకము నాలుగువిధములుగా విభజింతురు. ఈవిషయమంద సాధారణ ప్రజ్ఞయున్నదప్ప వీనిని వేరువేరుగా గుర్తించి నిర్ణయించుట సాధ్యముగాదు. కాని రెండు రకములను మాత్రము - పలుచన, చిక్కన పాకములు - జ్ఞాపకముంచుకొనదగును.

5 పానుల చక్కెరను 1½ పానుల నీటిలో లోతైనతట్టలోవేసి పొయిమీద

నుంచి క్రింద బాగుగామంట వేయవలయును. కొంచమునే పుడికినతరువాత పైకితేలిన మైలను దీసివేయవలెను. పాక మింకను శుద్ధియగుటకొక పెద్దగరిటకు పాలను సమానముగు నీటితోగలిపి పైన చిలకరింపవలెను. పిదప మంటనుతగ్గించి, మైలనంతయు దీసిన తరువాత నుడుకుచున్నపుడు దించుకొని పలుచనిగుడ్డలో వడియగట్టుకొనవలెను.

దీనిని వేరొక పాత్రలోనుంచి పొయిమీద జెట్టవలయును. ఈపాకము గట్టనుండి ధారగావడునీటిలోనున్న నది మొదటిరక (లేబాకము) మనబడును. చిక్కనయి ధార విరిగిపోవుచున్న రెండవస్థితికి (ముదురు పాకము) వచ్చినదనెదరు. పాకము తెల్లనై జగటయై నలిపిన పొరపొరలుగా నైపోయిన మూడవ రకమందురు. పూర్తిగా నెండిపోయినరీతి గన్పట్టునపుడు నాల్గవ రకమందురు.

వీనిలో మొదటిరకము పదార్థముల నుడికించుటకును, రెండవరకము వానిని నానవేయుటకును, మూడవరకము పైన రాయుటకును, నాల్గవరకము పూయుటకు నుపయోగింతురు.

మిఠాయిదినసులలో నానవేయుటకు తయారుచేయు పాకము ముందే సిద్ధము చేసికొని నానవేయు సమయమందు వేడిచేయుదురు. నానవేయుసమయమున

గృహ లక్ష్మి

పదార్థములుగూడ వేడిగానుండవలయును. లేకున్న సరిగా నానవు. వానిని పొయి మీదనుండి తీసినవెంటనే పాకములోనికి వేయట మంచిది. వీని నుపయోగించు వజ్రకు పాకమునందే యుండనివ్వవలయును. లేకున్న ఆరి రుచికరముగనుండవు.

కొన్ని సమయములందు చక్కెరను కొన్ని మార్పులతో నుపయోగింతురు. పంచ దారకు సాధారణముగా వాతావరణము నుండి చెమ్మను గ్రహించు గుణముగలదు. కాబట్టియే యే మిఠాయియైనను కొంత కాలము గాలియందార బెట్టిన చెమ్మగిల్లును. ఇటుల గాకుండుటకై పంచదారను పై చెప్పబడిన పాకములలో నాల్గవరకము పాకమును తరువాతకూడ నుడికించి

పూర్తిగా నీటిని దీసివేతురు. మిగిలిన పంచ దారను ఆరనిచ్చి పిండిచేయుదురు. దీనిని మిఠాయిదినుసులలో వాడిన చెమ్మగిల్లును.

బెల్లము—చెరుకుపానకము

బెంగాలీ మిఠాయిలో కొన్నింటికి పంచ దారకు బదులు బెల్లమును, చెరుకుపానకము వేయుచుందురు. చెరుకుపానకమును మిఠాయిదినుసులందు ఉత్తమజాతి యనిపించుకొన్న పదార్థముల కుపయోగింపరు.

బెల్లముచుకూడ చక్కెరతో కలిపియే యుపయోగింతురు కాని నట్టిబెల్లమును మాత్రము వాడరు. చెరుకుపానకమున కంటె చెమ్మగనున్న దేశవాళీ పంచదారను వాడనగును.

మీ వెంట్రుకలను కాపాడుటకు

అమ్ల హేరాయిల్

(ఆమలక తైలము)

శ్రేష్టమైన కెంకాయనూనె, వనమూలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందు మట్టితైలము యేమాత్రమునులేదు.

కెరణ్సుకందరి పుష్పముమహాగొట్టి కండ్లకు మంచి చలవనిచ్చును. తలవెండ్రుకలను విరివిగాపెంచి, బిట్టతల చుండు మొదలగువాటిని తోగొట్టును. నిద్రలేమి, పుష్కాదము, తలవొప్పి, పోటు మొదలగు వ్యాధులను నిర్మూలముజేయును.

ధర ½ పా. రూ. 0-14-0. ¼ పా. రూ. 0-8-0.

ప్రతిచోటను జండువారి ఏజంట్లవద్ద దొరుకును.

లేనియెడల క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Sole Distributors:

DAMODAR & Co.,

78, CHINA BAZAAR ROAD, G. T. MADRAS.

ఇదివరకు తెలియకపోలే—

—ఇప్పుడు తెలుసుకోండి

చేపలు నూర్లు ఏలాకడతది !

తేమలు దీక్షలు న
 మన ఆకృత్యంగానే
 నూర్లు తేమలు చాలా
 స్వరూపాలనుగా ఉం
 కడినవలయు మంచలను
 చాచుకొనినవివచ్చె
 కెయ్యోనచేయియి, ఆ
 తింటాయి, నూర్లు
 మన చేప తెనుగి, ఈ
 నూర్లు ఆకృత్య మను
 యుగా లోనైతే మన
 బయటన వచ్చేటందు
 ను నిరవదలంబు తెచ్చు
 గామాకరణి ఉంటా
 యి, అంత చిన్నతేప
 దీక్షలు ఇట్లు కట్టుకుం
 బోవడంలే చాల తెలి
 వడనకే తెచ్చితి.

1. నాణ్యతల అందుబాటు గలరకంగా ఎంచుకు
చేస్తారు ?
2. మొదట లైట్ హౌస్ ఎవరు కట్టారు ?
3. సాలీకుగూడూ కట్టటమొందుకు ?
4. తెలుపు నలుపు మనుష్యులు.
మొదలెడకట్టి కట్టేమందికలో చూచండి.

త్రాసుకోకుంట్విం ఎక్కడండి? చాచి
కాపే రెండుకు వచ్చినది?

పూర్వం పాల్లంమనేగమూర్తి చాళుఖ్యుడు
 వీరభద్రుని తాళవారిని త్రాసుకోకుండ్లను అని పిలిచే
 వారు. ఈవీరభద్రుని త్రాసుకోకుండ్లలు విడిచిపెట్టి
 వారిని వెత్తికొనిపోయారు. ఆ త్రాసుకోకుండ్లలను
 వారిగర్భలలో ఒక మురికిగడ్డనుంచి, ఒకరొట్టెముక్క
 మూరను ఉపరిలిచేసినారట.

శుద్ధియందు భాగం అనేకవిధములను ప్రసాది
తగ్గింది. ఇక్కడ రామమూలమునందును రామ
మూలమును. శుద్ధియందును భాగమును నీ
ప్రకారమును అనుభవించును నీ ప్రకారమును నీ ప్రకారమును
చేయించును నీ ప్రకారమును.

రాజ్ రమణులలో ఇతర దీవులలో కూడా ఈ దేవి
మూర్తి విష్ణు లేదా శ్రీమహాలక్ష్మి రక్షకావగా
ఉపయోగపడేది.

పక్షుల గుడ్లన్నీ ఒకేరంగుగా ఎందుచేత ఉండవు ?

పట్టాభిషేకం నిర్వహించిన రోజున బుద్ధునిమూల
ప్రకృతి వాటికేంసరలోనున్నపరమార్థాంగో నువ్వను గతు
నించవలసివచ్చింది. ఈరోజునే వాటిని అభిషేకించామని

మనము మనస్సిద్ధుగా వు
 పుట్టుకను నీకలిగియు
 మనస్సిద్ధుగాను ఉంటే
 సున్నటి లోకములలో
 మాత్రమే వెలుగుడు
 వెదల"యి. మూలము
 "మట్టి ప్రకృతి రహితము
 రంగులుగా ఉం
 టుండు.

[illegible]

విద్యార్థి పాటలుబ్రాహ్మి పండితశ్రీలు
రచించెను.

ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ಅನುಮತಿ (1756-91) ಅನುಮತಿ

గృహలక్ష్మి

వయసులోనే పాటలు వ్రాసి పాటకచ్చేరీలుంటే గొప్ప ఫీడేలిస్టు అనినీ, పియానిస్టు అనినీ మేకు సంపాదించాడు. ఆరవసంవత్సరము పూర్తికాకుండానే యూరపులోని తేకాలన్నీ తిరిగి కీర్తి సంపాదించాడు. పదునాలుగవ సంవత్సరములోనే ఒక సంగీతనాటకము కూడ రచించి అనేక చోట్ల ప్రదర్శించి నాడట. అంతేకాకుండా ఆరడు చచ్చి పంగళము వృద్ధిచేసి ప్రదర్శనలలో తన వైపు దృష్టిని చూపించినాడు.

మోరీలెవరు? ఎక్కడుంటారు?

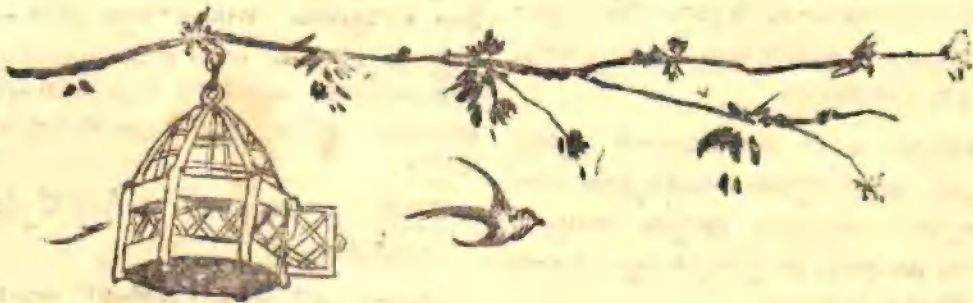
మ్యూకీలాండులో నివసించేవారికి మోరీ అనిపేరు. వారు బూడిదరంగుగాను కండపుష్పిగాను ఉంటారు. వాళ్ళకి కరీరాలనిండా జోమ్ములు వేయించుకోవడమూ, పచ్చబొట్టు పొడిపించుకోవడము చాలప్రీతి. వాళ్ళ ముఖమైన ఆయుధము గండ్రగొడ్డలివలె ఉంటుంది.

దానిని ఎప్పుడు మణికట్టకు తగిలించుకొని తిరుగు తూంటారు. అప్రేలియాలో ఉండే నల్లజాతివారి కంటే మోరీలు నాగరికతగలవాళ్ళనే చెప్పాలి.

పూర్వము మోరీలు రషియాపసిఫిక్ సముద్రతీతలలో నివసించేవారనినీ, వాళ్ళ పూర్వీకులు 6 పెద్దనావలలో ఎక్కి మ్యూకీలాండు వచ్చారనినీ కథలవల్ల తెలుస్తూఉంది.

మోరీలలో చాలభాగము నార్తవలంధులలోకూడ ఉండి అక్కడఉండి తెల్లవాళ్ళతో సమానహక్కులు అనుభవిస్తూ పార్లమెంటులోకూడా సభ్యత్వాన్ని పొందివట్టు తెలుస్తూఉంది.

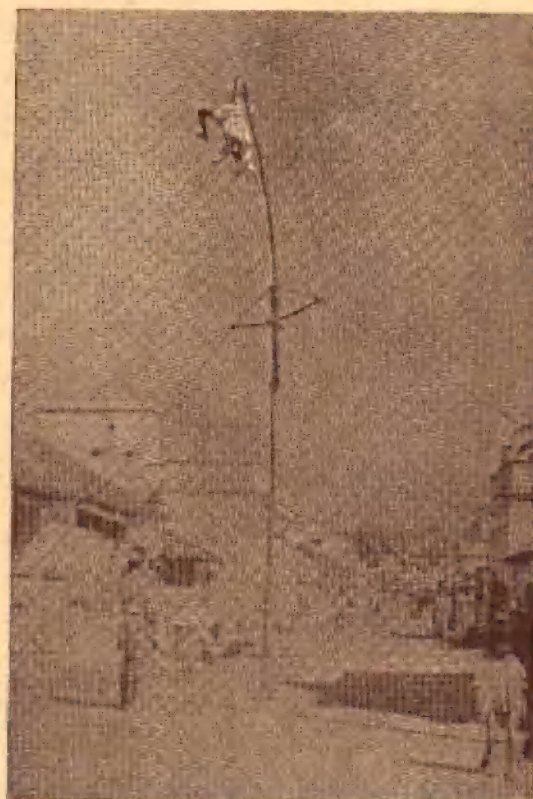
మోరీలలో ఇద్దరు కలుసుకొన్నపుడు అభివందనము చేసుకోవడము చాల విచిత్రంగా ఉంటుంది. ఒకరినొకరు ముద్దుపెట్టుకోవడము, మేకుహాండు ఇచ్చుకోవడము కాకుండా ముక్కు ముక్కు రాసుకుంటారు.

టెర్లింగునగర విశ్వవిద్యాలయమునందలిటీవల జరిగిన
 యొక తెలూక.

చౌ మ్మ రి గ డ

సోయాబీను-అంతర్భాగములు

పదువుల రామచంద్రయ్యగారు

అంతరపదార్థములందు సోయాబీను విలువ, వానిచే చేపికించదగు పరివిధములగు పదార్థములు పంటపెట్టుట మొదలగు విషయములనుగూర్చి యిది పటకే వ్రాయబడినది. సోయాబీను లితిర వస్తువుల కంటే బలకరమైనది యెఱుంగుట కందున్న ముఖ్యాంశముల నెఱుంగుట మంచిదను సుద్దేశముచే నీ వ్యాసము వ్రాయబడుచున్నది. సోయాబీను పంట పూర్తియగుటకు 80, 90 దినములుమాత్రము చాలును. ఈ ప్యల్టకాలమునందే యితర పదార్థము లందుకింటి ఎక్కువ రెట్లెక్కువగా శరీరమునకు ముఖ్యముగ గావల సిన మాంసకృత్తులు, లోహములు, క్రొవ్వు భూమి నుండి యిది గ్రహించుట భిగవంతుని విచిత్రస్పృష్టి కాక నిదర్శనముగానున్నది.

సోయాబీనునందలి ముఖ్యాంశముల నెఱుంగుకొర చాలమంది కాస్త్రజ్ఞులు చాలకాలమునుండియు పరిశో ధన ఫలప్రసన్నులు. వీరిలో జవాహు, ఆమెరికా, యూరపుఖండమందలి రసాయనకాస్త్రజ్ఞు లెక్కువ కృషి చేసినారు. ఇతర దాన్యములందును పప్పు దినుసులందునుగల పస్తువులను నీనికి నెక్కువ భేదము గలదు. ఈ భేదముతోయే వ్రతజని పదార్థము లందును, క్రొవ్వు పదార్థములందును, పూర్తిగ పిండి పదార్థములు లేకుండుట యందును గలదు. శరీరాభి వృద్ధిని ముఖ్యము పెంపొందించు మాంసకృత్తులు కూడ దీనియందలితర పప్పుదినుసులకంటే అమితముగ గలవు.

	చెన్ను	మాంసకృత్తు	క్రొవ్వు
	నూటికి	లు నూటికి	నూటికి
సోయాబీను	9.9	36.5	17.5

పై పట్టికయందు గవఖరచిన మాంసకృత్తులు, క్రొవ్వు, ఖనిజలవణములు యితర పప్పుదినుసులందు లెక్కువగా గవ్వకు చున్నవి.

సోయా-గింజ వేసువేసు భాగములకూడ వ్రాడుదు.

గింజభాగము	గింజలో నెన్నవ భాగము	ఎందు పదార్థము	వ్రతజని సం. పదార్థములు
గింజ మొత్తము	100	90.18	38.06
బీజపత్రములు	90	89.43	41.33
ఘ్రాణము	2	87.99	36.93
బీజత్వక్కు	8	87.47	7.00

గింజభాగము	పిండి పదార్థము	క్రొవ్వు	యావ
గింజ మొత్తము	12.6	17.80	4.44
బీజపత్రము	14.60	20.75	4.38
ఘ్రాణము	17.32	10.45	4.08
బీజత్వక్కు	21.02	0.60	3.83

సుమారు విడువందల రికముల సోయాబీనుల రసా యనిక విశ్లేషణ (Chemical analysis) మొనర్చగా నూటికి 30 మొదలు 45 మాంసకృత్తులును, 12 నుండి 24 వఱకు క్రొవ్వును, 4 నుండి 5 వఱకు ఖనిజలవణము లును గలవని తేలినది. మంచూరి యందుకూడ నిట్టి రసాయనిక విశ్లేషణనుచేయగా నీక్రింది ఫలితము వచ్చినది.

మాంసకృత్తులు	నూటికి	42.84
క్రొవ్వుపదార్థములు	"	19.90
ఖనిజలవణములు	"	4.15
నీరు	"	8.60

వీనిలో నెల్ల పనుపు పచ్చగన్ను సోయాబీనులం దివి యెక్కువగానున్నటుల తేలుచున్నది. కావున మన దేశమందు వీనిచే పంటపెట్టుట ప్రయత్నము.

గృహ ల క్షి

సోయాబీనునందున్న ఖనిజము ల్రికింది పట్టిక వలన తెలియగలదు.

పొటాషియం	నూటికి	2.095
సోడియం	"	0.350
కాల్షియం	"	0.230
మాగ్నీషియం	"	0.224
గంధకము	"	0.444
హరితము	"	0.025
భాస్వరము	"	0.649

ఇతర పప్పుదీనుములం దీ ఖనిజములు సోయాబీను నందుకంటె చాలతక్కువ.

సోయాబీనునందుగల మాంషకృత్తులు ఇతర పప్పులందుగల మాంషకృత్తులకంటె శ్రేష్ఠమైనవనియు ఔరకరములనియు (Alkalyzing) నందుచే నాశోగ్యమున కత్యంతావశ్యకమనియు తెప్పరించుచున్నవి.

సోయాబీనునందు ఎ. బి. డి. విటమినులుండును. వీనిని నాన వేసినపుడు కూర గాయులందును, ఫలము లందును అమితముగగల నీ. విటమినుమీద నుత్పన్నమగును.

ఇతర దీనుములం దెక్కువగానున్న పిండిపదార్థములు (Starch and Carbohydrates) సోయాబీనునందు చాలతక్కువ. కొన్నిరకములలో స్వార్పి లేవే లేదు. కాని కాశోప్రొప్రొటీన్లు మాత్రము కొద్దిగ గలవు.

సోయాబీను నితర పప్పువులతో పోల్చిచూడుటకు క్రింద పేరిట యివ్వబడినది.

పప్పువు.	మాంస సూటికి	కొవ్వు నూటికి	పిండిపదార్థములు నూటికి	లవణములు నూటికి	కాల్షియం నూటికి
సోయాబీను	40	20.3	24.6	4.8	2100
గోధుమ	12	1.7	73.7	1.5	1750
బజ్జీ(కోన్న)	10	5	74.2	2	1750
బియ్యము	7.5	1.8	82	0.8	1900
కాయధాన్యం	19	4.3	54	2.8	1530
బజ్జీ, చిక్కు	24	1.5	60	3	1700
మొక్కపప్పులు	24	40	26	2	2270
వేరు సెనగ	24	45	22	2	2459
మాంసము	24	2.5	..	1.5	576
గ్రుడ్లు	14.8	10.5	..	1	720
పాలు	4	5	4	0.8	480
బంగాళాదుంప	3	12	14.2	1	195

ఎముకలను గట్టిపరచుటకును, రక్తము నభివృద్ధి చేయుటకును కాల్షియము, లైము చాల ముఖ్యమైనవని వైద్యులంద రంగీకరించినది. ఇవి తక్కువఅయినపుడే శరీరము క్షీణించి క్షయ మొనలగు సోగమునువచ్చును. సోయాబీనునందు చిరదీపపువులతోగూడ వివిగలవు. సోయాబీనునందు కాల్షియమెక్కువగ నుండునని వైద్యు, జహాను, కాత్తూ వేత్తలు నిర్ణయించిరి.

ప్రతిపక్షము
విమర్శ
అనుబంధము

పుష్పచయము

రాజ్యభ్రష్టులైన రాజులు

అర్విద్యూతప్రత్తో యను అస్మియాదేశపురాజు యిరువదివారుగవ సంవత్సరమునచే దేశమునుండి వెదలగొట్టబడెను.

1931 వ సంవత్సరమున పదమూడవ ఆల్ పాన్సో అను స్పెయినుదేశపురాజునూడ తన రాజ్యాధికారులెక్కువకుటచే రాజ్యము వదిలిపోయెను. అతడు మితిలేని ఖర్చుచేయుటచే భార్యనుండినూడ ఎడరావు చేయబడెను. రాజ్యభ్రష్టుడైనను యిపు దతనివద్ద ఇరువదిలక్షల లగాయితు ఏబదిలక్షల చాలివరకు ధనము గలదనియు, ఇంకను కొంతధనము తన స్నేహితులవద్ద రావెననియు చెప్పుదురు. ఇప్పటికైనను యాతడుధనము విక్రేలవిడిగా ఖర్చుచరచుచు, మిక్కిలి విలువగలదుస్తులను ధరించుచు పౌఖ్యశీవనము చేయుచుండును.

నిరుత్సాసంవత్సరము ఇతోపియాదేశపురాజు నీగనుప్రాణములను దక్కించుకొని రవ కుటుంబముతో రాజ్యమువదిలి ఇంగ్లాండుచేరెను. అతనివద్ద ఎంతధనమున్నది తెక్కలేదు. ముస్సోనీస్వెన్యములు దాడి పెడితినపుడు అడివే అరాధానుండి పారిపోవుచు నీగనుధనపుసంచులను, వగలనుకూడ వెంటనుడుకొనిపోయెనట. కాని యాతనివద్ద ధనమేమియులేదని చెప్పును.

జర్మనీదేశపు క్రైజరు రాజ్యమువదిలి హోలండులోను, దూరన్ లోను కులాసాగా కాలముగడుపుచుండును. అతనికి ధనకాంక్షయేలేదు. తిరిగిరాజ్యము సంపాదించు నాశనూడలేదట. ఇపుడతనికి దబ్బరియేడు సంవత్సరములు వయస్సు.

ఫెర్డి నాండను బల్గేరియాదేశపురాజు జర్మనీలో మంచి సౌధములో స్వేచ్ఛాశీవనము చేయుచుండును. అతనివద్దకూడ రెక్కలేనంతధనము గలదట. కాని యాతడు పెద్దరణముచే బాధపడుచుండును.

సినిగిదపవిద్యును ఈమధ్యనే సింపునుసతిపైగల వ్యాపాహముచే రాజ్యమువదిలి ద్యూటప్రెస్ విండర్ అను పేరుతో అస్మియాలో కాలముగడుపుచుండును. ఇంకొక రాజ్యమును గోల్ఫ్వియన రాజు యిదివరకెన్నడును లేదు.

ఇట్టిరాజు లిపుడెంతమందియోయూర్నారు.

బర్మా సంవత్సరాది ఉత్సవము

బర్మాలో ఏప్రిల్ 19 వ తేదీని సూర్యసంవత్సరము ప్రారంభమయినది. బర్మాశకము ప్రకారము 1299 వ సంవత్సరము వచ్చినది. సంవత్సరాదినాడు స్త్రీ పురుషులందరు ఉత్సవములందు పాల్గొందురు. ఈ యుత్సవము 3 దినములవరకు జరుగును. దీనికే మహాతింగయను ఉత్సవము అందురు. నీటి ఉత్సవమనికూడ పేరుగలదు. అనగా అనాడు ఒకనీపైనొకరు ఉడయమునుండి సాయంకాలమువరకు నీరు చల్లుకొందురు. ఏప్రిల్ 2 నీటికిధియుండి పారిపోయినయెడల వారికాసంవత్సరమంతయు చెడుపుణ్యగుణవై వస్తుకము. దినసుంతయు తడినీకవాంకి సూర్యసంవత్సరము శుభప్రదమని యనుకొనదురు. స్త్రీపురుషులందరు తమపిల్లలతోగూడ కుగ్ర వైశాఖుస్తులువగలధరించి ఏధులందు సంతోషముగా నాట్యముచేయుచు నీటిఉత్సవమున గుంపులు గుంపులుగా పోవుదురు. బండ్లు, కారులు, బస్సులు, ఛార్జీయమున్నగు వాటిని హంసలు, పెనుల్లు, పాములు మున్నగు వాన్ములతో నలంకరించి ఉత్సవములకు తీసికొనివచ్చెదరు. ఏధులన్నియు నీటిప్రవాహములతో నిండిపోవును.

గృహ లక్ష్మి

పూర్వము ఇంద్రునకును బ్రహ్మకును యుద్ధము జరిగినది. ఆయుధములలో ఓడిపోయినవాడు తనరథునిన్ని చేయుటకు వాగ్దానము చేసుకొనెను. అంత ఇంద్రుడు జయించెను. బ్రహ్మ శిరస్సు క్రిందపడుచుండగా భూమికి కీడుసంభవించునని నట తనదేకులలో ఆపెనట. అబ్రహ్మ దేవుని శిరస్సుయొక్క వేడిచల్లార్చుటకు నీటియుత్సవము చేయుదురని కథగలదు.

జపాను దేశపు విద్యావిధానము

జపాను దేశమున బాలబాలికలలో నూటికి 99 మంది బడికిపోవుదురు. విద్యావిషయమున జపాను దేశము దీనికొనుద్రోవ తక్కిన యేదేశములును తీసికొనుటలేదు. అచట వారమునకు 6 దినములు బడియుండును. సంవత్సరమునకు స్కూలు తెరచు దినములు సంఖ్య 220 లగానును 240 వరకు యుండును. యూరపు, అమెరికా దేశములలో సంవత్సరమునకు 150 దినములు మాత్రమే స్కూలు తెరచెదరు. జపానులో చేసవికలపులు 6 వారములు మాత్రమే యిచ్చెదరు.

అచట ప్రైమరీస్కూలు విద్యముగించుటకు 6 సం.లును మిడిలుస్కూలు విద్యకు 5 సం.లును, హైస్కూలు విద్య 5 సం., కాలేజీ విద్యకు 3 సం.లు మొత్తము చదువు పూర్తియగుటకు 17 సం. వత్సరములు పట్టును. పరీక్షలు చాలకఠినముగానుండును. పట్టభద్రుడగుటకు సుమారు పాఠిక మొదలు ముప్పది సంవత్సరముల వ్రాయవలయును. ప్రైమరీ విద్య బాలబాలికలందరు చదివివీచలెను. అట్లుపైన నూటికి పదిమందిమాత్రమే యున్నతరవిద్యనభ్యసించురు. జపాను దేశస్థులకు వారి మాతృభాష జీర్ణుకొనుటయే చాలకష్టము. ప్రైమరీ విద్యార్థి దినమునకు 7 గంటలు స్కూలులోను, 7 గంటలు ఇంటివద్దను మొత్తము 14 గంటలువంతున అనుసంవత్సరములు కష్టపడిచదువును. అప్పటి కాలనికి వార్తాపత్రిక లగ్గముచేసికొను జ్ఞానమువచ్చుట దుర్లభము. వారి కితరభాషలు త్వరగారావు. జపానుభాష కితరభాషలు సంబంధము లేకుండ అచటి ప్రజలకు విద్య జేర్చినగాని జీవనోపాధి కష్టమగును. అచట విద్యార్థులకు 'స్కాలరుషిప్పులు' ఇచ్చు సంస్థలులేవు. పనుమారుపరీక్షకొనినచో జపాను విద్యార్థి నిరాశచేసుకొని ఆత్మహత్యచేసుకొనును. అందువలననే జపానులో సంవత్సరమునకు 8000 మైగా విద్యార్థులలో ఆత్మహత్యలు జనుగును.

ఎంతగనితుడైనను జపాను విద్యార్థి సామాన్యదుస్తులనే ధరించవలెను. అచట యుపాధ్యాయునికి జీతము పెలకు ఇరువదిదాలయ్యుండును. జపానులో పైకికక్షణ మెక్కువ. వ్యాయామక్రీడలు ప్రతిబడియందును ప్రధానవిద్యగా నుండును. విద్యపూర్తియగు నప్పటికి ప్రతివిద్యార్థి యే పక్షములు స్వంతముగా చేయుట కారితీరియుండును. అందువలననే జపాను దేశమున తయారుకాని వస్తువు లేకలేదు. వారు విదేశవస్తువుల నుపయోగించు సరిగదా విదేశపద్ధతులనుగూడ ననుసరింపరు. "Japanese are not imitators but they are assimilators."

జపాను దేశీయులు కష్టతీవులు. ఒకనిముషమైనను కాలమువృథావుచ్చరు. ధైర్యవంతులు, బలవంతులు. అచటి విద్యావిధానమే వారిని స్వతంత్రతీవులను చేయుటకు మిక్కిలి తోడ్పడుచున్నది.

అమెరికాలో అతిబాల్యవివాహములు

అతిబాల్యవివాహములు అమెరికాలో మిక్కుటముగ జరుగుచున్నవి. ఆడపిల్లలకు పదేండ్లు వచ్చు సరికే కొన్నిచోట్ల వివాహములగుచున్నవి. ఇంక చిన్నవయస్సునకే వివాహమేమిటని ఎవరైన అడిగిన యెడల "ఇతరులు యెంతవయిగావుంటున్నారో" మేము అంతవయిగనుండవలెను. వివాహవియము వారి వారి ఇష్టమనారము జరుగవలె"నని కొంతమంది సమాధానము చెప్పుచున్నారు.

ప్రతిసంవత్సరము యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో పరిహార సంవత్సరముల వయస్కుల 340 మంది బాలికలు విరేచితులగుచున్నారు. ఆదేవయసుగల 14800 మందికి వివాహములగుచున్నవి. అందులో 250 మంది వివాహవిచ్ఛేదము చేసుకొనుచున్నారు. కొలరాడ్, ఫ్లోరిడా, ఇడాహో, మేరీలాండ్, మిస్సిసిప్పీ, హో, ఐలండ్, టెక్సాస్, వాషింగ్టన్ అను తొమ్మిదిస్టేట్స్ పన్నెండు సంవత్సరముల వయసుగల పిల్లలను వివాహముచేసుకొనుట కనుమతి నిచ్చుచున్నది. ఈ చాలెవివాహసమస్య తరతరములనుండి యున్నప్పటికిని మానవమదిగనులక్రిందట యంచటి ప్రజలలో తీవ్రఉద్దేశమును పుట్టించినది.

ఇటీవలనే మెనిస్సోటా అను 38 సంవత్సరముల వయస్కుల స్త్రీగ్ 14 ఏండ్ల వయసుగల డెల్లా అను ఆమెరికాస్త్రీని వివాహముచేసుకొనుటకు నిశ్చయించుకొనెను. వారిద్దరు పరస్పరము ప్రేమించుకొన్నందున డెల్లా తల్లి వారి వివాహమున కనుమతించెను. వారి వివాహము చట్టసమ్మతముగానందున వివాహములు వారి తల్లిదండ్రులును ఎరెట్టుచేయుటలేదు. అందుచేత ఆమెరికాలోపున్న ప్రతిసంస్థయును యిట్టి ఇబ్బందులు లేకుండ చట్టమును మార్చించుట తీర్మానములుగావించి ప్రకటించి ఆంక్షితచేయుచున్నది.

ఇంగను చాలిలర్రేమిన వివాహములు జరుగుచున్నవి. 54 ఏండ్ల గ్రుడ్డివాడు 11 సంవత్సరముల బాలికను వివాహముచేసికొనెను. ఓక్లహోమాలో రైతు లిద్దరభార్యలు చనిపోగా వారు 11, 14 సంవత్సరములు వయసుగల పిల్లలను పెండ్లిచేసికొన్నారట. 19 ఏండ్ల యువకుడు 12 ఏండ్ల బాలికను వివాహమాడెనట. ఆమె 12వ ఏటనే లిద్దరు కనబోవుచున్నది. ఆమె పండ్రెండేండ్ల వయసుగలరైనను చాలముపలిదానివలె కనబడును. ఆమె వివాహమునుగూర్చి ఎవరైనను ప్రశ్నించినయెడల “వారమునకు 4 పా. 15 ప్లీంగులు వచ్చునపుడు నే నెందుకు వివాహముచేసుకొనకూడదు?” అని జవాబుచెప్పెను.

హిందూదేశమును తన యిష్టమువచ్చినరీతి దూషించి వ్రాసిన మేయోగారి దేశమునందీ యుమానుషకృత్యములు జరుగుచున్నవి. దీని కామె యిపు డెమిసమాధానము జెప్పినో జూడవలసియున్నది.

సోవియటురష్యా స్త్రీలు

జారు పరిపాలనావిధానమున స్త్రీ బానిసగా పరిగణించబడినది. వ్యక్తిత్వాతంత్ర్య మించుకైనను లేక తనకున్న ఆస్తితోపహా భర్త యాధీనమున జీవించి తీవ్రము గడపుచుండెడిది. వివాహాంతరము భర్త వదలిపెచ్చినచో తీవ్రనోపాధికైకము లేక పడరానిపాట్లు పడుచుండెడిది. రష్యజనసంఖ్యలో పదివభాగము గల మహిష్మదీయుల విషయమునకూడ చట్టము సమానమే.

1866 వ సంవత్సరమున జీనివాక్యంగులలో స్త్రీలకు దాస్యవిమోచన గలిగినగాని దేశకల్యాణమునకు భంగము వాటిల్లినది కారణ మార్పు చెప్పెను.

సోవియటురష్యానున వచ్చినదాది వేలకొలది స్త్రీలు వారి తండ్రులనుండియు, భర్తల యాధీనము నుండియు తప్పించబడిరి. పురుషులు స్త్రీలను బానిసలుగకొని యింట కట్టివేయుట వాచిత్యముపడెను. సర్వ సమానత్వమేర్పడి గృహనిర్వహణమందును, రాజకీయాదివిషయములందును స్త్రీలు సమభాగినులుగానుండు నట్లు కానించబడెను. స్త్రీపురుషసమానత్వ మేర్పడుటవలన స్త్రీ పురుషునిపై తీవ్రతలములతోను వాధార పడవలసిన కవసరములేదు.

అందుచే స్త్రీపురుషులు సమానముగ కష్టపడి పనిచేయుట తీర్మానించెను. జారు పరిపాలనమున స్త్రీలుగూడ మిల్లులందును, వర్తకస్థానములందును పనిచేసియున్నప్పటికిని వారు బానిసలుగ జూడబడుటచే వారి వేరెనులు చాలతక్కువగనుండెడివి. నే డట్లుగాక స్త్రీల కక్కువగౌరవమునిచ్చి పురుషులతో సమానముగ వేతనములిచ్చుచు ఉన్నతస్థానములగూడ నియమించుచుండిరి. సోవియటు గవర్న మెంటులో మొదటనే సుమారు నూరుమంది స్త్రీలను నియమించి గౌరవించిరి. వ్యవసాయకాఖ్యలోగూడ స్త్రీలు పాటుపడి పాధించి రాష్ట్రమున కవికెనుగులాభము చేకూర్చుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

గృహ లక్ష్మి

విద్యావిషయమున స్త్రీలకు పురుషులతో సమానముగ విద్య గలుపబడుచున్నది. వ్యవసాయము, వర్తకము, ఇతరపరిశ్రమల విషయములన్నియు నేర్పబడుచున్నవి. కావుననే రష్యలో నిరక్షరకుష్టు లేవరును లేదు. నిరుద్యోగసమస్య అసలేలేదు.

స్త్రీలకు పనిచేయుటకును, చదువుటకును, తగిన ఆవకాశమిచ్చి ఆలోగ్యవతులుగానుండుటకు వలయు సదుపాయములు చేయబడెను. ప్రాచీన ఇల్లు చెప్పెను: "Man must be grown as carefully and attentively as a gardener grows a favourite fruit tree." కావుననే సోవియటుపరిపాలన యీపద్ధతి వలలబించి శాస్త్రోక్తముగ వివృతమునుండియు బాలబాలికలను పెంచుట, విద్యగలపుట మన్నగువిషయములం దెక్కుడు శ్రద్ధ వహించుచున్నది.

గర్భిణీస్త్రీలకు 16 వారములవరకు పనినుండి "పెల్ నో" పంగబడును. పిల్లలకు కనువరకు గవన్న మెంటు వారు గర్భిణీస్త్రీల ఆలోగ్యముచేడకుండ తగిన వైద్యసహాయముచేయుదురు. శిశుపాపకవిషయమై స్త్రీ యెంతమాత్రము కష్టపడ నక్కరలేదు. గవన్న మెంటువారే యీ బాధ్యతవహించి శిశువులను పెంచి పెద్ద జేసి విద్యనభ్యసించజేయురు. కాన రష్యపరిపాలనావిధానమున నెట్టివిషయమందును కొంతకులేవు. స్త్రీపురుషులు సమానహక్కులతో విశ్చింతగ కాలముగడుచు సర్వసౌఖ్యములతో జీవితమునుండుదురు.

హిందూదేశము బీదస్థితిలోనుండుటకు కారణము

సర్ హరినింగూరుగారు హిందూదేశపుబీదస్థితికి చెప్పు కారణము నిజమేనా?

"హిందూదేశము ప్రాచీనపద్ధతులను విసర్జించి నవీనపాశ్చాత్యపద్ధతుల నవలంబించినగాని వృద్ధి కానేరదు. కాలమునుబట్టి ఆచరణమారవలెను. మనదేశమున యిట్టి మార్పులేకుండుటవలననే పేదరికము వృద్ధియగుచున్నది. అందముగను మృదువుగనునందు వస్త్రములు మిల్లులు తయారుచేయుచుండగా మనవారు వదుటనూలు వస్త్రములనే యుపయోగించుచున్నారు. మిల్లువస్త్రములు ఖద్దరువాటికంటె చాల చవుకగా తయారగుచున్నవి. "The race between handicraft and machinery is a race between pigmy and giant"; మనదేశీయు లింకను మూడువేల సంవత్సరముల పూర్వపు పద్ధతులనే నవలంబించుచున్నారు. యంత్రసహాయములేనిదే మన మేవస్తును చవుకగ తయారుచేయులేము. కాన మనము ధైర్యమువహించి నవీనపద్ధతుల నవలంబించి దేశమును పునర్నిర్మణము గావించినగాని విదేశములవలె వృద్ధికాదు."

'టీ' ఉపయోగములు

టీ నవీనమైన పానీయముకాదు. చీనాదేశములో క్రీస్తుపూర్వము 2737 సంవత్సరములనుండి టీత్రాగే వారట. ఆకతాన్లుములో షెన్ శంగ్ అను వైద్యశాస్త్రజ్ఞుడిట్లు వ్రాసెనట. గుండెలో వాపువల్లగాని కఫమువల్లగాని నేడిచేసినయెడల టీ ఆచేడిని తగ్గించును. వాహుమును యువశక్తినింపజేయును. మనమును కుతస్సహాయము, సంతోషమును కలుగజేయును. మత్తుకలుగజేయుదుగాన మద్యపానముకంటె మేలైనది. మంచినిటిలో వ్యాధి క్రిములుండును. కాబట్టి టీ మంచినిటికంటె మంచిది."

1653 సంవత్సరములో ఆల్జియోనాబరు డిగోడ్సుఅను దొరగారు టీనిగురించి వారి యభిప్రాయము నిట్లు తెలియచ్చిరి. "టీని ప్రజలందరు దివ్యోపద్రముగా పరిగణించవలెను. తలనొప్పిని అద్యురముగా పోగొట్టును. మూత్రకోగములను, వాతకోగములను కుదుర్చును." ఐరోపాదేశమున టీ ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చుటకు కారణ మేమనగా వారు టీ సుగుణములను స్వానుభవమువల్ల తెలుసుకొన్నారు.

దశావతారములు

కృష్ణుని పిక్కుబువారి తొలిటాకీ దశావతారములు మద్రాసులో రెండవవారము ప్రదర్శింపబడుతున్నది. వేమవరపు రామదాసు పంతులు రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగార్లు యీ పౌరాణికగాథ సభ్యులకి, నీతి వగైరా పుష్కలమైనాలో చిప్పిలుతున్నందుని ఆభిప్రాయాలు తెలియచారు. ఈ పదవతారముల చిత్రములలో ఒక్క కృష్ణావతారమును సంపూర్ణకళలో ఆకర్షణతముగా వుంది. చిత్రములో ప్రజాసమూహములను ఆకర్షించే ట్రిక్కునీమలకు ప్రాధాన్యత యివ్వబడింది.

భారతదేశములోని అనేక ప్రదేశములలోని ముందరదృశ్యములను ఒకరికీ ఫిలిముగా తయారు చేసి యితరదేశములకు పంపడానికి కొంతమంది బొంబాయిలో యోచనలు చేస్తున్నారని, ఇందుకు ఒక కార్యవిధానము తయారౌతున్నది.

విప్రనారాయణ

కలకత్తా ఆలోరాఫిలిం కాన్సలేషన్ వారి విప్రనారాయణ తెలుగుటాకీ షూటింగు ముగుసుగా పొగుతున్నది. ముప్రసిద్ధ బెంగాలీ ఆర్టిస్టు అహ్మద్ నాదర్ గారు పాండు రికార్డు చేస్తారు. ఇదివరలో ఫిలిములను తయారుచేయుచున్న ఆయనకుగల అనుభవము ఈ విప్రనారాయణ టాకీని విరుద్ధముగ చేయుటలో తోడ్పడకలదు. ఇంతవరకు పదివేల అడుగుల ఫిలిం తయారయింది. షూటింగు రాత్రింబగళ్లు జరుగుతున్నది.

రుక్మిణీహరన్

భారతలక్ష్మీ పిక్చర్సువారి తెలుగుటాకీ “రుక్మిణీ హరన్” షూటింగు ఫూర్తిఅయినదని, ఆలోరాఫిలిం కాన్సలేషన్ ముగియరా మే మధ్య

భాగంలో విడుదల అవుతుందని తెలుస్తూవుంది. ఆంధ్రదేశప్రదీప్తవారణ, గాయకులు, చొప్పల్లి రఘురామయ్య, విడుముక్కల, కాంతకుమారి యీ చిత్రములో పాల్గొన్నారు. దీనిని మొదటితరగతి చిత్రముగా తయారుచేయుటకు శక్తికొలది ప్రయత్నిస్తున్నారు.

నేల్ పిక్చర్స్ స్టూడియో, మద్రాసు
తేజాంపేటనుండి గిండికి మార్పులం ఫూర్తిఅవుతుండన్నది. భిల్లాలమహారాజు చిత్ర ఆరవంబో స్వంతంగా తయారుచేస్తున్నారు.

కార్తికేయిఫిల్మ్స్ లిమిటెడ్, మద్రాసు
పాన్. యం. రెడ్డిగారు ర్వరలో యీ స్టూడియోలో ప్రథమ తెలుగు ఆదర్శ పాంఫిలిం చిత్రం తీయబోతున్నారు.

నేమల్ మునిటోన్, మద్రాసు
తెలుగు రుక్మాంగద ఫూర్తిఅయింది. ర్వరలో విడుదలచేస్తారు.

నెంట్రర్ స్టూడియోస్, కోయంబత్తూరు
పీరు సి. యస్. ఆర్. అంబేదకర్ గారిలో తెలుగులో భక్తకారాం తీయబోతున్నారు.

దుర్గా సినిటోన్, రాజమండ్రి
సి. పుల్లయ్యగారు ఏఫిలిం తీసేదీ ఎవరికీ తెలియటలేదు.

ఆంధ్ర సినిటోన్, విశాఖపట్నం
శ్రీనివాసకల్యాణం తీస్తారని వదంతి. మెమరీ వగైరా యింకా వస్తూజేఉన్నది.

శాస్త్రి హోటలు అనగానేమి?

అరోగ్యభాగ్యమునిచ్చు ఆహారములకు
అల్పాహారములకు పుట్టినిల్లు.

వీర్యబలమునిచ్చు మధురపదార్థములు, చలిదేశ
మునకు అనుకూలమైన శర్యాగృహములు,
దంచతులకు తగిన యేర్పాటులు.

శాస్త్రి హోటలు

89 చిక్కటి - పెంగుళూరు సిటీ.

గ్రంథ పరిచయము

ఓటు జాతర

ఇది నూతనరాజ్యాంగపద్ధతి ప్రకారముగల ఓటుహక్కు చేతిగా నుపయోగింపవలయునో కావనసభల కవరిని యొమ్మి కొనదగునో నూదించుచు వ్రాసిన సనాతన మతగ్రంథము. కాంగ్రెసు దేశద్రోహి మతద్రోహి యనియు కావున దానికవరును ఓటుచేయక సనాతనధర్మమునకు హాని గలిగింపమని వాగ్దానముచేసిన పక్షము నకు మాత్రము ఓటివ్వవలయుననియు నిందలి సారంశము.

దీనికై యీగ్రంథకర్త యొక్కవ కృషిపల్ని బూతుల నొక్కచో చేర్చియున్నారు. అర్థశతాబ్దము నుండియు దేశీయమోక్షమునకై ప్రయత్నించుచున్న కాంగ్రెసు చేసినదంతయు దేశద్రోహము; ఆపకారము, మత ధ్వంసము. త్యాగమూర్తులై ధనమానప్రాణములకు తెక్కింపని శేతలందరు ఎందులకు పనిచేసినవారు. దేశోప ద్రవకారకులు. గాంధీవంటివారు తోకలేని మానుసుండుడు. స్వరాజ్యోద్యమమంతయు మిథ్య; అందుపనిచేసిన వారందరు తెలివితక్కువవారు; చేసినదంతయు దేశమునకు విశాళము. ఇటువంటివి చేలు లక్షల గ్రంథమున గలవు. వీనివెల్ల నోషికతో నీరీతి రచించిన శిరోధూమణము పేంకటరంగాచార్యులుగారు వ్రాసినవియు.

కాంగ్రెసును, కాంగ్రెసునందు భవిష్యేన వ్యక్తులనుగూర్చిన నిందలు, తిట్లు, సంకుచితాభిప్రాయములు, నికృష్టాశయుములు, వింతిహేయముగ ప్రదర్శింపగల గ్రంథము 'సభాతోనభవ్యతీ'. సనాతనాచారపరాయణుల దృష్టి దేశపాభాగ్యమున కేవిధముగ ప్రయోజనమగునో నిందు స్పష్టమగును. ప్రతులు గ్రంథకర్తగారివద్ద దొరుకును. వెల తెలియదు. వలయువారు గ్రంథకర్తగారికి 12 చెలువుకట్టబీధి, పశ్చిమమాంబళము త్యాగ రాయనగరుపోస్టు మదరాసు, అని వ్రాయగలరు.

వెలమపీఠ శ్రీయోధిలాషిణి

అష్టావధాని కవయిత్రి బాలపరస్వతి విరుదాంకితులగు శ్రీమతి మామనారి ఆనందమాంబగారిచే రచింప బడినది. వరకుల్పమును నిరసించుచు నిందు 16 పద్యములు గలవు. సాంఘిక అన్యాయములను స్త్రీలు పట్టు కలతో ప్రతిఘటించుచున్నారనుట కిదియొక నిదర్శనము.

పాతీ

ఆధునిక కవిమూర మృదుహృదయ మహారములనుండి బైలుదేరి నందరి శానందరసనిమగ్నులకేయు దివ్యగానవాహినీలో నితయొక కెరటము. ఆధునిక మైనను, పురాతనమైనను పశ్చిమిత్వమునకుగల గుణమొక్క టియే. అది హృదయావందదాయిని. పుట్టపర్తి సారాయణచార్యులు రచించిన నీఖండికావ్య మీగుణమునకు నిదానము. ఈతడు 'స్వాతంత్ర్యపీఠమిటి' నీచిరుతీ కావ్యమున నతిమనోహరమగు కవితా గానమును ప్రాయించి వీసుల విందొనర్చినాడు.

వలయువారు గ్రంథకర్తగారికి సంస్కృతకళాశాల తిరుపతికి, వ్రాయగలరు. వెల తెలియదు.

గృహ లక్ష్మి

బారిష్టరు పార్వతీశము - (మొదటిభాగము-ద్వితీయముద్రణము)

‘బారిష్టరు పార్వతీశము’ను దీనినిరచించిన మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రినిగూర్చి యాంధ్రులకు నూతనముగా తెప్పవలసినదేమియునుండదు. ఈపుస్తకము ద్వితీయముద్రణమందుటయే దీనిప్రాశస్త్యమును చెలువుచున్నది. మొదటిభాగమున పార్వతీశము అను యువకుడు యింగ్లండు వెళ్ల ప్రయత్నించి నరసాపురముదగ్గరనుండు తనగ్రామమునుండి తెలుదేరి ఇంగ్లాండు చేరువరకు, మధ్యలో ఆనుభవము లేనందున పడినవిఘ్నాలన్నిటిని తెలిపెడికథ గలదు. కథావిధానము దసంగతమైన కొన్ని విషయములున్నను రచనావిభానము దానికి మెఱుగు తెల్సినది. అదియు వాడుకభాషలో వ్రాయుటచేత మరింతరాణించినది. పుస్తకమంతయు మధురహాస్యముతో నిండి పుస్తక మారంభించిన మొదలు ముగించువరకు క్రిందతెల్పనీయని యాశ క్తిగలిగించుచున్నది. నూతనముగా చెన్న పట్టణము వచ్చువాడును యితరచోటులకును సముద్రముమీద ప్రయాణము చేయువారును తెలిసికొనదగిన విషయములందు చాలగలవు. వెల రు. 1-0-0 భవానీభాండారమున మదరాసు, లేక పితాపురమున దొరుకును.

* * * *

దక్కను వైశ్య పత్రిక

ఇది తెల్లూరునుండి వెలువడు పక్షపుత్రిక. సంపాదకులు జవ్వాది సుబ్బారాయుడు ప్త సిద్ధాంతి గారు. సంవత్సరంచూ రు. 3-0-0 లు.

వైశ్యకులాభివృద్ధికై వెలువడు వైశ్య పత్రికలలో నిదియొకటి. నిజాంరాష్ట్రవాసుల కందుబాటులో నుండగలందులకై సికిందరాబాదులో నొక బ్రాంచికార్యాలయము స్థాపింపబడెను. ఈపత్రికయందు కథలు వివిధవార్తలు, పెక్కువ్యాసములుగలవు.

నవ్య జ్యోతి

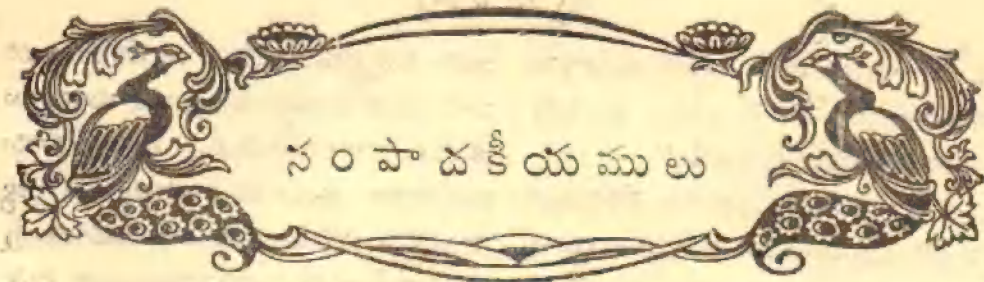
హిందూపురమునుండి కె. డి. కృష్ణమూర్తి డి.ఎ. గారి సంపాదకత్వమున వెలువడుచున్న సచిత్రనూప పత్రిక. విజ్ఞానప్రపంచమున సర్వవిషయములను ప్రకటింప నుద్దేశించు నీపత్రిక మొదటిసంచికలో వివిధవిషయములకు సంబంధించిన పెక్కుపద్యగద్యవ్యాసములు గలవు. వీనిని సమకూర్చి పత్రిక నీవిధముగ వెలువరించుటకు సంపాదకులెక్కువ శ్రద్ధతోపాటు గవనముచున్నది. ఈపత్రికపద్యరచన పెక్కువ యాదరించునట్లున్నది. స్త్రీల విషయములనుగూర్చి ప్రభువుసందేశయందే వ్యాసములుగూర్చుట యుదావహము. రాయలసీమనుండి వెలువడు నీమాసపత్రిక యభివృద్ధిపొందుగాకయని కోరుచున్నాము.

సాగుచందా రు. 3-0-0

విడిద్రుతి 0-3-0 అణాలు.

రెడ్డి ప్రభ

ఇదియొక సచిత్రనూపపత్రిక. సంపాదకుడు దేవీరెడ్డి గోవిందరెడ్డిగారు. సాగుచందా రు. 2-0-0 దొరుకుచోటు: రెడ్డి ప్రభ కార్యాలయము కోమర్రు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

సంపాదకీయములు

కాంగ్రెసు తీర్మానములు :

అది మార్చిపదునెనిమిదవ తేది. ఢిల్లీ అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ “నూతన రాజ్యాంగవిధానము ననుసరించి మంత్రి వర్గము తమ కార్యకలాపమును కొనసాగించు నంతవఱకు ఆయారాష్ట్రముల గవర్నరుల కివ్వబడిన ప్రత్యేకాధికారముల నుపయోగింపమని వాగ్దానముచేయనిచో కాంగ్రెసు మంత్రివదపులు సంగీకరింపదు” అను నిర్ణయమునకు వచ్చినది. దానితో ప్రభుత్వము వారికి వచ్చివెలగకాయ తిన్నట్టయినది. మంత్రివదవి వ్యామోహితులకు కాళ్లు చల్లబడినవి. ఏపైలు మొదలుతేది సంస్కరణము లమలులోనికివచ్చినవి. అనుకున్నటు లనేజరిగినది. పూచీలు నికాకరింపబడినవి. పదవీస్వీకరణములేకనే తమ యిష్టానుసారము నిర్మింపబడనిచట్టమును నెదుర్కొనవచ్చుననెడి యాశ కాంగ్రెసునకు బలపడినది. ప్రజాప్రతినిధులై యధికసంఖ్యాకులై యున్న కాంగ్రెసువా రా యారాష్ట్రములందు మంత్రివదపుల నిరాకరించినందున యేపక్షమునకుజెందని రాష్ట్రీయశాసనసభలందు పలుకుబడి యెంతమాత్రమునులేక శాసనసభాసమావేశములకే జంకుచుండెడి ‘కొణ్హై’లందరు మంత్రివదపుల నధిష్టించి

ప్రభుత్వము ‘తిన్నగా సాగించుటకు’తోడ్పడుచుండిరి. దీనితో రాజకీయములందు సంచలన మేర్పడినది. తరువాత కాంగ్రెసువారి యాశ యముల వెల్లడించుచు మహాత్మగాంధీ గారును, బ్రిటిషువారియాశయముల వెల్లడించుచు లార్డు జెట్లండు, బట్లరుప్రముఖులు ప్రకటనలను గావించిరి.

ఇది ఏపైలు 28 వ తేది. నలువదిరోజుల తరువాతవిషయము. ఈనాడు మరల కాంగ్రెసువిషయ నిర్ణయసమావేశము అలహాబాదునందు జరిగినది. కాంగ్రెసు దృష్టి మారలేదు. అనగా భారతీయు లందరు తాము ముందు గావించుకొనియున్న తీర్మానమునకుగట్టువడియున్న వారన్నమాట. సమావేశ మీవిధముగ తీర్మానించినది. “బ్రిటిషు గవర్న మెంటు యుద్దేశ్యమునుగూర్చి లార్డు జెట్లండు, బట్లరుగారలు గావించిన ప్రకటనలు కాంగ్రెసువారి కోరికలనెరవేర్చు నంత మాత్రము చాలియుండలేదు, సరికదా కాంగ్రెసువారి యాశయముల లెల్లకిందుల వ్యాఖ్యగావించి దురభిప్రాయములను గల్గించునువి.”

“యా ప్రకటనల వైఖరిజూడ కాంగ్రెసువారి కమర్యాదగలిగించు రీతిగ నున్నది. ఇంతకుముందు గావించిన తీర్మాన

మునకే కాంగ్రెసువారు బద్ధులైయున్నారు. హామీనిచ్చుట తగినదే. తగిన పూచీలేక మంత్రాంగమునడపుట కష్టమే.”

ఈ తీర్మానము మంత్రిపదవు లేవిధముగ నైన పొందవలయుననెడి నాయకుల యాశ లను దూరముచేయుచున్నది. ప్రభుత్వము వారు రాజ్యాంగనిధానమును తమ కిష్టము వచ్చినవారి సాయముతో కొనసాగింపవీలు గలిగినది.

ప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసుకోర్కెల ననుసరించి హామీనిచ్చుటకు తప్పక నిరా కరింతురని యెఱిగియే కాంగ్రెసువారు మరల నీ తీర్మానము గావించియుండక యేవిధముగ నైన ప్రభుత్వమువారికిని తమకును సమాధా నముకుదిరి మంత్రిపదవులుచేజుక్కుంచుకొన వలయుననెడి యుద్దేశ్యముతో జేసియుండు రనుటకు వీలులేదు. పదవీవ్యామోహమును తుదముట్ట విరమించుకొని భారతీయుల యనన్మృతితో నిర్మింపబడిన యీరాజ్యాంగ విధానమునకు విశ్రాంతిగలిగింప పాటుబడ వలయును. పైసమావేశమునందు కూడ పదవీవ్యామోహితులు కొందరు సమాధాన మున గలుగుటకు సులభముగ నుండురీతి తీర్మానమును సవరింపదలంచిరని తెలియు చున్నది. ఈవ్యామోహ మింకను వారిని ఏడకుండుట శోచనీయమే.

* * *

సారిజననమస్య - తిరువాంకూరు

కొచ్చిను రాజ్యములు:

తిరువాంకూరు కొచ్చినురాజ్యములందలి ప్రజల యాచారవ్యవహారములం దెట్టి భేద

మును గన్పట్టదు. ఇటీవల నాదేశముల పరి పాలించు రాజులబట్టి నవియించుక మార్పులు జెందుట కారంభించినవి. తిరువాంకూరు మహారాజు యువకుడు. ప్రాచ్యపాశ్చాత్య నాగరికతలందలి మంచిచెడుగుల నెఱిగియున్న మహారాణిగారిచే నుదారాశయముల నుగ్గు బాలతో బెట్టబడినవాడు. ఉన్నతవిద్యబొంది పెక్కుదేశములందు సంచారముగావించి ప్రజానురంజకముగా రాజ్యము చేయవలయు నను తలంపులను నానాటికి బలపరచుకొను నాడు. రాజ్యమునకువచ్చిన యచిరకాల ముననే అస్పృశ్యులుగా నెంచబడు హరి జనులందరు తనరాజ్యమున దేవాలయములు ప్రవేశింపవచ్చునని యుత్తరువుగావించి, సనాతనధర్మముపేరట జరుగు సన్న్యాసు ములనడ్డగించి యందరిమన్నలకు పాత్రులైరి. ఇక కొచ్చినురాజుగా రన్ననో సనాతనధర్మ పరులు. ప్రజానురంజకముగా రాజ్యమునేలు విషయమై శ్రద్ధవహించినను, సనాతనధర్మ మున కెంతమాత్రము నిరోధము గలిగింప కూడదనెను పట్టుదల గలవారు.

తిరువాంకూరు మహారాజుగారికి కొచ్చిను నందున్న కుడలుమాణిక్యం మొదలగు దేవాలయములకు అర్చకుల నియమించు అధికారము గలదు. ఇదివఱకు తిరువాం కూరునందు దేవాలయములలోనికి హరి జనుల రానిచ్చుచున్నందున అచటిపూజా రులు తన రాజ్యమందు దేవాలయముల లోనికి ప్రాయశ్చిత్త శుద్ధికర్మల చేయించు కొన్నంతవఱకు రాకూడదనియు పూజాపున

స్కారములు చేయగూడదనియు, వారిది వఱకు పై దేవాలయముందు పూజార్చనల జరిపి నందుకు దేవాలయమునుకూడ తుద్ధివదుప వలయుననియు, సంతవఱకు ఆ దేవాలయ మును తాము దర్శించుట మానుచున్నా మనియు, కొచ్చిను మహారాజుగారు ఉత్తర పుల గావించిరి. ఆరీతిగా అర్చకుల కాదేవాలయములోనికి నిరోధము, దేవాలయము నకు సంప్రక్షణయు జరిగినది.

తిరువాంకూరు మహారాజుగారు కొచ్చిను రాజ్యమునం దర్చకులకు దేవాలయములకు ఏటల రెండులక్షల రూపాయలను వెచ్చించుచున్నారు. వారీ కొచ్చిను మహారాజు గారి యుత్తరపులను విన్నవిదప తనరాజ్యమున ప్రకటింపబడినచట్టము కొచ్చినురాజ్యమున నున్న దేవాలయములకు వర్తింపనివో తానా రెండులక్షల రూపాయల నిచ్చుట మానినై తుననియు ప్రకటించెను. అందుచే నిపుడు సంధిగ్ధావస్థ యేర్పడినది.

దేవాలయములు కొచ్చి సందున్న ను వానికి అర్చకుల నియమించు నధికారిము తిరువాంకూరు రాజనకే యు న్నందున యీతగవు ఇండియా దొరతనమువారే తీర్పగినదని కొచ్చిను రెసిడెంటుగారు ప్రకటించియున్నారు. ఎవరెటుల తీర్మానించి నను, రాజ్యాధికారులగు తామే యుక్తముగు రీతి దానిని యోచించి పరిష్కరించుట బాగు. ధనలాభము నటుండనిచ్చి దేశము నకు సంఘమునకుగలుగు నష్టమునుగుర్తించి శతాబ్దములుగా నణగద్రొక్కబడిన హరి

జనసాదరుల నిరతులరీతి యాదరింప బూను కొనుట యుక్తము. తనతోడి సంసానా ధీశుడు కాలమునందలి మార్పులను గమనించి సర్వసమ్మతముగా వర్తింపదలంచి సచో తానుమాత్ర మా పద్ధతిని నిరాకరించు టెందులకు? తమ జీవితకాలమంతయు తుచ తప్పక యనుష్ఠించిన సనాతన ధర్మము వారికి దేవునివృష్టిలో నందరొక్కటే యనియు, హరిజనులు దేవాలయముల బ్రవేశించుమాత్రమున కలుషితములగు దేవతలు వట్టి బూటకములనియు, అగ్ర జన్ములకుమాత్రమాశ్రయమిచ్చి హరిజనుల నవలంబకుదోలు ఆదేవాలయములలోని విగ్రహములు స్వార్థపరత్వమునకు నిలయములనియు, నేర్పియుండదనిన యెవరైన నమ్మగలరా! ఎటులైనను సనాతనధర్మముతో మానవధర్మమును చేర్చకున్న నది రాణింపదు.

* * *

‘త్రాగుడును’ స్త్రీలు చూపు నూపగలరు.

దేశదౌర్భాగ్యమున కమితముగా తోడ్పడుచున్నవానిలో త్రాగు డొకటి. పొట్ట కూటికై ఉడయాస్తమానము కాయ కష్టముజేసి విశ్రాంతినిమితమై బీదలు త్రాగుడు నలవాటుజేసికొన్నారు. వైభవోపేతముగా నసించుటకు జీవితము నానంద యులేముగా గడపుటకని భాగ్యవంతులు వాడుక జేయుచున్నారు. గృహచ్ఛిద్రముల చేతనో మరే కలతలనలననో మనోశాంతి లేక దానినుండి తప్పించుకొనగోరి కొంత

మంది త్రాగుట కలవాటు పడుచున్నారు. ఏవిధమున నిది యలవడినను ఫలితమొక్కటియే. ఈవిశాచ మానహించెనేని ఇల్లు గుల్లయగును; ఎంత ధనమైనను 'కర్ణిమింగిన వెలగవండే'; ఎన్ని దుర్మార్గములైన నల వడును; లేని రుగ్మతలు శరీరమును పాడు చేయును. త్రాగుడువాడుకగలవారు బీదవారైనచో వారి దుర్భరస్థితి వర్ణనాతీతము.

త్రాగుబోతులు తాము పడు బాధల కంటె యింటనున్న స్త్రీని పెట్టుబాధలు దారుణములై యుండును. ఈవిషయమై యీ దారుణబాధలనుండి తప్పింప దేశీయ నేత లేనిన చేయకూడదాయని యొక సోదరి మహాత్ముని కిటీవల వ్రాసినది. దానికి బ్రత్యుత్తరమిచ్చుచు హరిజనపత్రికయందు మహాత్ముడు భారతస్త్రీలకొక దివ్య సందేశ మిచ్చియున్నాడు. అసహాయోద్యమమున వేలకొలదిస్త్రీలు త్రాగుడు సర్మాలింప కంకణము గట్టి, దేశమునందంతటను కల్లు సారాయి దుకాణములముందు పికిటింగుజేసి త్రాగవచ్చిన వారినందరిని వేవిధముల బ్రతిమాలి వారిచే పడరానిమాటలనుపడి, కొన్ని వేళల దెబ్బలను కూడ దిని స్థిరముగానిల్చి త్రాగుడును చాలవఱకు నిలిపిరి. ఆ ఉద్యమమంతరించిన తరువాత నది మరల యథాప్రకారమయ్యెను. ప్రభుత్వమువారి కిందులో నెక్కువ లాభము వచ్చుచున్నందుల దీని నిర్మూలమునకై ప్రయత్నింపరు. అంతమాత్రమున నష్ట మేమియు లేదు.

స్త్రీలసహాయోద్యమముందు జూపిన పట్టుదల నేర్పు నిపుడు వలసినచోటులనాపి తమపతులను చక్కదిద్దుకొననగును. పురుషులను బాగుచేయుటకు స్త్రీలకంత వలుకు బడి సామర్థ్యము గలచో వారెఱుగరు. సతులలో పెక్కుమంది భర్తల చేతలందు జోక్యము కల్గించుకొనుట హక్కు లేదను కొందురు. భర్తలు వారి శీలసంరక్షకులుగా నెట్లులైరో, స్త్రీలుకూడ వారిభర్తల శీల సంరక్షకులుగ నుండవలసిన విషయమును వారు దలంపరు. స్త్రీలందరు తమ శక్తి సామర్థ్యముల మేలుకొల్పి తమ బాధ్యతల గుర్తించుట త్రాగుడు నివారించుటకు మొదటిమెట్టు. తరువాత స్త్రీలు త్రాగుడుకు గల కారణములను శ్రద్ధగాపరిశీలింపనగును. మంచిమాటలచేతనే యీ దుర్భాషమును పోగొట్ట దలంచుకొన్న నది సరియగు ఫలితముల నివ్వదు. త్రాగుడు నొకరోగముగా నెంచి దానికి క్రమక్రమముగా విడువక చికిత్స చేయుచుండవలెను.

మహాత్ముని పై యుద్దేశ్యములతో ప్రతి పోదరియు నేకీభవింపగలదు. వారు స్థితి గతులనెఱిగి యుచితిరితి మెలగుటకు నేర్పు కొన్నచో నితరులసాయము లేకుండగనే యీవిశాచమును పారద్రోలగలరు.

* * *

హిందూవిద్యార్థిని సమాజము—కాకినాడ.

'హిందూనుందరి'యాజమాన్యమున నిర్వహింపబడుచుండు సాశిశాలయొక్కయు సమాజముయొక్కయు వార్షికపు నివేదికను

కృతజ్ఞతతో నందికొంటిమి. శ్రీమతి బాలాం త్రపు శేషమ్మగారిచే ముప్పదిరెండు సంవత్సరములక్రింద స్థాపింపబడిన పత్రికయొక్క కృషిచేతనే 1910-వ సంవత్సరమున హిందూవిద్యార్థిని సమాజమును, 1923-వ సంవత్సరమున శ్రీ మహిళా విద్యాలయమును స్థాపింపబడి నేటివఱకు అవిచ్ఛిన్నముగా స్త్రీలచేతనే నిర్వహింపబడుచు వచ్చినవి. ఈమూటికిని ఉదారులందరను తగినరీతి సాయపడి యానంపలను నిరంతరాయము కొనసాగింప బాధ్యత వహింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నాము. ఇవి హిందూనుండరి ప్రతిభ కాదర్యమై వెలయుగాత.

* * *

దసరాసంచిక.

రాబోవు అక్టోబరు మాసారంభమునందు యథాప్రకారముగ దసరా గృహలక్ష్మి సంచిక సర్వాంగసుందరముగా వెలువడును. ఈసంచికయందు శ్రీరచనలే ప్రకటింపబడును గాన సోదరీమణులెల్లరు రసవంతమగు తమ పద్యగద్యరచనలను అగస్త్య నెలాంతము లోపలనేపింపి సంచిక చక్కగ వెలువడుటకు తోడ్పడుదుని ప్రార్థించుచున్నాము.

వ్యాసములు వివిధవిషయములకు సంబంధించి యుండనగును. సాధ్యమైనంతవఱకు క్లుప్తముగ (గృహలక్ష్మి సె జూన 4 పుటలకు మించక) నుండవలయును. వ్యాసమును బంపు ప్రతిసోదరీమణియు తమ ఛాయా చిత్రములగూడ పంపవలయునని మనవి.

నిరుద్యోగులగు స్త్రీలు

స్త్రీలోకమునకు సాధ్యమైనన్ని విధముల తోడ్పడి వారి నభివృద్ధికి దీసికొనివచ్చుటయే గృహలక్ష్మి యుద్దేశ్యమై యుండుటవలన నిరుద్యోగులకుగూడ నిపుడు ప్రత్యేక సౌకర్యములుచేకూర్చదలంచి యాప్రకటనజేయుచున్నాము. విద్యాపంతులయ్యు ఉద్యోగము చేయవలసిన యవసరముండియు, ఇష్టముగల్గియు నుద్యోగముల వెదకుకొనుట కశక్తులైన కొంతమంది సోదరీమణులుండవచ్చును. వారుద్యోగములకొరకు పత్రికలందు ప్రకటింపలేని స్థితియందుకూడ నుండవచ్చును. అట్టివారు తమయోగ్యతయు, కావలసినయుద్యోగములను, కనీసపుజీతమును ఇతరవివరములను మాకార్యాలయమునకు బంపుకొనవచ్చును. వారి స్థితిగతులను గమనించి కావలసినయుద్యోగములకు ఉచితముగా మూడుమాసములు ప్రకటింతుము. ప్రకటింప నిచ్చగించువారు తమ పూర్తిచిరునామా ప్రకటింప సమ్మతించవలయును. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు వారే నేరుగా జరపుకొనగలరు.

సంపాదకు లుదితములని తీర్మానించినవి మాత్రము ప్రకటింపబడునుగాన నావిషయమై యుత్తరప్రత్యుత్తరములు పెంచకుండుట లేవు. నిరుద్యోగులై నిస్సహాయులై యుండు సోదరీమణులీ యవకాశమును నుపయోగించుకొందురు గాక.

ఈశ్వర సంకర వైత్ర వైఖానసులు

1937 సం॥ మే 20

- 1 మ॥ శ త్తూర్తి పూర్వాసా రా 11-21 వ ఉ7-54 మొ9-37 భో6-28
- 2 మ॥ అ ఉ6-17 ఉపారా 12-43 వ ఉ7-48 మొ9-30వ వతె4-44 మొ భో 6-24
- 3 స॥ సో ఉ6-49 శ్రీరా 1-29 శేవ ఉ6-23వ తె5-29 మొ భో6-20 క ర్తవ్యమొదలు
- 4 అ॥ మం ఉ6-48 ధ రా1-49 శేవ ఉ7-5వ భో6-17
- 5 స॥ బు ఉ6-21 దతె5-27 శతరా 1-38 వఉ8-58 మొ10-33వ భో6-14
- 6 ఏ॥ గు తె4-4 పూధారా 1-4 వఉ7-42 మొ9-26వ భో6-10
- 7 ద్వా॥ శు తె2-16 ఉపారా 12-5 వఉ10-14 మొ11-46వ భో6-6
- 8 త్రి॥ శ రా12-13 శేరా 10-50వ పలి-26 మొ12-57వ భో6-2
- 9 చతు॥ ఆ రా9-57 అశ్వ రా9-21వ సా5-36 మొ7-6వ భో5-58
- 10 అమా॥ సోరా 7-34 భరరా 7-45 వఉ6-18 మొ7-48వ భో5-54
- 11 శు॥ సా మం సా5-8 కృపా 6-12 వఉ6-55 మొ8-4వ [భో5-46
- 12 ఏ॥ బు ప2-41 శాసా 4-26 వఉ8-59 మొ10-28వ వరా9-38 మొ11-8వ తిథిద్వయం
- 13 త్రి॥ గు ప12-20వ ప2-53వ రా10-28 మొ12-19వ ఆత్మత్వతీయ చతుర్తిథి భో5-42
- 14 చ॥ శు ఉ10-10 అగ్ర ప1-31 వరా12-57 మొ2-29వ భో5-38
- 15 పం॥ శ ఉ8-12 పునప12-24 వరా8-11 మొ9-44వ
- 16 మ॥ అ ఉ 6-39 సప్తమి తె5-20 పుష్యఉ11-40 వరా12-18 మొ1-52వ భో7-27
- 17 అ॥ సో తె4-31 అశ్లేష11-19 వరా11-52 మొ12-58వ భో7-24
- 18 స॥ మం తె4-20 యభప11-24 వరా7-35 మొ9-13 భో7-20
- 19 మ॥ బు తె4-31 పుబ్బ ప12-19 వరా7-29 మొ9-9 భో7-16
- 20 ఏ॥ గు తె5-18 ఉత్తర ప12-49 వరా9-57 మొ11-39 భో7-12
- 21 ద్వా॥ శు త్తూర్తిపూ ప2-36 వరా11-16 మొ1-0వ భో7-8
- 22 ద్వా॥ శ ఉ6-37 చిత్తపా 4-36 వరా10-42 మొ12-27వ భో7-4
- 23 త్రి॥ ఆ ఉ6-13స్వా రా8-32 వరా1-8 మొ2-54వ నృ. జయంతి భో 8-0
- 24 చతు॥ సో ఉ10-4 విశా రా 9-28 వరా1-56 మొ3-42వ వైష్ణవనృ. జయంతి భో6-56
- 25 పూ॥ మం ప12-4 ఆనూరా12-8 వర్జ్యంలేదు. భో6-52 ప్రతిపత్తి [4-58వ భో6-44
- 26 బ॥ సా బు ప2-6 కృష్ణ రా2-40 వఉ6-19 మొ8-5వ భో6-48 కూన్యతిథి వరా3-13 మొ
- 27 త్రి॥ గు ప8-53మూ తె4-58వ పలి-26 మొ1-11వ
- 28 త్రి॥ శు సా5-19 పూసా త్తూర్తి వ సా3-18 మొ5-2వ క ర్తవ్యత్యాగ భో6-40
- 29 చ॥ శ సా6-22 పూసా ఉ6-43 వ సా3-12 మొ4-54వ భో6-36
- 30 పం॥ ఆ రా7-5 ఉపా ఉ8-10 పప12-19 మొ1-59వ భో6-32
- 31 మ॥ సో ర6-54 శ్ర ఉ9-4వ ప1-9 మొ2-47వ భో6-28

ప్రసవకాలమును దెలుపు పటిక.

సాధారణముగ స్త్రీలు గర్భము ధరించిన 280 దినములకు ప్రసవించెదరు. కడపటి బహిష్కృతము మొదలు లెక్క పెట్టకొనవలయును. శ్రీంధరములరచిన పటిక మొదటిపంక్తి బహువిధ గర్భము ధరించినవారికి రెండవ పంక్తి అల్పబుధుల రెండవ పంక్తి ప్రసవించెదరు.

బహువిధ అల్పబుధులు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	బహువిధ అల్పబుధులు
స్త్రీబహువిధ నవంబురు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	స్త్రీబహువిధ నవంబురు
మూర్తి నవంబురు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	మూర్తి నవంబురు
వీరై బహువిధ	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	వీరై బహువిధ
మే స్త్రీబహువిధ	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	మే స్త్రీబహువిధ
బాల్ మూర్తి	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	బాల్ మూర్తి
బాల్ వీరై	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	బాల్ వీరై
అగస్త్య మే	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	అగస్త్య మే
నవంబురు బాల్	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	నవంబురు బాల్
అల్పబుధులు బాల్	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	అల్పబుధులు బాల్
నవంబురు అగస్త్య	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	నవంబురు అగస్త్య
నవంబురు నవంబురు	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	నవంబురు నవంబురు

బెజవాడ, సరస్వతీబుక్ డిపోవారి స్వంత ప్రచురణములు

ప్రైవేట్ నాటకములు

సతీసక్కుబాయి,	పో॥ రా॥	0 12 0	చింతామణి	కా॥ నా॥	1 0 0
సతీఅనమాము	డిటా	1 0 0	మధుసేవ	డిటా	1 0 0
మహాభక్త విజయము	డిటా	1 0 0	చండిక	ము॥ చె॥	1 0 0
భీష్మబ్రహ్మచారి	డిటా	1 0 0	సావిత్రి	శ్రీ॥ గు॥	1 0 0
ధరణికోట (రెడ్డప్రతాపము)		1 0 0	బొమ్మిలియ్యధము	శ్రీ॥ కృ	1 0 0
రంగూన్ రోడ్డి (పతిభక్తి)		1 0 0	కృష్ణలీల బల్లారి క॥ సు॥		1 4 0
భోజకాళిదాసు	డిటా	1 0 0	లవకుశ	డిటా	1 4 0
కాలతేజనము (ట్రాబెడీ)		1 0 0	సంపూర్ణమహాభారతము		1 0 0
పార్వతీగర్వభంగము, ఆమ గంగావతరణము		1 0 0	రసపుత్రవిజయము	ఇ॥ య॥	1 0 0
ప్రతాపరుద్రునిము		1 0 0	రాజాప్రతాపసింగ్, డిటా		1 0 0
తాక్షమహల్ (జహనారా)		1 0 0	చంద్రగుప్త	నం॥ శి॥	1 0 0
శశిరేఖాపరిణయము		0 12 0	రాజాప్రతాపసింహ, జ॥ శి॥		1 0 0
శ్రీకృష్ణకులాభారము, ము॥ సు॥		1 0 0	జయంతజనుపాలము	ఆ॥ స॥	0 12 0
చంద్రగుప్త (మౌర్యభూవంశము)		1 0 0	శ్రీరామాంజనేయము	పి॥ వి॥	1 0 0
రాధాకృష్ణ,	పా॥ ల॥	0 12 0	ప్రసన్నయాదవము	చి॥ ల॥	0 8 0
విప్రనారాయణ	డిటా	1 0 0	శ్రీకృష్ణకులాభారంసాంగు	చం॥ కే॥	0 12 0
పాదుకాపట్టాభిషేకము		1 4 0	రాధాకృష్ణసాంగు	డిటా	0 12 0
శ్రీకృష్ణలీల	మ॥ ఆ॥	1 0 0	తెనాలిరామకృష్ణ	చి॥ పో॥	0 8 0
బలిబంధనము	చం॥ కే॥	1 0 0	రామకవీర్ బల్లారి డి॥ గో॥		1 4 0
జౌపవీవస్త్రాపహరణము	మ॥ ఆ॥	1 0 0	సత్యహరికృంద్రియము	బ॥ ల॥	1 0 0
పత్నిప్రతాప్ ఆనందాయ	పో॥ ఆ॥	1 0 0	సంపూర్ణరామాయణము	బ॥ గో॥	1 0 0
బుద్ధిమతీవిలాసము	బ॥ ల॥	1 0 0	భక్తకవీర్,	కొ॥ స॥	0 8 0
రామదాసు. బల్లారి డి॥ గో॥		1 0 0	వృద్ధవివాహము	గో॥ కే॥	0 8 0
			అరీతాబా 40 వాంగలు	పో॥ రా॥	1 0 0

కోరినవారికి మాకంపెనీ 120 పేజీల కేల్లాగు ఉచితముగాపంపబడును.

వలయువారు :

కురు కూ రి ను బ్బా రా వు,

ప్రాప్రయిటరు — సరస్వతీ బుక్ డిపో,

బెజవాడ, కృష్ణాజిల్లా.